EMEKÇİ

- En Büyük Tehlike/Reşad Fuad
- Milli Demokratik Devrim Üzerine
- Solun Bölünmüşlüğü Üzerine

TEP

TEP'in ÇAĞRISI

TÜSTAV

Ağustos-Eylül 1975/sayı 10-11

TÜSTAV

Devlet Nüshası

31 Eylül 1975

EMEKÇİ

YIL: 1 AĞUSTOS - EYLÜL 1975 Sayı: 10-11

AMBARGO VE MC HÜKÜMETİ / Başyazı 3
ÇAĞRI 8
MİLLİ DEMOKRATİK DEVRİM ÜZERİNE 12
REŞAT FUAD (1900 — Ağustos 1968) 20
«EN BÜYÜK TEHLİKE» ÜZERİNE 22
EN BÜYÜK TEHLİKE / Reşat Fuad 25
SOSYALİST HAREKETİN BÖLÜNMÜŞLÜĞÜ ÜZERİNE 56
GENE PARTİMİZDEKİ SOSYAL-DEMOKRATİK SAPMALAR ÜZERİNE 61
SOSYALİST HAREKET VE LİDERLER 69
TÜRKİYE'DE KOOPERATİFÇİLİK SORUNU 76
VAN TİYÖ'NÜN KAÇINILMAZ BOZGUNU 82
SÖKE MEKTUBU 88
TÜRKİYE VE DÜNYA 91

TÜSTAV

Sahibi: M. Lütfi Kıyıcı / Yazı İşleri Müdürü: Süleyman Aslan / Yönetim ve Haberleşme adresi: Yerebatan Cad. No: 43/2 Sultanahmet-İST. / Abone: yıllık 100 TL. / Altı aylık 50 TL. / Dış ülkeler için iki katıdır. Genel Dağıtım: İSTANBUL DAĞITIM: Cağaloğlu yokuşu, Kemaliye Han 4/14 Cağaloğlu-İST. / EGE DAĞITIM: ORHAN ÖZŞİŞMAN / ANKARA: ANKARA DAĞITIM / Dizgi-Baskı: Yelken Matbaası / Kapak: REYO Ofset / Baskı Tarihi: 4 Ağustos 1975.

EMEKÇİ DERGİSİNİN 4, 5, 6. sayıları için de toplattırma kararı verildi. 1. ve 2. sayıların toplattırıldığını okuyucularımıza duyururken; **«BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ HÜKÜM SÜRÜYOR ÜLKEDE!»** demiştik.

Bugün de buna ilâve yapmaya gerek görmüyoruz. Bizim ülkemizde her zaman olduğu gibi **«BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ BERKEMALDİR!»**

Dergiler şu gerekçelerle toplatılmıştır :

Dördüncü sayının içeriğini 141 ve 159. maddeleri ihlâl eder nitlikte bulan bilirkişi raporuna uygun olarak, İstanbul 6. Sulh Ceza Mahkemesi, 27/7/1975 tarihinde toplatma kararı vermiştir.

Beşinci sayıda yayınladığımız, «Türkiye Emekçi Partisi Proğramı» ve «Sosyalist Örgüt Nedir?» başlıklı yazılarda 142. maddeyi ihlâl eder nitelikte bulan bilirkişi Doç. Dr. Duygun Yarsuvat'ın raporuna uygun olarak 5. Sulh Ceza Mahkemesi'nce 24/7/1975 tarihinde toplatma kararı vermiştir.

Altıncı sayıda «Filistin Kurtuluş Örgütü ve Hükümetin Tanıma Kararı Üzerine» başlıklı yazının içeriğini 312. maddeyi ihlâl eder nitelikte bulan bilirkişi raporuna uygun olarak 27/7/1975 tarihinde 6. Sulh Ceza Mahkemesi'nce toplatma kararı verilmiştir.

TÜSTAV

AMBARGO ve MC HÜKÜMETİ

«Uzayda buluşma»nın gerçekleştiği, Soyuz mürettebatı ile Apolon mürettebatı uzayda el sıkışıp, bayrak alış verişi yaptığı bu günlerde, bir doğu ülkesi olan Türkiye'yi Batı blokunun ileri karakolu durumuna sokmuş olanların başı derttedir. Velinimet bildikleri Amerika artık kendilerine yüz vermiyor. Kıbrıs konusunda, Ege kıta sahanlığı konusunda, açıkça Yunanistan'ı tutuyor, Amerika. Hem de Türkiye'ye karşı düşmanca bir tutum takınarak. Oysa Türkiye'nin yöneticileri yıllar boyu Amerika'nın bir dediğini iki etmemişlerdi. Türkiye toprağında askeri üs istemişti Amerika; «Al sana üs» demişlerdi. Amerika bir istese, bunlar iki, üç vermişlerdi. «Orduna Amerikan Generali kumanda edecek» demişti Amerika, bunlar «başüstüne» demişlerdir. «Sanayini, tarımını, ulaştırmanı, ticaretini, bankacılığını, sigortacılığını, tüm ekonomini benim çıkarlarıma uygun biçimde düzenliyeceksin» demişti, Amerika. Bunlar sevine sevine Türkiye ekonomisini emperyalizme bağımlı kılmışlar, yurdumuzu emperyalist sistem içinde sömürülen ülke durumuna düşürmüşlerdi. Giderek Amerikanın emriyle afyon eki-

mini bile yasaklamışlar, onbinlerce köylü ailesini açlığa mahkûm etmişlerdi.

Uyduluk politikasını her yönüyle eksiksiz uygulamışlardı. Emperyalizmin ezdiği, sömürdüğü bir halk, ulusal bağımsızlık uğruna savaşa girse ve emperyalistleri dize getirse, ilk başarılı bağımsızlık savaşını vermiş olan halkımızın başına çöreklenmiş olan iktidarlar yas tutuyorlardı. Birleşmiş Milletler'de Türkiye delegesi kurtuluş savaşı veren uluslara karşı, emperyalistlerle birlikte oy kullanıyordu.

Ve şimdi böylesine vefalı, böylesine sadık bir dosta karşı düşmanca davranıyordu Amerika. Türkiye'ye karşı ambargo uyguluyordu. Tam 72 millete silah satan Amerika Türkiye'ye her türlü silah satışını yasaklamıştı. Parası peşin peşin ödenmiş 280 milyon dolarlık silah ve malzemenin bile Türkiye'ye gönderilmesi engelleniyordu. Bu gidişle, tüm savunması Amerikan silahlarına ve araçlarına dayanan Türkiye kısa bir süre sonra modern silahlardan yoksun bırakılmış olacak ve bu teknoloji çağında savunmasını eski piyade tüfeği ile yapmaya mecbur bırakılacaktı. Uzmanlar, giderek Dışişleri Bakanı Çağlayangil bile, bu gidişle Türk uçaklarının birkaç ay sonra havalanamaz duruma düşeceklerini söylüyordu.

Ve bütün bunları sadece en sadık dostuna değil, NATO müttefikine yapmaktaydı Amerika. O NATO ki, Batı emperyalistlerinin dünyayı daha da yoğun bir biçimde sömürmek sömürü alanını daha da genişletmek için kurdukları bir askeri ittifaktır. O NATO ki, sömürülen bir ülke olarak, onun içinde Türkiye'nin yeri yoktur.

MC Hükümetinin, yani işbirlikçi kapitalistlerin ve ağaların çıkarlarının temsilcisi, gerici, faşist partilerin gayri-milli cephesinin oluşturduğu hükümet bu Amerikan ambargosunun değişik aşamaları karşısında bocalayıp durdular. Bu adamlar tüm siyasi karyerlerini Sovyet-Amerikan gerginliğinin sürmesine, dolayısıyla Türkiye'de Amerikan vesayetinin sürmesine borçluydular. Bir yandan bağımsız, haysiyetli, ulusal bir dış politika isteyen halkımızın baskısı, —ki yerlerinde kalabilmek için bu baskıyı umursamazlık edemezlerdi— öte yandan Amerika'nın kayıtsız şartsız Yunanistanı desteklemesi ve Türkiye'ye karşı düşmanca tutumu karşısında sudan çıkmış balığa dönmüşlerdi.

Amerika'ya karşı ulusal gururumuzla bağdaşan kesin tutumu takınacak adamlar değillerdi. Zoraki takınmaya kalsalar bile bu rolde pek inandırıcı olamazlardı. Örneğin Başbakan Demirel yakın sayılacak bir geçmişte bir büyük Amerikan firmasının Türkiye temsilciliğinden alınıp AP'nin başına getirilmiş bir kimseydi. Morrison firmasının bu ülkedeki menfaatlerini temsil etmiş, bu menfaatleri korumuş ve kar-

şılığında ücret ve komisyon almıştı, Demirel. Böyle bir geçmişinden ötürü Demirel'e saldıranlar olmuştu, onu savunanlar da çıkmıştı. Savunanlar, yasalarımızda yabancı şirket temsilciliğini yasaklayan bir madde olmadığını, bu bakımdan Demirel'in Morrison şirketinin temsilcisi olarak faaliyetinin tamamen yasal olduğunu ileri sürmüşlerdi. Ama pek güçlü bir savunma sayılamazdı bu. Türlü ilginç meslekler belli koşullarda yasal sayılabilirdi. Ama bunlar arasında öyleleri vardı ki bu meslek ile ülke yöneticiliği bağdaşamazdı. Amerikan şirketi temsilciliği de bunlardan birlydi birçok yurttaşa göre.

Varsayalım ki, bir Demirel halkın baskısıyla daha haysiyetli bir dış politika izlemeyi siyasi karyerinin çıkarları bakımından zorunlu görmüş olsun. Ve Amerikalılar önünde direnmeye başlasın. İnandırıcı olabilir mi? Amerikalı, daha dün, Amerikan şirketi temsilcisi olarak cebine komisyonları indirmiş olan bu kimseye «sen de mi Brutus!» demez mi? Ayni şey MC hükümetinin öteki üyeleri için de derece derece doğrudur. MC hükümeti ulusal bir dış politika güdemez. Sınıf karakteri buna engeldir. İçeride işbirlikçi kapitalistleri ve ağaların çıkarlarını savunan, halk düşmanı faşist terör politikası güden bir iktidar, dışarıda halkın özlemlerine uygun nitelikte bir ulusal politika güdemez. Bu ikisi birbiriyle çelişir. Nitekim öyle de olmuştur. Ambargo'nun sürmesi karşısında MC hükümeti artık hareketsiz kalamıyacağını anlayınca, harekete geçer gibi görünmek zorunluluğunu duymuştur. Amerika'nın tek taraflı olarak aldığı düşmanca karara karşılık olarak ABD hükümetine bir nota verilmiştir. Bu notada yeni durum karşısında hangi tedbirlerin alınacağını görüşmek üzere (bir ay da süre tanınarak) ABD hükümeti müzakere masasına davet edilmiştir. ABD hükümeti MC hükümetinin bu pısırıkça tepkisine resmi bir cevap vermedi. Bu da bir hakaretti Türkiye'ye. Kissinger'in ve Ford'un oyalama niteliğindeki bazı beyanları resmi cevap sayılamazdı. Kısaca Amerika Türkiye'nin davetini reddetmişti. Bu ambargoyu da sürdürüyordu. Bir aylık sürenin bitmesi üzerine MC hükümetinin yayınladığı bildiri gerçekten ulusal onuru kırıcı bir utanç belgesiydi. Malını iyi bilen Yanki, MC hükümetinin ilk notasında «Yeni statü» denen şeyi uygulamayacağını anlamış, direnmişti. Gerileyen gene MC hükümeti olmuştu. Türkiye'nin onurunu ayaklar altında çiğniyerek.

Bunun ardından Amerikan temsilciler Meclisinin ambargoyu kesinleştiren kararı geldi. Bu, suyu taşıran damla oldu. MC hükümeti yerinde duracak idiyse, buna karşı bir davranışa geçmek zorundaydı. Davranışa geçmesine geçti. Ama bu kez de «ABD üslerine ve tesislerine el koyma» gibi kararlılık ifade eden sözlerin arkasında açık kapılar bırakıldı. Öyle ki ABD ayni üslerden bu kez ABD savunma ba-

kanlığı olarak değil de NATO müttefiki sıfatıyla yararlanabilir. Üstelik Amerikan hükümetinin dünyadaki bazı üslerini artık işlevlerini yitirmiş pahalı tesisler olarak kapatmaya kararlı olduğu bilinmektedir ve Türkiye'de de bu nitelikte üsler vardır. MC hükümetinin Amerikanın zaten kapatacağı bazı üsleri kapatarak puan toplama taktiği de akla gelmektedir.

Türkiye'de çeşitli iktidarların çeyrek yüzyılı aşkın bir süredir izlemekte oldukları politika iflas etmiştir. Türkiye savunmasız bırakılmak istenmektedir. Bu bunalımdan bir tek çıkış yolu vardır. Bu, emperyalist efendi değiştirmek olamaz. İç çelişkilerine rağmen emperyalizm özellikle Türkiye konusunda birlik halinde hareket etmektedir. Evet, bizim için birtek emperyalizm vardır ve bunun başı da bize karşı düşmanca bir politika izlemekte olan ABD'dir. Bunalımdan çıkış yolu özetle şudur:

Türkiye'yi bir nükleer savaşta dövülecek ilk hedef durumuna getiren Sovyetler Birliğinden gelecek bir saldırı varsayımına karşı değil, asıl Türkiye halkına karşı, bizimle kader birliği durumunda olan Orta-Doğunun ulusal kurtuluş hareketlerine karşı kurulmuş olan, ulusal bağımsızlığımız yolunda en büyük engeli oluşturan ABD ve NATO'nun her türlü askeri üs ve tesisleri kapatılmalıdır. NATO'dan derhal çıkılmalıdır. Ulusal savunmamız yabancı bir ülkenin ya da blokun keyfine bırakılmamalıdır. Türkiye dünya politikasında doğal yerini, yani tarafsız ülkeler safındaki yerini almalıdır. SSCB ile derhal bir saldırmazlık ve iyi komşuluk paktı imzalanmalı tüm sosyalist ülkelerle dostluk ilişkileri kurulmalıdır. Kıbrıs konusunda emperyalizmin başından beri kışkırttığı şoven propagandaya son verilmeli, Türk - Yunan dostluğuna dayanan, Türkün de Rumun da birlikte özgürce mutlu olarak yaşayabileceği, tüm yabancı üslerden ve askeri birliklerden arınmış, bağımsız, demokratik, federatif Kıbrıs Cumhuriyeti adadaki tüm demokratik güçlerin elbirliğiyle kurulmalıdır.

Bütün bunları Demirel'in gayri-milli cephe iktidarı ne yapmak ister, ne de yapabilir. Böyle bir ulusal ve demokratik politikayı Türkiye'nin tüm yurtsever güçlerinin temsilcisi bir iktidar güdebilir. Onun için bu bunalımdan çıkılması için atılması zorunlu ilk adım, bu hükümetin demokratik güçlerin baskısıyla çekilmesinin sağlanması ve yerine Meclis içinden ve dışından halkımızın bağımsızlık ve demokrasi özlemlerine uygun bir ulusal hükümetin kurulmasıdır.

EMEKÇİ

TÜSTAV

TEP

ÇAĞRI

(TEP KURUCULAR HEYETİ VE GENEL YÖNETİM KURULLARI ORTAK TOPLANTISININ ÇAĞRISI)

Bir dönüm noktasındayız. 12.Mart.1971 faşist darbesi arifesinde emperyalizmin işbirlikçisi egemen çevreler, başta işçi sınıfı olmak üzere, bilinçlenen ve güçlenen demokratik güçler karşısında, ülkeyi eski yöntemlerle yönetemez duruma düştüler. Açık faşizmi tezgâhladılar. 12 Mart dönemi, emperyalizmin, onun işbirlikçisi kapitalistlerin ve taşra mütegallibesinin, her türlü demokratik hak ve özgürlükleri ayaklar altında çiğneyen kanlı diktatörlüğünden başka şey değildi.

Toplumsal yaşamın tüm alanlarında beliren, halkımızın faşizme karşı direnişi sonucu sömürgen güçlerin faşist cephesi bir ölçüde geriledi ve 1973 yılı sonlarında açık faşizm dönemi sona erdirildi. İşbirlikçi egemen çevreler, burjuva parlementer mekanizmayı çalıştırmak zorunda kaldılar. Bugün, geriye dönme, açık faşizmi bir kez daha tez-

gâhlama çabalarına rağmen, faşist cephenin son aylarda iktidara gelmesi, gibi sağladıkları kazançlara rağmen, sıkıyönetime, yoğunlaşan, faşist saldırılara rağmen, gene de emperyalizm ve işbirlikçileri, Türkiye'de demokratik güçlerin ileri atılımını önleyecek güçte değillerdir. Örneğin, Türkiye Emekçi Partisi'nin varlığı bunun bir kanıtıdır.

Faşist cephe iktidarı iç ve dış politikada çıkmazdadır. Sömürücüye arka çıkan, emekçiyi ezen iktisadi politikalarını hâlâ sürdürebiliyorlar. Ama bu halk düşmanı iktisadî politikaları onların gerçek yüzlerini açığa çıkarmakta, kent ve köy emekçilerinin gözünü açmakta, emekçi yığınların bilinçlerini bilemektedir. Öyle ki, burjuva parlamenter yoldan iktidarda kalabileceklerinin umudunu yitirmişlerdir. Üreticinin zararına düşük taban fiatı politikası, kıdem tazminatı konusundaki tutumları, bu vesileyle patronun işçiyi sokağa atma yetkisini iyice genişletmeleri, Urfa'da dar bir alanda uygulanan güdük toprak reformuna bile tahammül edememeleri, toprak dağıtımını durdurmaları ve açıkça feodal mütegallibeye arka çıkmaları, hiçbir yasal dayanak yok iken işçi sınıfımızın en yoğun bulunduğu dört ilde sıkıyönetimi sürdürmeleri ve benzeri tutum ve davranışlar bunun kanıtlarıdır.

Dış politikada efendileri ABD emperyalistleri kendilerine artık yüz vermez olmuştur. Waşington, Kıbrıs sorununda açıkça Karamanlis Yunanistan'ına arka çıkıyor. Öyle ki Türkiye'nin egemen çevreleri kendilerine emperyalist kampta yeni efendi arama gereğini duyuyorlar. Yüzlerini Avrupa'nın gelişmiş kapitalist ülklerine çevirmişlerdir. Özellikle Alman emperyalistlerine kucak açıyorlar. Batı Almanya Dışişleri Bakanının son ziyareti, işbirlikçilerin efendi değiştirme çabalarının bir sonucudur. Ve ibretle kaydedilecek bir gerçektir ki, emekçi, halkımızın önemli bir kesiminin şu anda umut bağladığı ana muhalefet partisinin lideri de bu emperyalist efendi değiştirme girişimlerine katılmış görünüyor. Ama, iç çelişkilerine rağmen, emperyalizm, özellikle Türkiye konusunda, bir bütün olarak hareket edebilmektedir. Alman emperyalizmi Türkiye'de ABD vesayetini dolayı yoldan sürdürme işini yüklenirse bu, Türkiye'nin bağımlı ülke durumunda hiçbir değişiklik meydana getirmiyecektir.

Üstelik AET'nin Yunanistan'ın topluluk üyeliği ile ilgili son kararı, Türkiye ile Yunanistan arasında tercih konusunda Avrupa emperyalistlerinin tutumunun ABD emperyalistlerininkinden pek değişik olmadığını göstermiştir.

Halkının çıkarları, tarihi, coğrafyası, dünyadaki güçler mevzilenmesindeki yeri bakımlarından doğal yeri, emperyalizme karşı kurtuluş mücadelesi durumunda olan dünyanın sömürülen halkları safında olan Türkiye'yi, NATO gibi, CENTO gibi saldırgan emperyalist paktlar-

TÜSTAV

la, sömüren emperyalist ülkeler safında tutma politikası tam iflas halindedir. Halkımız bu gerçeği artık açıkça görebiliyor. Tarihin bir kez daha devrimcileri doğruladığını saptıyabiliyor.

Bu gelişmeler ve kent, köy emekçilerinin sanayi bölgelerinden tarım alanlarına kadar yayılan özgür ve insanca bir yaşam uğruna direnişi karşısında telâşa kapılan işbirlikçilerin gayri-milli faşist cephesi, emperyalist efendileri karşısında alabildiğine uysallaşırken, Türkiye halkı hesabına yeni tavizleri sineye çekmeğe hazırlanırken, içeride daha da saldırganlaşıyorlar.

Açık faşizmin tadı damaklarında kalmıştır. O kanlı düzeni yeniden kurabilmek için kararlı davranıyorlar. Öyle ki, Türkiye toplumu bugün bir ikilem karşısındadır: Ya, faşist cephenin üstün gelmesiyle, gerisin geriye açık faşizme geçilecek, ya da, demokratik güçlerin üstün gelmesiyle, faşizmi yeneceğiz. Gerçekten demokratik düzen doğrultusunda SOSYALİZM DOĞRULTUSUNDA yol alacağız.

Faşizmi yenebilmek için, toplumun tüm demokratik güçlerini ulusal ve demokratik bir cephede birleştirmek zorundayız. Tüm buhar, demokrasi pistonunun arkasında toplanmalıdır ki piston olanca gücüyle bassın, faşizmi tuzbuz etsin.

Bu anti-faşist güçbirliğinin gerçekleşmesinde başrol sosyalist harekete düşüyor. Bütün dünyada bu böyle olmuştur, Türkiye'de de böyle olacaktır. Türkiye sosyalistleri bugün demokratik güçler safında birleştirici ve yön verici rol oynamakla yükümlüdürler. Ama sosyalist hareketin kendisi bölünmüş iken bu birleştirici işlevi gerektiği gibi yerine getiremezler. Bu durumda sosyalistler olarak birinci görevimiz, birtek sınıf olan Türkiye işçi sınıfının öncü birliği niteliğinde birtek sosyalist partiyi yaratmaktır.

Türkiye Emekçi Partisi olarak biz, resmen kurulmadan önce de kurulduktan sonra da, benimsediğimiz teorik ve pratik çizginin doğruluğuna kesinlikle inanmakla birlikte, sosyalizmi bir tekel maddesi saymadık ve sosyalist hareketin birliğini gerçekleştirmede bize düşen görevin bilinciyle hareket etmeğe çalıştık ve çalışacağız. Bu tutumumuz Türkiye'nin bilinçli işçilerinin, bilinçli köy emekçilerinin, tüm gerçek sosyalistlerin, giderek gerçek demokratların da, ortak özleminin ifadesidir. Bu görevin bilinciyledir ki biz örgütlü, örgütsüz tüm sosyalistlere sesleniyoruz ve diyoruz ki: «Çatısı altında çözümü hemen hemen olanaksız birsürü sorunu, yeni bölünmelere gebe hizipleri barındırması kaçınılmaz olan ayrı ayrı beş sosyalist parti ve bunların yanı sıra bir sürü sosyalist gruplaşmalar değil, çatısı altında kaçınılmaz olarak ayrı ayrı eğilimleri barındıran ve bu eğilimler arasında demokratik merkeziyetçilik ilkesi uyarınca dialogu kurabilen, bu di-

alogdan güç kazanan, ama temel ilkelerde birlik halinde hareket etmesini bilen, işçi sınıfının öncü birliği niteliğinde, yoksul köylülük saflarında kök salmış birtek sosyalist parti» diyoruz.

İşçi sınıfının öncü birliği niteliğini taşıdığı ölçüde bir tek sosyalist partide doğru sosyalist çizginin hertürlü sağ ve sol sapma karşısında egemen olacağı ve bu çizginin eleştiri-özeleştiri ortamında daha açık ve daha güçlü ifadesini bulacağı kesindir. Bu bakımdan kendi siyasi çizgisinin doğruluğuna inanan her sosyalist, öteki çevrelerden sosyalistlere güvenle elini uzatabilmelidir. Biz böyle bir güvenle elimizi uzatıyoruz. Ama, türlü etkenlerle, bu partide bizim doğru bildiğimiz siyasi çizgi bir süre egemen olmasa da, gene de biz, görüşlerimizi korumak, parti tüzüğü gereğince onları, demokratik merkeziyetçilik ilkelerine uygun olarak, gerekli parti organlarında savunma hakkını mahfuz tutmakla birlikte (ki bu öteki eğilimlerin de doğal hakkıdır) hizipçiliğe düşmeden, parti saflarında, parti disiplininin emrettiği eyleme içtenlikle katılmağa hazırız.

Evet biz «Tek Sosyalist Parti» diyoruz ve Türkiye'de sosyalizmin bilimini eylem klavuzu bilen sosyalist örgüt ve çevrelerin gerçek temsilcilerini bu en önemli sorunumuzun sosyalist tabanın özlemlerine uygun biçimde çözümlenmesi için harekete geçmeğe, ilk adım olarak bu konuda açık dialog kurmağa; tüm sosyalist örgüt ve çevrelerde tabanı oluşturan sosyalistleri de hareketimizin birliği doğrultusunda etkili baskıyı yaratmağa çağırıyoruz.

Bugünün koşullarında İşçi Sınıfımızın öncü birliği niteliğinde tek sosyalist partiyi gerçekleştirmek çetin iştir.

TARİH ÖNÜNDE BU ÇETİN SINAVI BAŞARIYLA VERELİM.

5 Temmuz 1975

TÜSTAV

MİLLİ DEMOKRATİK DEVRİM ÜZERİNE

Türkiye'de bağımsızlık ve demokrasi uğruna mücadelenin sosyalizm mücadelesinin zorunlu bir aşaması olduğu gerçeğini artık birçokları anladı. Anlayanlar ve bizim başından beri savunduğumuz devrimci çizgiyi sonunda benimsiyenler, bunu her zaman gereken açık yüreklilik ve düsürtlükle yapmıyorlar. Bize karşı olumsuz tutumları sürmektedir. Şu farkla ki, dün Milli Demokratik Devrim çizgisine karşı çıkıyorlardı, bugün bu çizginin en bağnaz savunucusu kesilmişlerdir ve bizi Milli Demokratik Devrimden taviz vermekle suçluyorlar. Bu kadarını da olumlu bir gelişme sayalım. Son yıllarda endindiğimiz deneyler bir şeyi bütün açıklığıyla ortaya çıkarmıştır: Sosyalizmin gerçek ve biricik kurucusu olan kent ve köy emekçilerini sosyalizm davasına kazanabilmek için sosyalist örgütün bu yığınlara ulaşabilmesini sağlayacak demokratik özgürlük ortamının zoruunlu olduğu, siyasi demokrasi uğruna mücadeleyi küçümseyen kimsenin dolayısıyle sosyalizm davasına sırt çevirdiği gerçeğini.

Nedir siyasi demokrasi uğruna mücadele? Her türlü karşı-devrimci zorbalığın kökünü kazıyan, her türlü çağdışı ilişkilere son veren, toplumun tüm bireylerini eşit ve özgür vatandaşlar durumuna yükselten, bunun için de sınıf çıkarları demokrasiye karşı olan asalak sınıfların egemen durumlarına son veren demokratik devrim uğruna mücadeledir.

Bilindiği gibi Batıda burjuva devrimler çağında devrimci bir sınıf olan burjuvazi, 17., 18., 19. yüzyıllarda toplumun feodalizm ile çelişen tüm sınıf ve zümrelerinin başına geçerek demokratik devrimi gerçekleştirmişti. Türkiye'de de ayni şeyin yirminci yüzyıl içinde gerçekleşmesi beklenebilir mi? Beklenemez. Türkiye toplumu koşullarında Batı tipi burjuvazi önderliğinde bir demokratik devrim olamaz, olmamıştır ve olmıyacaktır. Emperyalist dünya sisteminin varlığı ve Türkiye burjuvazisinin egemen kesimiyle kaderini bu sisteme bağlamış bulunması olgusu buna engeldir. Türkiye gibi toplumlarda, bu çağda demokratik güçlerin başına geçerek burjuva demokratik devrimin belli başlı görevlerini yerine getirebilecek devrimcilikte bir burjuvazi yoktur ve olamaz. Bugün, emperyalist dünya sistemi içinde sömürülen bir ülke olan Türkiye'nin egemen sınıfını oluşturan Türkiye burjuvazisi, burjuva ölçülerle bile hiçbir zaman devrimci bir sınıf olamadı. Bu sınıfın egemen karakteri işbirlikçilikdir. Ve bu işbirlikçi kapitalistler taşranın kapitalizm-öncesi asalak sınıflarıyla ittifak halinde, emperyalizmin de desteğiyle ülkemizi emperyalizmin sömürü alanı durumunda tutmaktadır. Emperyalizm ise kendine bağımlı ülkelerde gerçek siyasi demokrasiye her zaman karşı olmuştur. Yer yer göstermelik Filipin tipi demokrasiyi çıkarı gereği açık faşizmden yeğ sayması bu gerçeği değiştirmez.

Türkiye'de egemen güçler 12 Mart döneminde olanca güçleriyle açık faşizmi desteklediler, kaderlerini açık faşizme bağladılar. Bu rastlantı değildi. Açık faşizm onların çıkarlarını en iyi savunan düzendi. Bugün de bunun böyle olduğunun bilincindedirler. Onun için, kim Türkiye'de burjuva demokratik devrim niteliği olan toplumsal değişmeleri burjuvaziye atfediyor, bunları ondan bekliyorsa böyleleri derin yanılgı içindelerdir.

Türkiye gibi bir ülkede demokratik devrim, Batıda olduğu gibi sadece anti-feodal nitelik taşımakla yetinemez. Bizim demokratik devrimimiz, ayni zamanda yurdumuzun sömürülen bağımlı ülke durumuna son veren bir ulusal devrim olmak zorundadır. Onun için biz sosyalizm yolunda önümüzdeki ilk devrimci adıma «Milli Demokratik Devrim» diyoruz.

Bu görüşümüze katılmıyanlar, Türkiye'de demokratik devrimin yapıldığını, bu aşamanın aşıldığını önümüzdeki devrimci adımın Sosyalist Devrim olduğunu ileri sürenler hala eksik değil. Eğer bu dedikleri doğru ise, demokratik devrimin başlıca görevleri eğer gerçekten yerine getirilmiş ise bu ülkede, gerçekleşmiş bir devrimin birkez daha yapılmasını önermek saçma olur elbet. Demokratik devrimini yapmış olan bir toplumda olsa olsa bu devrimin sağladığı kazançların savunulması söz konusu olabilir. Bu da faşizme karşı, demokrasi uğruna mücadelenin kapsamına girer? Bu mücadele devrimle elde edilmiş demokratik hak ve özgürlüklerin yeniden sağlanmasını amaçlayan siyasi demokrasinin bir çeşit restorasyonu uğruna mücadeledir. Ama Türkiye, tarihinde hiçbir zaman gerçek siyasi demokrasiyi tanımadı. Siyasi üstyapısı genellikle parlamenter faşizm olan, kırsal bölgelerinde kapitalizm öncesi üretim ilişkilerinin yer yer sürdüğü, emperyalizm, işbirlikçi sermaye ve feodal mütegallibe üçlüsünün sömürü ve tahakkümü altındaki bağımlı bir ülkede, burjuva demokratik görünüşte bazı siyasal üstyapı değişikliklerine bakarak, demokratik devrimin gerçekleştiğini sanan kimsenin demokrasi ve devrim kavramlarını sindiremediği açıktır.

Bize öyle geliyor ki «Türkiye'de burjuva demokratik devrim yapılmıştır» diyen sosyalist yazarlar da kendi söylediklerine pek inanmamaktadırlar. Onun için bu iddiayı ileri sürerken açık kapı bırakmayı ihmal etmiyorlar. Türkiye İşçi Partisi (TİP) Programının giriş bölümünde «Türkiye'de geri ve güdük kapitalizmin burjuvazisi kendi çapında bir burjuva demokratik devrimini yapmıştır» deniyor. (altını çizen Program yazarlarıdır.) Bunu kanıtlamak için de toplumda feodal kurumların tasfiyesi niteliğinde bir dizi siyasal üstyapı değişiklikleri sıralanıyor. Ve bundan Türkiye için bir Milli Demokratik Devrim söz konusu olmadığı, «devrim gündeme geldiğinde» bunun Sosyalist Devrim olacağı sonucu çıkarılıyor. (TİP Programı, sayfa 7, 8.)

Türkiye'nin geri, güdük kapitalizminin burjuvazisi gerçekten kendi çapında burjuva demokratik devrime benzer bazı değişiklikler yapmıştır Türkiye'de. Ama en güçlü ve etkin kesimiyle emperyalizmin işbirlikçisi durumunda olan ve kırsal bölgelerin mütegallibesiyle ittifak kurmuş bulunan bu işbirlikçi burjuvazinin, burjuva ölçülerle dahi, çapı öylesine düşüktür ki, tarihinde bir toprak reformu görmemiş olan, Türkiye'yi, emperyalizmin sömürü alanı bağımlı ülke durumuna düşürülmüş bulunan Türkiye'yi, TİP Programında biraz aşağıda iddia edildiği gibi «demokratik devrimini esas itibariyle yapmış» bir ülke saymanın olanağı yoktur.

«Devrim gündeme geldiğinde, bu sosyalist devrim olacaktır» de-

niliyor TİP Programında. Peki bu sosyalist devrim nasıl gündeme gelecektir? İşbirlikçi kapitalistlerin ve ağaların tahakkümü altında ABD üsleriyle donatılmış bir Türkiye'de «Tüm üretim araçlarının özel mülkiyetine son! Tarımda kollektivizasyon!» sloganıyla ortaya çıkarak mı? Çünkü sosyalist devrim gündemdedir diyen kimse bunu önermek zorundadır.

«Geri, güdük kapitalizmin (işbirlikçi) burjuvazisinin **kendi çapındaki burjuva** demokratik devrimini» biz, gerçek bir demokratik devrim sayamayız ve sosyalizm yolunda zorunlu aşama olan milli demokratik devrimi rafa kaldıramayız. Milli Demokratik Devrim Sosyalist Devrimi «gündeme getiren» devrimdir. Ancak Milli Demokratik Devrimin başlıca görevlerini yerine getirmiş bağımsız ve siyasi bakımdan demokratik bir ülkede sosyalist kuruluşa, yani sosyalist devrim aşamasına geçilebilir. Her yerde olduğu gibi Türkiye'de de bu böyle olacaktır.

Bugünün koşullarında Türkiye'de doğru devrimci slogan «Sosyalizm yolunda Tam Bağımsız ve Gerçekten Demokratik Türkiye!» sloganıdır. Nitekim TİP Merkez Yönetim Kurulunun son olarak kabul ettiği «Demokrasi Bildirgesi» sorunu böyle koymak zorunluluğunu duymuştur. Günlük basında çıkan özetinden anlaşıldığına göre, bu Bildirge demokrasi mücadelesine öncelik tanıyor ve bu mücadelenin emperyalizme karşı bağımsızlık mücadelesiyle birlikte verilmesinin zorunlu olduğunu, iki mücadelenin birbirinden ayrılamıyacağını belirtiyor.

Tekrar da olsa bir kez daha belirtmenin gereği var: Milli Demokratik Devrim emperyalizm, işbirlikçi kapitalistler ve ağalara karşı olan toplumun tüm ulusal ve demokratik güçlerinin devrimidir. Bu devrim sosyalizm yolunda geçilmesi zorunlu olan bir aşamayı oluşturur. Bu aşamadan geçmeden sosyalizme varılamaz. Sosyalizme giden kestirme yol yoktur. Lenin'in dediği gibi «Kim, sosyalizme siyasi demokrasi dışında başka bir yoldan varmak istiyorsa, iktisadi olduğu gibi siyasi bakımdan da saçma ve gerici sonuçlara varması kaçınılmaz bir şeydir.»

Şunu da iyice bilmek gerek: Milli Demokratik Devrim kendi kendine yeten bir bütün değildir. Bizimki gibi bir toplum, bu çağda demokratik devrimini gerçekleştirdikten sonra, yani sosyalist devrimin eşiğine ulaştıktan sonra, o eşikte duramaz. Ya o eşiği aşacaktır ve sosyalist kuruluşa gececektir, yahutta geriye dönülecek, emperyalist dünya sistemi içinde sömürülen bağımlı ülke durumuna bir kez daha düşülecektir.

TÜSTAV

Milli Demokratik Devrim ve Sosyalist Devrim içiçedir. Birincisi ikincisinin ön koşuludur. İkincisinin bir görevi birincisinin başlıca kazançlarını (Bağımsızlık ve Demokrasi) perçinlemektir. Türkiye iktisadi yapısında bir ülkede bu özellikle böyledir.

Bir ülkede sosyalist kuruluşa geçebilmek için o ülkenin bağımsız olmasının, emperyalizmin kapı dışarı edilmesinin şart olduğuna işaret ettik. Türkiye durumunda bir bağımlı ülke nasıl bağımsız olur? Emperyalizmin işbirlikçisi kapitalistleri ve onların müttefiki mütegallibenin ekonomi ve dolayısıyla politika üzerindeki egemenliklerine son vererek. Bu, işbirlikçi sermayenin elindeki alanların millileştirilmesi demektir. Montaj, ambalaj sanayinin, dış ticaretin, bankacılık ve sigortacılığın millileştirilmesi demektir. Bu kırsal bölgelerde köklü bir toprak reformu ile, büyük toprak sahiplerinin, tefeci bezirgan takımının sömürü ve tahakkümüne son vermek demektir. Eğer Milli Demokratik Devrimin başlıca görevlerini yerine getirecek ve ülkeyi bağımsız ülke durumuna yükseltecek isen, ekonominin kilit noktalarını yabancıların ya da emperyalizmin işbirlikçilerinin elinde bırakamazsın. Gerekli millileştirmeleri yapmak zorundasın. Ama bu millileştirmeler ayni zamanda sosyalist devrimin kapsamına da girer. Milli Demokratik Devrimin sana yüklediği bu görevleri yerine getirirken sosyalist devrimin kapsamına giren adımları da atmış olmaktasın.

Türkiye'de ulusal nitelik taşımayan ekonomi alanlarının millileştirilmesi demek, ekonominin pek önemli, pek büyük bir kesiminde sosyalist sektörü kurmak demektir. Çünkü bu ülkede ulusal nitelik taşıyan sermayenin alanı bir hayli dardır. En verimli yatırım alanlarını ya doğrudan doğruya emperyalist tekeller kapatmışlardır, ya da onlar hesabına çalışan işbirlikçi kapitalistlerin elindedir bu alanlar. Örneğin ilaç sanayiinin ya da otomobil sanayiinin millileştirilmesi, biri ambalaj, öteki montaj sanayii olarak Milli Demokratik Devrimin kapsamına girer. Bu sanayi kollarından birincisi, dışarıdan pahalı pahalı satın alınan eczacılık maddelerinin hemen hemen hiç işlenmeden büyük kaplardan küçük ambalajlara geçirilmesi ve bu yoldan yabancı tekellere ve yerli işbirlikçilerine büyük kârlar sağlanması özüne dayanan, sahte bir sanayi koludur. Otomobil sanayiine gelince, bu da en değerli parçaları dışarıdan ya da içeride dışa bağımlı sanayi işletmelerinden sağlanan bir montaj sanayiidir. Bu, bir bakıma hileli ithalat sanayii sayılabilir. Böyle kurumlar Türkiye ekonomisi üzerinde egemen oldukça Türkiye'nin iktisadi ve dolayısiyle siyasi bağımsızlığından söz edilemez. Milli Demokratik Devrim örnek olarak gösterdiğimiz bu iki sanayi kolunu millileştirmekle yükümlüdür. Ama öte yandan ilaç ve otomobil sanayi kollarının millileştirilmesi ayni zamanda sosyaliz-

min kentte kurulmasında önemli bir ileri adımın atılmasıdır da. Özellikle Türkiye gibi bir ülkede, Milli Demokratik Devrim ile Sosyalist Devrim içiçedir derken, işbirlikçi sermayenin elinde bulunan ekonomi alanlarında bu iki devrimin görevlerinin çakıştığı gerçeğini göz önünde tutmaktayız.

Sosyalist Devrimin kapsamına giren bazı adımları da içeren böyle bir Milli Demokratik Devrime ancak toplumdaki en devrimci güç olan işçi sınıfı önderlik edebilir. Toplumu sosyalist devrim aşamasına ulaştıracak bir devrim ancak sosyalizmi kendi öz düzeni sayan devrimci sınıfın hegemonyası altında gerçekleşebilir. Bu devrimde hegemonyanın bazı doğu ülkelerinde olduğu gibi işçi sınıfının sağında yer alan küçük burjuva dönüşümcü hareketin eline geçmesi, söz konusu ülkelerde olduğu gibi, devrim yolunda zigzagları, duraksamaları kaçınılmaz kılar, sosyalist devrim aşamasına geçişi tehlikeye düşürür ve demokratik devrim kendi kendine yeten bir bütün oluşturmadığına göre karşı-devrimi gündeme getirir. Ama Milli Demokratik devrim sadece işçi sınıfının eseri olamaz. Bu devrim toplumda emperyalizm ve feodalizm ile çelişen tüm ulusal ve demokratik sınıf ve zümrelerin devrimidir. Ve bu devrimin başarılabilmesi için emperyalizmin işbirlikçisi güçlerin tecrit edilmesi ve demokratik güçlerin devrimci güçbirliği şarttır.

Sosyalizme varılacaksa, (ki varılması tarihsel bir zorunluluktur,) devrimde hegemonyanın işçi sınıfında olması, devrimi sonuna vardırabilecek bu biricik sınıfta olması gerekir. Bu da tarihsel bir zorunluluktur. Ama biz bundan sosyalist hareket ne yaparsa yapsın, işçi sınıfının partisinin kurulmasında ne kadar gecikilirse gecikilsin, sosyalist parti olarak hangi hatalar işlenirse işlensin devrimde hegemonyanın garanti olduğu, sosyalist toplumun gerçekleştirilmesinin kaçınılmaz olduğu sonucunu çıkaramayız. Sosyalist hareketin işlediği hatalar yüzünden devrim fırsatının kaçırıldığı ve bu hatalar yüzünden toplumun en kara bir gericiliğe sürüklendiği durumlar tarihte eksik değildir. Belli tarihsel koşullarda işçi sınıfının ulusal devrimde hegemonyayı sağındaki küçük burjuva devrimcilerine kaptırdığı durumlara da tanık olduk yakın tarihte.

Türkiye'nin bugünkü koşullarını ele alalım: Sosyalist hareket bölünmüşken, sendika hareketinin iki büyük konfederasyonundan en büyüğünde hala Amerikancı sarı sendikacılık egemen iken, kendisine «devrimci» diyen öteki federasyon, birincisine kıyasla daha dürüst bir sendikacılığı temsil etmekle birlikte, yöneticilerinin büyük çoğunluğuyla, en olumlu yanıyla ancak bir küçük burjuva dönüşümcü parti olabilen CHP'nin kuyruğuna takılmışken, ve kent ve köy emekçilerinin

büyük kitleleri şu anda umutlarını «Karaoğlana» başlamışken, anti - faşist mücadele bayrağı yüzbinleri meydanlarda toplayabilen Ecevit'in elinde dalgalanırken, gerçekçi olmak zorunluluğunu duyan hiçbir sosyalist, hemen önümüzdeki gelecekte hegemonyanın küçük burjuva dönüşümcülerinde olabileceği ve bunların duraksamalı, çelişkili, ve yetersiz de olsa, emekçi halkın baskısıyla demokrasi ve bağımsızlık doğrultusunda bazı ileri adımlar atabilecekleri olasılığını tümden silemez. Bu koşullarda Türkiye'de sosyalist hareket, işçi sınıfının öncü birliği niteliğinde güçlü sosyalist partiyi gerçekleştirmek için kolları sıvamakla birlikte, devrimci güçbirliği ve devrimde hegemonya sorununu doğru koymak zorundadırlar. Bu doğru koyuş devrimde hegemonyanın işçi sınıfına geçişini hızlandıracak, sosyalist devrimi yakınlaştıracaktır. Devrimde işçi sınıfının hegemonyası uğruna mücadelenin birinci koşulu, Türkiye'de şu andaki güçler dengesini gerçekçi olarak değerlendirmek ve bu değerlendirmeden çıkış yaparak sosyalistlerin şu andaki devrimci görevlerini doğru olarak saptamaktır. Proletaryanın önderliğinin koşullarını yaratmak için gerekli mücadeleyi vermeden, tekbir getirir gibi, günde bilmem kaç kez «işçi sınıfı devrimde öncüdür» demek pek bir anlam taşımaz. Başarılı devrimci hareketlerin tarihlerine baktığımızda, devrimde işçi sınıfı partisinin önderliği için en yoğun en güçlü mücadeleyi verenlerin öteki demokratik çevrelerle ilişkilerinde en az iddialı biçimde davranabilen, gereken «marksist - leninist esnekliği» gösterebilen devrimciler olduğunu görüyoruz. Bir Ho Şi Minh'in bu konudaki tutumu, bizde sık sık rastlanan «Biz öncüyüz, peşimizden gelirsen gel, gelmezsen gelme» diye sekterin tutumundan pek farklı olduğunu görüyoruz. Gerçek sosyalist ulusal ve demokratik cephe fikrini başından baltalayan böylesine sekter tutumlara düşmez.

Savaşın en kızgın anında bu konuda şöyle diyor Ho Şi Minh'in partisi:

«Vietnam İşçi Partisinin asgari programı anti-emperyalist ve anti-feodal devrim mücadelesidir. Parti, bağımsızlık ve gerçek demokrasi programı etrafında tüm ulusal sınıf ve tabakaları birleştirebilmek için bir cephe kurmaya çalışır. Partinin cephe politikası, **kendine güvenden** ve halka hizmet etmekten ileri gelen **Marksist - Leninist esneklik politikasıdır.** Parti, bu politikayı uygulayarak kazanılacak tüm unsurları kazanmaya çalışır. Parti cephe içinde **insiyatifi ve bağımsızlığı** yitirmeden Cephenin alabildiğine geniş olması için mücadele eder.»

Burada kendine güvenden gelen Marksist - Leninist esneklikten söz ediliyor. Ve Parti için Cephe içinde yitirilmemesi şart olan iki

şey var: İnsiyatif ve Partinin bağımsızlığı. Ama önderlik diye bir önkoşul yok.

Vietnam İşçi Partisinin Cephe içinde önderlik konusunda tutumu şöyle:

«Parti, Cephenin kendi önderliğini tanımasını isteyemez. Bunun yerine, en büyük fedakârlıklar yapan, en faal ve davaya en çok bağlı örgüt olduğunu göstermelidir. Ancak günlük mücadele ve çalışma yoluyla halk kitleleri Partinin doğru politikasını ve önderlik vasıflarını görür ve böylece Partimiz önder durumuna geçebilir.» (Ho Şi Minh, «Milli Kurtuluş Savaşımız», sayfa 58, 59.)

Sosyalizmin bilimini eylem kılavuzu bilen Parti eğer Vietnam koşullarında halk düşmanlarının tecridi uğruna, devrimci güçbirliği uğruna böylesine alçak gönüllülük gösterebiliyorsa, bu güçlülüğünün bilincinde olduğundan, kendine güveninden ötürüdür. Biz kendilerine güvenen devrimciler olarak devrimci güçbirliği konusunda hertürlü sekreterlikten uzak durmamızı öneriyoruz. Elbette ki «Savaşa gidenler zafer türküleri söylemelidirler». Ama bölücü nitelikte iddiacılık zafer türküsü söylemek değildir.

EMEKÇİ

TÜSTAV

İstanbul ve Taşra dağıtımı: GE - DA Cağaloğlu — İstanbul
Sipariş Adresi: Onur Kitabevi, Zafer çarşısı Yenişehir — Ankara

Reşat Fuad'ın mezarı başında 12 Ağustos 1968'de, Mihri Belli'nin yaptığı konuşmanın tam metnidir..

REŞAT FUAD (1900 - 1968)

Reşat Fuad öldü. On yedi yılı kapitalizmin zindanlarında geçen yarım yüzyıllık devrimci mücadele hayatı sona erdi.

Onun devrimci eylemi Yüksek Öğretmen Okulu sıralarında öğrenciliğinden başlar. Emperyalistlerin işgali altında mütareke yıllarının İstanbul'unda 1920, 1 Mayıs İşçi Bayramı günü, emekçiler büyük bir gösteri yürüyüşü yaptılar. İstanbul proletaryasının bu anti-emperyalist çıkışını öğrenci gençlik adına Talebe Birliği başkanı olarak selâmlayan Reşat Fuad idi. O daha yirmi yaşında bir üniversiteli iken toplumdaki en güvenilir devrimci gücün emekçiler olduğunu sezmiş ve emekçi-aydın dayanışmasını kurmak için payına düşeni yapmıştı.

İstanbul'un kurtuluş gününde, sonradan «Köy Enstitülerini Kapatan Eğitim Bakanı» olarak ün salacak olan adaşının başında bulunduğu hilâfetçi grubun karşısına dikilen oydu. Hilâfetçilerin girdiği, gerici slogan yazılı bezi kendi eliyle kara boyaya bulayan genç öğrenci lideri de Reşat Fuad idi.

Zaferden sonra yüksek öğrenimini parlak bir biçimde bitiren Atatürk'ün teyze zadesi Reşat Fuad'ın önünde bütün kapılar açıktı. Ama o

eğitimini yeterli bulmadı. Almanya'ya gitti. Liebknecht'lerin Rosa Luxemburg'ların izlerini hala taşıyan Almanya'ya. Orada Spartakist geleneği sürdürenler safında kendi doğal yerini buldu.

Reşat Fuad yirminci yüzyılda Türkiye'nin çığrını açtığı Millî Kurtuluş Savaşlarıyla dünya proleter sosyalist hareketi arasındaki bağı görmüş ve çağımızda sonuna kadar tutarlı biricik devrimci yolun proleter devrimciliği yolu olduğunu kavramıştı. Ve Reşat Fuad o yolu tuttu. Çetin bir yoldu bu yol. İşkence odalarından, tecrit hücrelerinden, hapishanelerden geçen çetin bir yol. Ve Reşat Fuad o yolda yürüdü. Yılmadan devrimci şerefini yüksek tutmasını bilerek yürüdü, gözünü ayırmadığı önündeki ufuklarda, geleceğin her türlü sömürüden arınmış, ileri, mutlu Türkiye'sini görerek yürüdü.

O çetin yolda, kurallara uygun biçimde yürümek, her babayiğidin harcı değildir. Gerçek devrimcinin özelliklerini taşımak gerekir. Yürüyebilmek için o yolda, devrimci misyonunun tam bilincinde olmalısın; o misyonun gerektirdiği yeteneklere sahip olmalısın; en derin anlamıyla yürekli olmalısın.

Reşat Fuad devrimci misyonunun tam bilincinde idi. En çetin sınavlarda başı dik tutabilmesi bundan ötürüdür. Güdük burjuva parlâmenterizminin ürünleri icazetli oportünüsitlere karşı duyduğu küçümseme bu derin devrimci bilinçten ileri gelir Reşat Fuad devrimci misyonunun; toplumdaki çeşitli eğilimleri değerlendirme ve bunlar karşısında doğru devrimci davranışı saptama konusunda güçlüydü. İçinde yaşadığımız aşamada: bugünün millî kurtuluş mücadelesi şartlarındaki Türkiyesi'nde tek doğru devrimci çizgi olarak millî demokratik devrimi savunması bundan ötürüdür.

Reşat Fuad devrimcinin o zorunlu özelliğine de sahipti. En derin anlamıyla yürekliydi. Enfaktüs bile gözlerindeki devrimci kıvılcımı donuklaştıramamıştır.

Kurulu sömürü düzeninden yana olan güçler onun son nefesine kadar, siyasî eylemden mutlaka uzak tutulması gereken «tehlikeli adam» saydılar. Türkiye sosyalizminin ona en çok muhtaç olduğu bir dönemde Reşat Fuad'ı karanlık han odalarında fatura tercüme etmek zorunluluğunda bıraktılar. Reşat Fuad'lı bir sosyalist harekete, yani gerçek sosyalist harekete tahammülleri yoktu.

Böyle güçlü bir arkadaşımızı kaybettik. Reşat Fuad'lar yüzlerle gelmez. Onlarla da gelmez, onun için kaybımız büyüktür. Ve tek teselimiz, onun bu kadar bilinçle, bu kadar yürekle savunduğu Türkiye emekçileri davasının zaferine O'nun taşıdığı sarsılmaz inancı bizim de paylaşmamızdır.

TÜSTAV

«EN BÜYÜK TEHLİKE» ÜZERİNE

Reşat Fuad Baraner arkadaşımızın ölümünün bu yedinci yıldönümünde onun kaleme aldığı «En Büyük Tehlike» broşürünü tam metin olarak sunuyoruz. «En Büyük Tehlike» 1943 yılında yazıldı, yayınlandı. Yani Nazi Alman sürülerinin Stalingrad'a kadar ilerliyebildiği ve Türkiye'nin egemen çevrelerinin Alman zaferini artık bir olup bitti saymağa başladıkları ve ona göre hazırlıklara giriştikleri günlerde. Bu, «Milli Şef» İnönü'nün önderliğindeki tek parti (CHP) nin kapılarını Atatürk düşmanı ırkçı-turancı unsurlara açtığı dönemdi. Türkiye'de adım adım bir karşı-devrim tezgâhlanıyordu. Basın fiilen sansür altındaydı. Şarlo'nun «Diktatör» filminde Hitler giysileriyle resmini sanat haberleri arasında bastı diye tirajı en geniş bir gazete Ankara'dan emirle kapatılıyor ve yıllarca yayınlanmasına izin verilmiyordu. Baştakilerin iddiasına göre Türk ulusu tüm bireyleri aynı biçimde düşünen yekpare bir bütündü. Yeraltında bir komünist hareket olabilirdi ama, onun da izi tespit edildiği yerde kafası eziliyordu. Ülkede ırkçılık-turancılık propagandası yapan bir faşizm olamazdı, tüm Türkiye halkı İsmet İnönü ve çevresinin uygun gördüğü biçimde milliyetçi idi.

«En Büyük Tehlike» böyle bir ortamda gerçeği ilk olarak haykıran

bir broşür oldu. Bomba etkisi yaptı. Egemen çevrelerin kalemşorları saf tutup saldırıya geçtiler. Büyük Millet Meclisi'nde CHP sözcüleri, bakanlar söz aldılar ve broşürde gözler önüne serilen gerçekleri, faşizmin Türkiye için en büyük tehlikeyi oluşturduğu gerçeğini yalanlamaya çabaladılar. Bu baylar aradan bir yıl geçtikten sonra kendi kendileriyle çelişkiye düşecekler ve Türkiye'de Nazi Almanya'dan kaynaklanan bir faşizm tehlikesinin gerçekten var olduğunu teslim edecekler, giderek bazı faşist örgütleri ortaya çıkararak tutuklamalar yapacaklardı. Ama 1943 yılında kendilerinde henüz bunu yapacak ne istek, ne de yürek vardı. Bu istek ve yürek ancak Alman Nazilerinin yenilgiden yenilgiye uğramaya başlamasından sonra gelecekti.

Broşürü yazan Reşat Fuad'dır dedik. Oysa yazar olarak broşüre imzasını atan ve sonradan gelen polis kovuşturmalarına göğüs geren Faris Erkman arkadaşımız olmuştur. Faris Erkman adı da o dönem devrimcileri için önemlidir. O da Türkiye emekçileri davasına katılmış ve devrimcinin çileli yaşamı onun da yaşamı olmuştur.

Bugünün okuru broşürde adı geçen o dönemin ileri gelen turancı faşistlerinin şimdi ne olduklarını merak edebilir. Bunlardan en önemlilerinden biri olan Reha Oğuz Türkkan şimdi Amerika Birleşik Devletleri vatandaşıdır, Amerika'da yaşar, orada varlıklı bir işadamı olmuştur, ve zaman zaman «Tercüman» gazetesine yazdığı yazılarda genç kuşak faşistlerine Türk milliyetçiliği dersi verir. Nihal Adsız ihtiyarlamış, emekli olmuştur. Ara sıra gerici basında yazdığı yazılarda, örneğin Kürt halkının toptan öldürülmesi yoluyla Türkiye'de milliyetler sorununun çözümlenmesi gibi pek demokratik çözümler önerir. Adsız'ın çömezi olan Alparslan Türkeş bugün MC hükümetinin başbakan yardımcısı olarak kabinede oturmaktadır. Ama onun asıl görevi bu iktidarın da desteğiyle faşist terör örgütünü yönetmektir. Fethi Tevetoğlu da bugün muteber bir AP parlemanteridir.

Türkeşler, Tevetoğlular 1940'lardaki esas görüşlerini değiştirmiş değillerdir. Sadece taktik değiştirmişlerdir. Dün Nazi Almanya'nın değirmenine su taşıyorlardı, bugün kaderlerini Türkiye'de ABD emperyalizminin varlığına bağlamışlardır. Sömürülen ülke faşistinin kaderi hangi emperyalist ülke en saldırgan ise onun dümen suyunda yürümektir. Bir başka taktik değişikliği de Ataürk'e karşı tutumlarıdır. Bir zamanlar Atatürk'e sadece söverlerdi. Onlar için Mustafa Kemal, saf Türk kanından olmayan, gök gözlü Selânikli «ayyaş»dı, ve Türkiye'yi de «sarhoşlar sofrasından» yönetmekteydi bu «kötü kişi». Şimdi Atatürk'e sahip çıkar gözükmektedirler. Tabii Atatürkçülüğü kuşa benzetip, onu istiklâlçi özünden arındırdıktan, sonra. Müslüman dinine karşı tutumlarında da taktik değişiklikler yapmışlardır. İçlerinde bazı ideolog taslakları müslümanlığın Türklerce benimsenmesini eski Türk boylarının totemciliğinden ayrılma ve bir başka ırkın eseri olan Türk'e yabancı bir dinin benimsenmesi saymaktaydılar. Bugün elhamdüllah hepsi hidayete ermiş, hepsi bağnaz müslüman kesilmiştir ve MSP ile dirsek dirseğe ülke yönetiyorlar.

1943'de, Türkiye'de en büyük tehlike faşizm idi. Bugün aradan tam

otuziki yıl geçmiş olmasına rağmen açık faşizm tehlikesi gene karşımızdadır. Giderek, denebilir ki bu tehlike geçen zaman içinde azalmamış daha da büyümüştür. Ama 1943 ile bugün arasında son derece önemli farklar da var. «En Büyük Tehlike»nin yazıldığı günlerde Almanya, Japonya ve İtalya'nın baş temsilcileri oldukları faşizm savaş içindeki bir dünyada zaferden zafere koşuyorlardı. Bugün sömürülen ülkelerden faşizme arka çıkan emperyalizm (özellikle) ABD emperyalizmi her yerde yenilgiden yenilgiye uğruyor. O dönemde dünyada tek bir sosyalist ülke vardı: Sovyetler Birliği. Onun da başı dertteydi. Bugün insanlığın yarısı sosyalizm bayrağı altında yaşıyor. O dönemde üçüncü dünya denen ülkelerin hemen hemen tümü sömürge ve yarı-sömürgeydi. Bugün bu ülkelerin hemen hemen tümünde ulusal kurtuluş bayrağı dalgalanıyor. Dışa bakınca böyle.

Türkiye'nin iç görünüşü de açık faşizm özleminde olanlar için hiç de umut verici değildir. Bugün bilinçlenen kendisi için sınıf niteliğine kavuşmakta olan dört milyonluk proletaryasıyla, uyanan yoksul köylü yığınlarıyla, toplumsal yaşamamızın tüm alanlarında her gün beliren halkımızın faşizme karşı bağımsızlık ve gerçek demokrasi uğruna direnişiyle Türkiye faşistler için tekin yer olmaktan çoktan çıkmıştır. «En Büyük Tehlike»nin, tarihe karışacağı günler yakındır.

Reşat Fuad bu broşürüyle o savaş günlerinde faşizme en etkin darbeyi indirmiş olan kişidir. Reşat Fuad'lar, Faris Erkman'lar bu ülkede faşizmin kökünün kazındığını göremediler, ama ergeç kazınacağını, bunun bir tarihsel zorunluluk olduğunu iyi biliyorlardı. Onlar göremediler ama biz göreceğiz. Türkiye'nin demokratik güçleri kaçınılmaz olarak faşizmi yenecektir.

EN BÜYÜK TEHLİKE

ÖNSÖZ

Dünyanın dört tarafını kana bulayan cihan harbi içinde ateşin ortasında bulunuyoruz. Hükümetimizin isabetli bitaraflık politikası sayesinde bugün sulh içinde yaşıyoruz. Fakat hiç bir zaman harp tehdidinden mutlak surette uzak bulunduğumuzu iddia edemeyiz. Hattâ tehlikenin pek yakın olduğunu söylersek hiç de hata etmiş olmayız. Zaten hükûmetimizin takip ettiği millî müdafaa siyaseti ve her zaman silâh elde hazır bulunmamız da bu düşüncenin bir neticesi değil midir?

Her ne kadar bugünkü sulh ve sükûn içindeki yaşayışımızı muayyen nisbetlerde teminat altına alan, hükûmetimizin basireti, ittifak ve dostluklarımız... bugünkü askerî ve siyasî şartların hususiyeti gibi bir takım garantiler varsa da aksi istikamette tesir eden âmiller de hiç de zayıf değildir ve gittikçe de kuvvetlenmektedir. Tehlike gün geçtikçe büyüyor.

Sulh ve sükûnumuzu, rahatımızı bozacak dışarıdan gelecek tehlikeye karşı bütün milletçe hazırlanmış bulunuyoruz, her geçen gün de

hazırlıklarımızı ikmale bütün varlığımızla çalışıyoruz. Fakat tehlike yalnız bu değil!

Türk milletinin bugünkü huzuruna, asude yaşayışına karşı sinsi ve pusuda yatmış diğer bir tehlike ile de karşı karşıyayız. Memleketimizin hakikî menfaatlerine aykırı, taban tabana zıt gayeler için bizi harbe sürüklemeye uğraşanlar, sulh ve sükûnumuza suikast yapanlar var.

Dikkat!.. Bu suikastçıları uzakta zannetmeyin! Bunlar kendi içimizdedirler...

Ne tarafımıza baksak sözde milliyetçi bir maske altında hakikî hüviyetini gizlemeye çalışan bu suikastçıları, yüksekten atan bir takıp parlak cümlelerle millî hissiyatımızı tahrik maksadiyle hararetli bir faaliyet içinde görüyoruz. Bunların; kahvede, vapurda, trende, umumî yerlerde muhtelif meseleleri ele alarak ağızdan propagandalarına pek çoğumuz şahit olmuşuzdur. Ellerinde bulundurdukları gazete ve mecmualarla, çıkardıkları bir sürü kitapla ve risalelerle binlerce dimağı zehirlemekte, sakar bir takım düşüncelerle aşılamaktadırlar. Fikir ve iddialariyle sadece Kemalizm prensiplerine alayhtar bir cephe almakla kalmazlar, ırk, kan vesaire gibi hiç bir ilmî esasa dayanmıyan safsatalarla yurtdaşlık camiamızda zorla ayrılıklar yaratmıya çalışmak suretiyle Cumhuriyet kanunlarını ve nizamlarını hiçe sayarlar; hareketleriyle, sözleriyle, yazılariyle hükûmetimizin dış siyasetine de aykırı hareket ederler.

Muharip taraflardan birine karşı tapınma derecesine varan sempatileri ve taraftarlıklariyle dürüst bitaraflığımızı ihlâl etmiye, hattâ bizi istilâ harbine sürüklemiye uğraşırlar.

Onun için biz bu adamları ne alelâde bir geveze, ne de kendisinin kani olduğu fikri fisebilullah korumak ve yaymak isteyen bir fikir kahramanı sayabiliriz. Böyle bir telâkki afakî olarak onların ekmeğine yağ sürer, tehlikenin daha kuvvetlenmesine imkân hazırlar.

Bunlar memleketimiz için, yurdumuz için muzir adamlardır!

Ortaya attıkları fikir ve iddialarının arkasında, öz millî dâvalarımıza düşman, millî istiklâlimizi tehdit eden sinsi yabancı bir politikanın propagandası gizlidir. Sözlerine yazılarına hâkim olan hep bu menhus propagandadır.

Bu pan-türkist, Turancı, ırkçı, Türkçü kuklalar iplerini tutan yabancı ellerin istediği oyunları onların istediği gibi oynamaktadırlar. Gayelerinin millî olduğunu istedikleri kadar iddia etsinler, bu hareketin ustaca idare edilen manivelâsı yabancı ellerdedir. Yabancı bir istilâ politikasının birer çığırtganı olan bu adamlardan memleketimiz ve yurdumuz için zarardan başka ne beklenebilir?.

Tehlike büyüktür Bu ırkçı Türkçü cereyana karşı gözümüzü açmak, uyanık bulunmak bugün için bir millî dava, vatanî bir vazifedir.

Her türlü faaliyet ve hareketleriyle yurdumuz ve millî istiklâlimiz için zehirli fikirlerini gençlerimize aşılayan bu sahte vatanperverlerin kim olduklarını, arkalarında kimlerin gizlenmiş bulunduğunu ve düşüncelerinin hakikî mahiyetlerini, maksatlarının ne olduğunu, tahakkuku halinde isteklerinin Türkiyemizi nelere sürükleyebileceğini açığa vurmayı milletini seven, yurdunu mukaddes tanıyan, Millî İstiklâlimize her şeyin üstünde yüksek bir değer veren bir Türk sıfatiyle kendime bir vatan vazifesi bildim.

İşte bu gaye ile bu broşürü yazıyorum. Türk milletinin, bilhassa genç münevverlerimizin önünde bu adamların mahiyetlerini gizledikleri maskeleri hakikaten istediğim gibi kaldırıp atabilirsem ne mutlu Fakat ben tek başıma bu işi lâyikiyle başaramıyacağımı zannediyorum. Onun için muhterem okuyucularımın bu noksanımı iyi niyetime bağışlıyacaklarına, diğer taraftan da Kemalist; hakikî milliyetçi, demokrat, liberal, ileri düşünceli yurtdaşlarımın bu mühim memleket davasında kendileri için de bir hisse ayıracaklarına eminim ve bu emniyetledir ki bu işe girişmek cesaretini kendimde görüyorum.

MİLLİYETÇİLİK VE TÜRKÇÜLÜK BİR İNHİSAR MALI MIDIR?

«Türk olmağı sevmek ve Türk olmağı kabul etmek Türk milletine mensup olmanın verdiği bütün haklara malik olmak için kâfidir.» **İ. İNÖNÜ**

Kendilerine bir takım uydurma şecereler (soy kütüğü) düzerek, yedi sekiz göbek yukarıdan beri öz Türk olduğunu, hiç değilse arkadaşları arasında iftiharla ilân eden bu Türkçü efendiler birbirlerinin öz Türklüğünü bile kıskanırlar ve birbirlerine inanmazlar. Tabiî, âlemi de kendileri gibi bilirler.

Bizzat kendisinin de şeceresi uydurma olunca karşısındakinin şeceresine inanmamakta elbet mazurdurlar; fakat ne de olsa inanmak zarureti var. İlk tanıştıkları gün yekdiğerinin (bir öbürünün) şahsına ve türkçülüğüne itimat edebilmek için her şeyden önce soylarını, şecerelerini sorarlar, bunun büyük ehemmiyeti vardır. Bu düzme şeyler âdeta bir liyakat mazbatası (beceri belgesi) işini görür.

Birbirlerinden daha muhteris olan bu adamların arasında, en ufak sebeplerle, anlaşmamazlıklar sık sık görülür; böyle bir şey olunca derhal; esasen o Türk değildir, Arnavud'dur, Ermenidir, şeceresi de yalandır. Taşköprülü değil, Rumelilidir, filân gibi sözlerle birbirlerine hücuma geçerler. Uzaktan yakından bu zümre ile ilişiği olan kimseler bunun birçok misallerine şahit oldukları gibi, ikinciteşrin (kasım) 942 tarihli **GÖK Börü**'deki «Hesap veriyoruz» yazısını, Adsız ve Hamza Sadi Özbek'in «Hesap böyle verilir» broşürünü ve saireyi okuyanlar da bu saçma münakaşaları ve kavgaları görmüşlerdir. Bu sahadaki kavga ve münakaşalarda ister lehte, ister aleyhte kullanılmış olsun, delillerinin hepsi de Allah için sağlam! Meselâ birisi diğerinin Perzerenli ve Arnavud olduğunu söylemiş, aksini isbata yeltenenler Erkilet Paşaya sormuşlar, o da bu kasabada bulunduğu için Perzerenlilerin Türk olduğunu söylemiş. Mesele tamam, dava isbat edilmiş oluyor.

Beraber çalıştıkları, ülküdaş saydıkları kimselere bile Türkçülüğü vermeyen bu Türkçüler kendilerinden olmıyan öz Türk evlâtlarına ise büsbütün hasis davranırlar, Türklüğü mıskal ile satarlar. Hele milliyetçiliği sadece kendi inhisarları (tekelleri) altında bulundurmak isterler.

Milletini seven, ayni zamanda Türk milletini esaretten kurtardığı için Cumhuriyet İnkılâbını da seven, Kemalizme candan bağlı bir vatandaş bunların nazarında milliyetçi değildir.

Milletini seven, milletinin maddî, manevî sahada yükselmesi için rahat ve huzur içinde yaşamasını isteyen bir yurtdaşı da bu adamlar milliyetçi saymazlar.

Milletini, memleketini seven, millî istiklâlimizi her şeyden üstün tutan, her şeyden aziz bildiği bu millî varlığı tehlikeye sokacak herhangi bir yabancı taarruz vuku bulmadan harbi istemiyenlerden hiç kimse bunlara göre milliyetçi olamaz.

Yurdunu, yurtdaşlarını seven, müstakil bir milletin hür olması zaruretini kavramış olan ve bu itibarla da milletinin reşid (ergen) bir millet muamelesi görmesini istiyen herhangi bir Türk bu adamların kanaatine göre milliyetçi değildir.

Yurdunun selâmetini bugünkü harpte bitaraf kalmakta bulan, milletinin hakikî menfaatlerini müdrik bir insan bu Türkçüler nazarında milliyetçi değildir.

Bugünkü harp meselelerinde demokrasi cephesine uzaktan yakından sempati gösterenler de milliyetçi değildir. Milletini seven, milletinin muasır (çağdaş) medeniyet merhalesine ulaşmasını istiyen

TÜSTAV

ve bunun için de müsbet ilimleri esas tutarak din ile dünya ve devlet işlerinin birbirinden ayrı kalmasına taraftar olanlar da bu adamlarca milliyetçi addedilemezler. (sayılmazlar)

Milletini seven, Türk milletinin siyasî, içtimaî (sosyal) sahada yükselişini kendine ideal bilen ve fakat millet ve memleket meselelerinde, ilim sahasında materyalist felsefe görüşün sahip olan Türk münevverleri (aydınları) bu adamların yanında hiç bir vakit milliyetçi sayılamazlar.

Milletini seven ve bu sevgisini dar hudutlar içinde hapsetmiyerek insanlık sevgisine kadar yükselten, diğer milletleri de ayni derecede yüksek gören, kimseye hor bakmıyan olgun seviyede yurtdaşlar da milliyetçi değildir.

Milletini seven, hakiki milli kültür ve san'atın aynı zamanda insanî olmasını istiyen kültürlü hiç bir Türk bu adamların nazarında milliyetçi değildir.

Milletini seven, kadın yurdaşlarımızın da erkeklerle aynı hakka sahip olmalarına, iş sahasında onlarla müsavî (eşit) tutulmalarına taraftar olan türkler de bunlara göre milliyetçi değildir.

Velhasıl Halk partisinin milliyetçi, cumhuriyetçi, inkılâpçı, halkçı, devletçi ve lâik vasıflarını tamamiyle benimsemiş olan yurtdaşların hiç biri milliyetçi değildir.

İyi, yüksek, hattâ hakikî milliyetçiliğin ayrılmaz bir unsuru olan daha birçok vasıflar, hasletler sayabiliriz ki, bir zümre tarafından mübah görülmezler; hattâ okadarla kalsa yine iyi, derhal, en hafifinden en şiddetlisine kadar, birsürü küfürlerle reddedilir ve bu vasıflara sahip vatandaşlara seksen türlü isnadlarla hücum edilir.. Bu efendiler dar bir tekke zihniyetiyle, kendilerinin saçma sapan fikirlerine iştirâk etmiyen, hattâ mumümaşat (yaklaşım) göstermiyen herkese basma kalıp birer lâkap takarlar ve bu hareketleriyle de iddiaları hesabına zaferler kazandıkları zanniyle mağrur olurlar, koltukları kabarır. Kendilerinden olmıyanlar için cevaplar hazırdır. Onlar, demokrattır, liberaldır, insaniyetçidir, beynelmilelcidir; hattâ daha ileri giderler, çıfıttır, hiç değilse öz Türk değildir.

Sözde Türktür.. En ağırbaşlı, en temkinli hareket ettikleri zamanarda ise en hafif manâsiyle, «dar milliyetçi»dir «küçük vatansever»dir.

Okuyucularımın aklına, peki ama bu adamların nazarında milliyetçi olmak için ne gibi şartlar lâzımdır, kimler milliyetçidir? gibi bir sual gelebilir.

Yabancı memleketlerde doğarak revaç (sürüm) bulan ve hüküm süren ırkçı ideolojinin Türkiyede çömezliğini yapan bu efendiler bu ideolojiyi tabiatiyle millileştirememiş, Türk sosyetesinin ihtiyaç ve

şartlarına göre, müşahhas (somut) olarak nazariyesini kuramamış oldukları için bir ithalât malı gibi kalıbiyle memlekete sokmak zaruretinde kalmışlardır. İddialarının fikrî temelini, nazaî esaslarını toplu bir halde efkârı umumiyeye (kamu oyuna) arzedecek bir eser de veremedikleri için ilmî ve siyasî görüşlerini toplu bir halde tetkik imkânı yoktur. Ancak şurada burada çıkmış muhtelif yazılarda bu derme çatma fikirleri bulmak ve onlardan bir manâ çıkarmak lâzımdır. Esasen bir numaralı türkçü diye tavsif edilen ve bir çokları arasında lider geçinin Dr. Rıza Nur'un da dediği gibi kendi aralarında tam bir fikir birliği yoktur: ideoloji bakımından Turancı, Türkçü, Anadolucu gibi kısımlara ayrılmaktadırlar (*). Bu grupların görüşleri arasında, bu ayrılığa sebep olan farklar nelerdir? Her birinin kökleşmiş, doktrinler halinde tebellür (billurlaşmış) etmiş kanaatleri olmadığı için belki kendilerince de malûm değil; isimlerine bakarak bir hüküm çıkarılabilirse de, kendilerinden olmayan için Bektaşi sırrı halinde kapalı kalmaktan yine de kurtulamazlar.

Böyle olmakla beraber, hemen hepsinde müşterek bulunan fikir hükümlere dayanarak bu türkçüler nezdinde (arasında) kimlerin milliyetçi sayılabilecekleri sualine cevap verebilmek yine de mümkündür. Bunlara göre hakikaten milliyetçi vasfına lâyık görünmek için ırkçı, dinci, esatirci (**) ve harp taraftarı olmak, totaliter rejimlere, diktatörlüklere bağlılık derecesinde hayranlık göstermek, felsefede idealist ve mistik olmak lâzımdır, yani bir kelime ile kendilerinden olmak icap eder.

Şimdi buraya kadar ileriye sürdüğümüz iddiaları isbat için bizzat bu efendileri dinleyelim:

IRKÇILIKLARI NERDEN GELİYOR?

Bunların hepsi de istisnasız ırkçıdırlar. Milleti Halk Partisi programının ikinci maddesinde tesbit edildiği gibi «ulus: dil, kültür ve ülkü birliğiyle birbirine bağlı yurtdaşlardan meydana gelen esaslı ve sistemli bir bütündür» şeklinde kabul etmezler. Milleti tarif ederken ırk ve kan birliğini de mutlak şart koşarlar. Hatta bazılarının fikir ve iddialarında her vakit besmele gibi ağızlarından düşürmedikleri bir de şiarları vardır: «ırkların üstünde Türk ırkı» şiarı... Bu şiar, hattâ halâ çıkmakta devam eden **Gök Börü** mecmuasının kapağında Orhon harfleriyle yazılı. Gümrükten geçen bu mal için menşe şahadetnamesi (çıkış belgesi) sormıya lüzum yok; adı üstünde.

(*) «Hesap böyle verilir» — Adsız : Sahife 25.

(**) Mitolojik : yani bozkurtçu).

Irkçılık nazariyesinin mahiyetinden (aslında), hiç bir ilmî esasa dayanmıyan ve bütün insanlık tarihini inkâr eden bir saçma olduğundan burada bahsedecek değiliz. Risalemizin (broşürümüzün) hacmı da zaten bunla elverişli değil. Fakat bu cereyanın nerelerde, ne zaman, ne gibi şartlar altında ve nasıl bir maksatla ortaya çıkarıldığını kısaca gözden geçirdikten sonra bunların neden ve nasıl ırkçı olduklarını, millet tariflerine ırk ve kan birliğini niçin şart koştuklarını, vatanı neden hepimizin anladığı manâdan başka anladıklarını daha iyi aydınlatabiliriz. Tarihte ne zaman ırkçılık ortaya atılmışsa orada yabancı milletlerin tahakküm (baskı) altına alınmak istendiği, ezildiği ve soyulduğunu görürüz. Yüksek ve aşağı ırklar meselesini esaret devrinde esirleri çalıştırabilmek, Orta çağda kilise ve derebeylik hakimiyetini devam ettirebilmek için, Yeni dünyanın keşfiyle geniş ölçüde milletlerarası ticaretin başladığı zaman yabancı milletlerin elindeki serveti tâlân (yağma) edebilmek ve istilâcılık devrinde de müstemleke ve yarı müstemleke halklarının tazyik ve istismarını (sömürüyü) mazur göstermek için ortaya atılmıştır. Son zamanlarda Avrupa ve Asyada bazı memleketlerde yeniden canlanması da muayyen milletlere haksız ve lüzumsuz bir yükseklik izafe ederek diğer zaif ve geri milletleri idareye salâhiyet ve hak iddia etmek suretiyle yeni bir harbin açılması fikriyatını hazırlamak ve nihayet geri milletleri esaret altına almak gayesiyle vukua gelmiştir. Netekim Habeşistan, Çin, Japon ve şimdiki cihan harbi de patladı ve irili ufaklı bir sıra Avrupa milletleri şimdi istilâ ve esaret altında tutulmaktadır.

Bizim memleketimiz için böyle bir ihtiyaç var mıdır? Hayır.. İstiklâl Harbinde ve Cumhuriyet İnkılâbiyle yarı müstemlekelikten kurtulmak ve bu suretle yabancı tahakkümüne (boyunduruğu) karşı millî kurtuluş hareketlerinin iyi bir nümunesini vermiş bulunan anti emperyalist Türkiyenin hiç bir istilâ emeli yoktur. Bütün milletlerin hürriyet ve haklarına, millî istiklâllerine sahip olması prensibi Kemalizmin başlıca şiarlarından biridir. Kendi iktisadî istiklâlini çetin mücadelelerden sonra ancak kazanabilmiş ve halen de takviye ile meşgul olan Türkiyemizin diğer milletlere ait servet kaynakları için de hiç bir hırsı yoktur. Hiç bir devletin toprağında gözümüz olmadığını, milletimizin en büyük salâhiyet sahibi şahsiyetlerinin ağızlarından bir kaç defa dinledik. Şu halde bu maksatlar üzerine temel kurmuş bu nevi cereyanın memleketimiz için hiç bir zarureti ifade etmemesi, bize yabancı kalması gerektir. Bu çeşit cereyanlar bizde ancak kendi hususî menfaatleri için bizi alet olarak kullanmak isteyen yabancı devletlerin teşvikiyle uyandırılmış olabilir. Netekim Meşrutiyet inkılâbından sonra parlamıya başlamış olan pan-Türkist (Türkçülük) cereyanının İkinci

Wilhelm Almanyası tarafından memleketimize sokulmuş ve körüklenmiş olduğunu bilmiyen yoktur. Yakın ve Orta Şarkta'ki iktisadî ve siyasî menfaatleri bakımından İngiliz imparatorluğu ve Rusya Çarlığı ile çarpışma halinde bulunan Alman emperyalizmi Yakın Şarkın ve Asyanın geniş servet kaynaklarından nasibedar olmak (yararlanmak) için gözünü Türkiyeye dikmişti; nüfuzu altına aldığı Osmanlı imparatorluğunu rakiplerine karşı harekete geçirmek istiyordu.. Böyle bir harekete esas olabilecek fikriyatın da hazırlanması lâzımdı. Pan-Türkist cereyan böyle bir maksat için çok yorgun olabilirdi. Çarlık Rusyasının Türkiye üzerindeki beslediği istilâcı emelleri de böyle bir cereyanın yer bulmasına, tutunmasına musait bir zemin vazifesi görüyordu.

Yurdumuzdan uzak; binlerce kilometre mesafede oturan Tatar, Özbek, Kıpçak, Azeri vesaire gibi milletler de kendi öz camiamızın bir malıymış gibi gösterilerek tâ Asyanın ortalarına kadar uzanan, dallı budaklı büyük bir Türk imparatorluğu kurmak hulyası millî bir ideoloji olarak memleket gençleri arasında yayılmıya başlamıştı. O zaman bu cereyanın önderliğini Ziya Gökalp yapıyordu. İçine bazı Azerî ve Tatarların da katıldığı **Türk Yurdu** ve saire gibi mecmualar bu fikre bir organ, Türkocakları, Türk dernekleri vesaire gibi teşkilâtlarda bu faaliyete bir merkez vazifesini görüyordu.

Şimdiki milletlerarası ve memleket içi şartların hususiyetlerine rağmen bugünkü vaziyet de hemen aynıdır. Diğer memleketlerin zararına istilâ emellerinin tahakkuku ve netice itibariyle kendi hesaplarına diğer milletlerin esaret altına alınmaları için ilimle hiç bir ilişiği olmıyan, sadece siyasî maksadlarla ve menfaatler temini gayesiyle yüksek ve aşağı ırklar, yüksek ve aşağı milletler gibi bir takım bahaneleri ortaya atan bunlardır.

Büyük devletler birbirleriyle harbediyorlar. Harbı açanlar birinci Cihan Harbindeki maksatlarını aynen güdüyorlar. İngiliz ve Alman imparatorlukları, İngiliz imparatorluğunun nüfuz mıntıkalarının ve müstemlekelerinin paylaşılması uğurunda savaşıyorlar. Bugünkü Almanya da İkinci Wilhelm Almanyasının Şarka doğru genişleme politikasını takip ediyor. Yüksek ve aşağı ırklar fikrini ortaya atan devletler sadece harbi kendi halklarına makul ve zaruri göstermek için bu çareye baş vuruyorlar. Bu devletlerin kendi giriştikleri harpte kendilerine mütterik kazanmak istemeleri de gayet tabiî bir şeydir. Esasen her harpte muharip taraflar ayni gayeyi temine uğraşırlar. Bunlar ayrı ayrı ülkelerde, oradaki şartlara, hususiyetlere göre, oraya mülayim (yumuşak) gelecek ve taraftarlar kazanacak bir takım fikirleri yaymak suretiyle kendi lehlerine bir cereyan yaratmak ve rakip taraaf karşı

filî bir cephe kurmak isterler. Bizi alâkadar edenler içinde müslüman birliği, Arap birliği, Türk birliği ve saire misal olarak gösterilebilir. Bugünkü harbe tekaddüm eden (yaklaşan) yıllarda ve bilfiil harp senelerinde bu propagandaya bilhassa ehemmiyet verilmesi buna iyi bir delildir.

EFENDİLER NE HALT EDİYORSUNUZ?

Bizim memleketimizdeki Türkçülük cereyanı da yine büyük bir Türk imparatorluğu kurulacak vadiyle Türk milletini yabancı isteklere alet olarak kullanmaktan başka bir maksat gütmemektedir. Bu cereyanı bizim aramızda yaratmak isteyen devletlerin bundan bekledikleri gaye gayet sarihtir. Çünkü, Türk olduğu iddia edilen topluluklar karşı tarafta bulunuyorlar; bizi böyle lüzumsuz ve faydasız bir sergüzeşte (maceraya) atmak suretiyle kendi karargâhlarını bizim zararımıza kuvvetlendirmek istiyorlar.

Bu memleketler, zimamdarlarının, (liderlerinin) öz menfaati için giriştikleri harpte rakipleriyle karşı karşıya çarpışsınlar, kozlarını varsınlar kendi kendilerine paylaşsınlar.. Biz Türkler kestaneyi onlar hesabına ateşten almak istemeyiz, onların «elinde adi bir maşa derakesine (durumuna) düşemeyiz. Kemalist Türkiyenin yurtta sulh, cihanda sulh şıarı; (sloganı) diğer milletlerin işlerine hiç bir surette karışmamak azmi katîdir.

Şimdiye kadar söylediklerimizi biraz daha aydınlatalım:

Bu cereyanın başında bulunanlar, daha doğrusu bu cereyanın memleketimize sokulmasına vasıta ve alet olanlar arasında Zeki Velidî, İyas İshakî, Muharrem Feyzi Togay, Resulzade, Ahmet Caferoğlu vesaire gibi Tatarlar, Azeriler de vardır. Bu cereyanı asıl körükleyenler de kendi halkları tarafından kovulup yurtlarından atılmış olan bu adamlardır. Bunlar kendi öz vatanlarından kaçarak buraya gelmiş kimselerdir. Bazıları buraya gelmeden önce uzun seneler Almanyada bulunmuşlar, buraya geldikten sonra da bu devletle ve Japonya ile sıkı temaslarını devam ettirmektedirler. Birinci Cihan harbinden sonra kendi milletlerinin bugünkü idare ve devlet sistemini kabul etmesiyle menfaatleri haleldar (bozulan) olan bu efendiler sırtlarını, hem bizlere, hem de kendi öz memleketleri halkına tamamiyle yabancı olan devletlere dayanarak kendi şahsî menfaatleri hesabına Türkiyeyi tehlikeli bir oyuna sokmak istiyorlar. Bütün o memleket halklarının da Türk olduğunu, bizimle aynı ırktan bulunduğunu ileri sürerek onları kurtarmanın millî bir vazife olduğunu bize telkin etmek istiyorlar. Kendi halkları eğer bugünkü idarelerinden memnun değilse, istiklâl ve hürriyetleri, iddia edildiği gibi zorla ellerinden alınmışsa, bu efendiler

neden doğrudan doğruya kendi milletleriyle bu işi yapmıyorlar? Yirmi seneyi mütecaviz bir zamandan beri bütün gayretlerine rağmen bu işi yapamadıklarına bakılırsa iddialarının haksız, yersiz ve yalan olduğunu, öz memleketlerinde hiç bir akis bulamadığını kabul etmek lâzım geliyor.

Bu efendiler bizlere, hattâ öz yurtlarının düşmanlarına bu işi yaptırarak hazıra konmak istiyorlar. Bir ara harp talihi Şark cephesinde Sovyetler aleyhine dönmüş gibi göründüğü sıralarda bu efendilerin keyfi yerine gelmiş ayranları kabarmıştı. Bir rivayete göre bu efendiler kendi aralarında toplanarak Kırım'da, Azerbeycan'da vesairede teşkili arzulanan müstakil millî hükûmetler içinde nezaret, (bakanlık) sandelyelerini paylaşmağa ve muvakkat hükûmetler sıfatiyle Şark cephesine gitmeğe bile karar vermişler!...

Yurdumuzda misafir olarak bulunan, samimî misafirperverliğimiz sayesinde yüksek mevki kazanıp kendilerine oldukça müreffeh bir hayat temin etmiş olan bu efendiler yerlerinde rahat otursalar hakikî türklüğe, Türkiyeye daha iyi hizmet etmiş olurlar. Bugünkü faaliyet ve istekleriyle bu adamlar nimetleriye perverde (beslendikleri) oldukları biz Türkiyelilerin gözlerini oymak istiyen nankör birer kargadan başka bir şey olamazlar.

Bu iddiayı ortaya atanlar sadece bu yurt kaçakları olsaydı ve faaliyetleri sadece «kültür cemiyeti» adı altında kurdukları fesad ocaklarına münhasır kalsaydı, mesele bir dereceye kadar basitleşirdi ve insan onlara efendiler, sığındığınız bu alicenap memlekette rahat ve uslu oturun, sizden başka bir şey istemiyoruz! diyebilirdi.

Fakat bunlarla beraber ve bunların geniş faaliyetlerine müsait zemini hazırlıyan, can ve gönülden uğraşarak Türk milletine tamamile yabancı olan bu fikirler nam ve hesabına çalışan yerli yurtdaşlarımız da var. Gazetelerde bu adamlara günlük sütunlar veriliyor, yazacakları makaleler için gazete ve mecmua sahifeleri emirlerine amade tutuluyor, verecekleri konferanslara Halkevlerimizin salonları açık bulunduruluyor; hiç lüzumu yokken ve Türk okuyucularının hemen bir tek yazısını bile okumadığı İyas İshakî gibi birisinin bilmem kaç seneye varan yazıcılık hayatının resmen jübilesi yapılıyor, hattâ mekteplerimizde bile körpe genç dimağlara propaganda yapacak şekilde konferanslar verdiriliyor.

İşte bunların nam ve hesabına çalışan yurtdaşlarımızdır ki insanın canını sıkıyor ve Türk sosyetesi (toplumu) bu adamları katiyen affetmiyecektir. Bu adamlar tabiî diğerleri gibi pek değilse de biraz daha kapalı şekilde ayni türkçülük iddiasiyle ayni propagandayı yapıyorlar. Ustaca yaptıkları bu propaganda da Kemalizm prensiplerine bağlı ve

hükûmetimiz'in takip ettiği siyasî hattâ sadık gibi görünerek sadece millet aşkıyle hareket ettiklerini söyliyorlar. Böyle propagandalara gündelik gazetelerde, mecmualarda hemen hergün rastlamak mümkündür. Bu hususta sahifeler dolusu misaller gösterebiliriz. Fakat biz broşürümüz küçük olduğu için, siyasi bir maksadı olmadığı takdirde Türkçülük ve Türkiyat meseleleriyle hiç uğraşmaması lâzım gelen birinin, emekli general Emir Erkilet'in bazı yazılarını ele almakla iktifa edeceğiz.

Meselâ Erkilet Paşa, **Çınaraltı** mecmuasının 22'nci sayısında «1942 yılına girerken» başlıklı yazısında Türkiye'nin sulhçu siyasetini sözde makul bulduktan sonra:

«Fakat kimsenin yerinde, mal ve varlığında gözü olmıyan ve âdi kinler gütmeyi yüksek millî seciye, şeref ve şıarına yaraştırmayan bir millet olmaklığımız her nerede olursa olsun kendi milletdaşlarımızla ilgilenmekten bizi menedebilir mi? Hayır, millî seciye, millî şuur ve millî duygu sahibi er bir millet ve büyük bir ulus olmak için gereken vasıfların başında ırkdaşa ve milletdaşa sevgi ve saygı vardır. Bu milletler her ferdi kendi kanından olan diğer fertleri nerede ve nereden olursa olsunlar, sormak, aramak, iyi veya kötü durumlarını öğrenmek ve onlara **elden gelen yardımı yapmakla** mükelleftir.» (*) diyor. Bu ırkdaş ve milletdaşlarımız kim? Bizden kim ve ne zaman yardım istemiş? Bunu Türk milleti bilmiyor, böyle bir şeyin de farkında değil.. Görülüyor ki Erkilet seksen dereden su getirerek milli hislere hitaben ve dokunaklı sözler söylemek suretiyle aynı gayeyi telkin etmek istiyor.

Yine aynı muharrir, ayni mecmuanın 24'üncü sayısında «Milliyetçilik neden lâzımdır?» başlığı altında:

«Milliyetçiliğin gayesi ise soy, kan, dil, tarih, anane, âdet ve «kültür bağlarının manen ve maddedeten birleştirdiği bir milletin «muhtelif kısımlarını esir iseler kurtarmak, **bir araya getirmek** (**) «ve kendi işlerini görür bir hale koymaktan ibarettir».

Az aşağıda:

«Milliyetçilerin gözleri hiç kimsenin ne toprak, ne mal, ne de varlığında değildir. Onun öz dileği öz milletini kurtulmuş **ve tek bir millî bayrak altında birleşmiş** (***) görmekten ibarettir.» diyor. Bu ne perhiz, bu ne lâhana turşusu. Kültürleri, tarihleri, psikolojik hususiyetleri, hattâ dilleri bile ayrı olan, kendi ayrı hayat ve ekonomilerine sahip bulunan bu milletleri Emir Erkilet niçin bizdenmiş gibi gösteriyor? Onları bize manen ve **maddeten** bağlayan ne gibi bağlar var-

(*), (**) (***) Cümleler tarafımızdan italik dizilmiştir.

dır? Onların oturdukları yerlerin bizim yurdumuzla müşterek hudutları yok. Aramızda yabancı ülkeler var, kimsenin toprağında, varlığında gözümüz olmadığına göre bu milletleri niçin kendi bayrağımız altına almak istiyoruz? Onlar böyle bir şey istiyorlar mı? İstemiyorlar.. Nihayet istedikleri bile farz ve kabul edilse niçin biz kan dökelim, niçin biz fedakârlığa katlanalım; burada ne bizim, ne de bizden hiç bir suretle yardım beklemiyen Kırım Tatarlarının veya şimal Türklerinin menfaati var.

Bir diğer yazısında aynı muharrir Şimal ve Kırım Tatarlarının da Türk olduğunu iddia ederken, yazısını (*)

«Bize düşen vazife ise, bu gibi ayrılıklara mani olarak her gün birliğe doğru yürümek ve ayrılık görenlere değil, birliği isteyenlere yardım etmektir.»

Cümlesiyle bitiyor. Ortada bu birliği istiyenler pek açık görünmüyor. Biz mi? Muhakkak ki değil!. Şimal ve Kırım Tatarları mı? Onlar da değil! O halde kime yardım edecek imişiz? Sadece Zeki velidi'lere, Muharrem Feyzi Togay'lara ve hempalarına mı? Yoksa yabancı devletlere mi! Kime?..

Bir an için Kırımlıların, Kazanlıların, Azerbeycanlıların vesairenin şimdiki hayat şartlarından ve devlet sistemlerinden memnun olmadıkları farzı muhal kabul edilse bile bu işi neden biz üzerimize alıyoruz, varsınlar kendileri yapsınlar! Bizim onlar hesabına dökecek kanımız, feda edilecek canımız ve malımız yok!. Bütün Türk ve Tatarları içine alacak büyük Türk imparatorluğu!.

Yabancı devletlerin ve onların Türkiyedeki uşaklarının inanır gibi göründükleri ve Türk milletini inandırmak istedikleri bu ham hayal karşısında insan gayri ihtiyarî Cumhuriyet inkılâbımız zamanında hilâfet lağvedilirken saltanatla alâkadar ve binnetice yabancı devletlere hizmet eden mürteci zümrelerin bir Türk halifenin idaresi altında bütün islâm âlemini birleştirmek için sarfettikleri boşuna gayretlerini hatırlıyor... O zaman onlar islâmları bizim idaremiz altına almak hayaliyle yaşıyorlardı, şimdiki Türkçüler de Meşrutiyetten sonraki selefleri gibi bütün Türkleri birleştirecek muazzam bir imparatorluk hayalinin peşindeler. Filhakika bunlar tam manasiyle aynı şeyler değildir. Fakat böyle bir sergüzeşte atıldığı takdirde Türkiyemiz için doğacak netice aynı olacaktır. Bu münasebetle okuyucularımıza, o vakit bu halife taraftarlarına karşı Gazi Mustafa Kemalin söylediği bir iki cümleyi hatırlatmak isteriz:

Böyle bir hükümdarın (halife namı altında bir hükümdarın) temini

(*) Çınaraltı mec. No. 26 : «Şimal ve Kırım Türkleri Tatar mıdırlar?»

mevkii için bir avuç Türkiye halkını hasr ve tahsis etmek, onu mahveylemek için tatbik olunagelen tedbirlerin en müessiri olmaz mıydı? (*).

Halifeye, dünyaya meydan okutmak ve onu umum islâm ümurına tasarruf sahibi kılmak fikrinde olanlar, bu vazifeyi yalnız Anadolu halkından değil, onun sekiz on misli nüfustan mürekkep olan büyük islâm kütlelerinden talep etmelidir. Yeni Türkiye'nin ve yeni Türkiye halkının, artık kendi hayat ve saadetinden başka düşünecek bir şeyi yoktur.. Başkalarına verecek bir zerresi kalmamıştır... (*)

Bir an için farzedelim, ki dedim. Türkiye, mevzuubahs vazifeyi kabul etsin... Bütün âlemi islâmı bir noktada tevhid ederek sevk ve idare etmek gayesine yürüsün ve muvaffak dahi olsun! Pek âlâ ama, tahtı tabiiyet ve idaremize almak istediğimiz milletler derlerse ki, bize büyük hizmetler ve muavenetler yaptınız, teşekkür ederiz. Fakat biz müstakil kalmak istiyoruz. İstiklâl ve hâkimiyetimize kimsenin müdahalesini muvafık görmeyiz! Biz kendi kendimizi sevk ve idareye muktediriz!

«O halde Türkiye kalkının bütün mesai ve fedakârlığı sadece bir teşekkür ve dua almak için mi ihtiyar olunacaktır?» (**).

«Millete şunu da ihtar ettim ki, kendimizi cihanın hâkimi zannetmek gafleti artık devam etmemelidir. Hakiki mevkimizi, dünyanın vaziyetini tanımamaktaki gafletle, gafillere uymakla, milletimizi sürüklediğimiz felâketler yetişir!. Bile bile ayni faciayı devam ettiremeyiz.» (***).

Milli İstiklâl savaşında ve müteakip yıllarda Türk milletine önderlik etmiş olan Atatürk tarafından söylenen bu veciz sözler, sadece o zamanki şeniyeti, (gerçekçiliği) hakikati aksettirmekle kalmaz, bugün bugün de derin bir gerçeği ifade etmektedir. Bu cümleler içinde geçen **islâm** yerine Türk kelimesi kullanılacak olursa, pan Türkist hareketin, büyük Türk imparatorluğu fikrinin halkımız için ne feci bir mahiyet taşıdığını gösterir. Bu sözlere her hangi bir ilâvede bulunmak, değerini azaltmaktan başka bir şeye yaramaz.

O halde yabancılar tarafından ve sadece kendi menfaatlerine bir alet olarak ortaya çıkarılan bu Turancı, Türkçe fikirlerin mürevviçlerine, (destekleyicilerin) Türk milletinin en gür bir sesle söyliyeceği bir tek şey vardır:

— Efendiler, ne halt ediyorsunuz?

(**) Nutuk, 1927 tabı, sahife : 432-433.

(*), (**), (***) Nutuk, 1927 tabı, s. 432 433.

NİÇİN HARP İSTERLER!

«Harp zarurî ve hayatî olmalıdır. Hayati millet tehlikeye maruz kalmadıkça harp bir cinayettir.»
ATATÜRK

Harp taraftarlığı ırkçılığın ayrılmaz bir parçasıdır. Bugün ırkçılık iddiasını umumî politikasına prensip olarak kabul eden devletler totaliter devletlerdir. Bu devletler tarafından ırkçılığın ne gibi bir maksatla çıkarıldığından yukarıda kısaca bahsetmiştik. Irkçı olan bu devletler prensiplerinin tabiî ve zarurî bir neticesi olarak harp taraftarlığı ile maddî, manevî bütün varlıklarını seferber etmek suretiyle bütün cemiyeti bir harp makinesi haline sokmıya gayret etmişler, muvaffak da olmuşlardır. Yüksek ırkın, diğerlerini idare imkânını kazanması, yüksek milletin diğer aşağı milletleri hakimiyeti altına alabilmesi için, biricik yol ve vasıta tabiatiyle harptır hem de istilâ harbi. Onun için ırkçılığın bu devletlerin ideolojilerine girmiş en mühim bir unsur olması icap eder. Irkçılığın liderleri ve mürevvicleri tarafından bu memleketlerde harpçilik lehinde ciltlerle kitaplar yazılmış, hakiki edebiyat yerine hiç bir edebî ve sanat kıymeti olmıyan muazzam bir harp edebiyatı yaratılmıştır. Gençlik müesseselerinde, mekteplerde ön safta ırkçılığı gözönünde bulunduran, Ortaçağı andıran bir terbiye sistemi tatbik edilmektedir. Çocuk en küçük yaşından itibaren harpçı bir ruhla yetiştirilir.

Irkçı olunca harpçi olmak da şarttır. Yohsa harp olmazsa ırkçılık hiç bir manâ ifade etmiyen boş bir söz olmaktan ileri geçemezdi.

Efkârı umumiyeyi (kamuoyunu) harpçilik tarafına çekebilmek için, ırkçılığın ideolojisini yapan nazariyeleri ve onları takip eden diğer kalem erbabı her fırsatta harbin insan tabiatında mevcut bir haslet ve milletlerin yaşayabilmesi için tabiî bir zaruret olduğunu, ictinabı kabil olmadığını, (kaçınılmazlığını) harplerin medeniyet getirdiğini, ırkları yükselttiğini ve tasfiye ettiğini iddia etmişlerdir. Bunlara göre yerinde rahat rahat yaşayan ve kendi refah ve hayatını temin için sulh ve sükûn içinde, hiç kimseye zarar vermeden çalışan milletlere karşı açılan istilâ ve tecavüzî (saldırgan) harpler mukaddes bir şeydir.

Bizim mahut ırkçılarımızda da aynı şeyi görüyoruz. Onlardaki ırkçılık fikri kendilerine ait orijinal bir buluş olmadığı gibi, ırkçılık prensibi Türk ırkçılığının kendine has müşahhas bir hususiyeti de değildir. Bizim ırkçılar da diğerlerinin bu hususiyetteki fikir ve görüşlerini aynen kullanmışlar, onların söylediklerini elifi elifine tekrarlamaktan

başka bir şey yapmamışlardır. Bizim ırkçı Türkçülere göre de harp, insan bir zarurettir, yaşamak için lâzımdır.

Bizdeki ırkçıların fikriyatçıları arasında geçinen bir Peyami Safa vardır, onu hepimiz yazılarından tanırız. İşte, malûm mektebin, malûm köhnemiş fikirlerini bir gramofon plâğı gibi tekrarlamaktan başka hiç bir şey yapmıyan bir mütefekkir!..

«Hayat bir mücadeledir... Harp, canlı mahlûkların en alelâde fonksiyonudur.» (*).

Diyerek alelitlâk (herhangibir) harbi canlı mahlûkun yemek, içmek gibi tabiî bir ihtiyacı halinde gösteriyor. En insaflı, en mutedil davrandığı zamanlarda bile «sulh ve harbi ayni şey olarak» gösterir. «Birkaç damla kanın ikisi arasındaki iştirâk, heyecan ve hedef birliğini ortadan kaldırmıyacağını» söyler (**).

Aynı fikri Peyami Safa'dan başka diğer bütün ırkçılarda da görürüz. Yalnız diğerleri onun gibi içine biraz felsefe çeşnisi karıştırarak tumturaklı cümlelerle ifade edemezler ve daha bayağı bir ifade ile ve açık söylerler. Meselâ Eyuboğlu M. Zeki isminde birisi, sulhu «dışı yaldızlı, içi kof ve ruhları, dimağları uyuşturan bir martaval» sayar (***).

Bir diğer fikir kahramanı da alelıtlâk harbin lüzum ve zaruretini hocaları gibi ilmî (!) bir tarzda isbata kalkışamazsa da, onlardan kaptığı fikir kırıntılariyle aşağı yukarı aynı tekerlemeyi yapar:

«Savaşın insanî olduğunu düşünmeğe lüzum yoktur. Milliyetçilikle savaş bölünmez bir bütünlüktür. Savaş millî davanın temelidir.» (*).

Zaten umumiyetle düşünmiye de lüzum yoktur sadece verilen emri yerine getirmek gerek...

Aynı yaveleri derece derece değişen ifadelerle fakat aynı renk ve boyada bütün türkçülerde görmek kabildir.

Meselâ Nihal Adsız da **Çınaraltı mecmuasının** 35'ci sayısında «Türk gençliği nasıl yetişmeli?» başlığı ile yazdığı bir hezeyannamede: (saçmalama yazısı)

«Biyoloji bakımından hayat bir savaştır. Tarih de hayatın «milletlerarasındaki çarpışmalardan ibaret olduğunu ve medeniyetin ilerlemesine de savaşların sebep olduğunu katî olarak isbat ediyor» diyor.

(*) **Çınaraltı**, No. 38 : «İlim karşısında milliyetçilik».

(**) **Çınaraltı**, No. 48 : «Milliyetçilikte İdeal».

(***) **Gök Börü**, S. 5 : «Kökten bir değişiklik lâzım».

(*) **Gök Börü**, Sayı : 2, «Savaş ve insanlık», Nuri Yegün

Altemur Kılıç imzasiyle, **Çınaraltı**'nın 7'ci sayısında çıkan «Harp» adlı bir yazıda da mücadelenin değişmez bir kanun olduğu, insan ırkları arasındaki mücadelenin de harp olduğu ve harbin en büyük medeniyet nâkili vazifesini gördüğü söyleniyor.

Bugünkü harp başladığından beri Cumhurreisimiz İsmet İnönü'nün hemen hemen her nutkunda harp insanlık için bir âfet ve medeniyeti tahrip eden bir müsibet olarak gösterildiği halde bu efendiler harbi medeniyeti nakleden, tekâmül ettiren; iyi bir vasıta olarak ve ısrarla gösteriyorlar. Buna şaşmamak lâzımdır!

Bu ırkçı türkçülerin harple ilgili bütün yazılarına bir göz gezdirecek olursak söylediklerinin birbirinin aynı olduğunu, hiç bir yenilik göstermediğini görürüz. Nitekim yine aynı adam, aynı yazıda bu mevzularla az çok ülfeti (yakınlığı) bulunan ve yabancı dillerde bu mevzu etrafında çıkan eserlerden bir kaçını okumuş olan herkesçe malûm yaverlerden birisini daha tekrarlıyarak «Harp iyi ırkları fena ırklardan tefrik eder, ırkları tekâmül ettirir, tasfiye eder» diyor.

Peki ama efendiler, ulu orta bir harptir tutturmuşsunuz! Hangi harpten bahsediyorsunuz? Mücerret (soyut) olarak harbe, cinsi ve mahiyeti tayin edilmeden ne aleyhtarlık, ne de taraftarlık edilebilir. Harplerin müşahhas (somut) olarak ele alınması ve öylece tetkik edilmesi lâzımdır. Harplerin mahiyetini tesbit için ise, ne maksat yapıldığını tetkik etmek lâzımdır.

Taarruz ve istilâ harpleri, müdafaa harpleri var millî kurtuluş harpleri var. Hiç şüphe yok ki bunlardan son ikisi mergup (benimsenir) ve mukaddestir. Sulh ve sükûn içinde yaşarken hiç bir sebep olmadan, durduk oturduk yerde, vatanına bir yabancı tarafından tecavüz edilmiş bir milletin yurdunu, şerefini, namusunu korumak için giriştiği bir harp elbetteki mukaddestir, elbetteki meşru ve muhiktir (haklıdır). Yabancıların hükmü altında esir veya yarı esir yaşıyan bir milletin millî kurtuluşu, millî istiklâli için kalkınmasından, silâhına sarılmasından daha yüksek, daha asil ve mert bir hareket nasıl tasavvur edilebilir! Bu her iki nevi harp de bütün milletlerin hiç tereddütsüz son ferdine kadar genç, ihtiyar bütün efradını, bütün evlâtlarını varını yoğunu seve seve feda ettiği harplerdir. Bu harplerde milletler varlıklarını, en aziz bildikleri millî istiklâllerini korumak veyahut kazanmak için savaşırlar.

Tarihte, hakikaten insanlık için müterakkî (ileri) bir adım teşkil eden, diğer nevi pek çok harpler de vardır. Her demokrat, her ileri düşünceli insan bu harpleri takdir eder, faydalı bulur. Müterakkî sayabileceğimiz harplerin yaşadığımız devirlere göre bir takım hususiyetleri de olmak lâzım gelir. Meselâ Avrupada millî devletlerin bir birlik ha-

linde teşekkül ettikleri devre (1789 - 1871) esnasında pek çok harpler olmuştur. Bu harplerin her birinde yeni bir millî devletin kuruluşu, bir millî birliğin teazzuvu (örgütlenmesi) görülür ki, bu da bir harbin müterakkî, medeniyet ve insanlık hesabına hakikaten faydalı olması için kâfidir. Bu devirde yapılan harplerde mill devletlerin teşekkül, millî birliğin gelişmesi veya kurulması için, düşman olan yabancı mutlakiyet idarelerine karşı harp edilmiştir. 82 sene süren bu devrede Avrupa kıtasının belli başlı dört büyük millî devleti kurulmuştu: Fransa, Almanya, Avusturya-Macaristan, İtalya... Bu devletlerin teşekkülü ancak bir çok harplerden sonra tahakkuk edebilmiştir (gerçekleşebilmiştir). Avrupada bu millî harpler zincirinde sonuncu halkayı teşkil eden 1871 Prusya - Fransa harbinde de Prusya, hem derebeyliğin dağınık idaresinden, hem de Fransız ve Rus mutlakiyet idarelerinin tazyikinden kurtulmuştu. Bu devredeki harplerde de alelusul rakip memleketler soyuluyordu, bir çok insanlar ölüyordu, şehirler harap oluyordu. Fakat bütün bunlar bu harplerin müterakkî ve insan medeniyetine, milletlerin kurtuluşuna yardımcı mahiyetini ortadan kaldırmak için bir sebep teşkil edemezler.

Fakat bundan sonraki devrede Avrupa kıtasında geçen harpler büsbütün başka bir mahiyet almıştır. Artık başlıca millî devletler teşekkül etmiş, iktisat ve siyaset bakımından bütün dünya paylaşılmış, nüfuz mıntakaları halinde şu veya bu devletin elinde toplanmıştır. Bundan sonra gelen harplerde —tabiî bu devlerin birbirleriyle olan çarpışmaları— kuvvetlinin zayıfı ezmesi, elindeki lokmayı kapması, hiç değilse paylaşması bahis mevzudur. Fakat bu devrin de müterakki harpleri vardır. Bunlar da herkes tarafından takdir ve takdis edilmeğe lâyiktir: kurtuluş harpleri, millî istiklâl harpleri.

Müstemleke ve yarı müstemleke halklarının emperyalist devletlere karşı giriştikleri harpler de bu meyandadır. Ecnebilerin istilâsından yurdumuzu kurtarmak için giriştiğimiz millî savaşımız bunların en parlak ve muvaffak misallerinden birini teşkil eder.

Şimdi içinde bulunduğumuz harp şartları altında da muhik görülecek ve takdis edilecek bir harp tipi de müdafaa harbidir. Millî istiklâlini, yurdunu muhafaza ve müdafaa için istilâcılara karşı savaşan bir millet silahına sarılırken en asil, en şerefli bir hakkını kullanıyor demektir, en meşru bir yolda yürüyor ve mukeddes bir harbe girmiş demektir.

İstilâ emeliyle başka milletlere saldırmış, kendi siyasî ve iktisadî hâkimiyeti altına almak maksadiyle diğer milletlerin istiklâline balta vuranlara karşı bütün milletlerin; dolayısile beşeriyetin başına azılı bir belâ kesilen tecavüzü bertaraf etmek, milletlerin hür olarak

istedikleri gibi yaşamasını temin etmek gayesiyle girişilecek harp de muhakkak ki meşru ve müterakki bir harptir; insanlık için faydalıdır.

Bunların dışında, emperyalist harpler dedikleri tecavüz ve istilâ harpleri de vardır ki bunlar hiç bir zaman hoş görülemez, mazur gösterilemez, takdir ve takdis edilemezler. İşte bunun içindir ki biz alelıtlak harpten bahsedilemez, ulu orta harp aleyhtarlığı veya taraftarlığı yapılamaz, demiştik.

Bütün dünya ırkçıları tarafından ileri sürülen bir iddia da yukarıda söylediğimiz gibi harplerin ırkları tasfiye ettiği, yükselttiği iddiasıdır. Buna akıl erdirmek cidden güçtür. Karşılıklı iki millet veya millet grupları birbirleriyle harp ediyorlar. Cenkleşen bu milletlerden mağlup olanı, fazla zaiyat vereni için ırkın yükselmesi ve tasfiyesi değil, şimdiki harp metodlarına ve gemi azıya almış ihtiraslara bakılırsa ırkın daha fazla inhizamı (çöküşü), inhitabı (gerilemesi) bahis mevzuu olabilir. Galip gelen taraf için vaziyet pek başka türlü değil. Bu harp sonunda tabiî bir çok zaiyat ve telefat vermiş olacak. Irkların, milletlerin medeniyet yolundaki ilerleyişlerinin ölçüsü olan kültür müesseselerinin, medeniyet eserlerinin harap olmasından sarfınazarla (bakmıyarak) muzaffer çıkan milletin harpçilik maneviyat ve cesaretinin yükselebileceği bir ihtimal olarak kabul edilebilse de biz bunu ırkın tasfiyesi olarak ele alamayız. Birçok telefat vermek suretiyle, ırk itibariyle karışık olanların ortadan kalkması yolu ile mi ırk tasfiye olunacak?.. İnsanın aklına gayri ihtiyarî şöyle bir sual geliyor:

Harbe iştirâk eden orduların ezici çokluğunu teşkil edenler köy ve şehir emekçi çocuklarıdır; halktır, yoksa bu ırkçı efendiler bu halk tabakalarını hakir görüyorlar da ırkın tasfiyesi namına bunların ortadan kaldırılmasını mı istiyorlar? Bu nokta ırkçı efendilerce izaha mühtaç bir halde durmaktadır. Ne ise biz yine sadede gelelim:

Mutlak olarak harp taraftarlığı yapan bu ırkçı türkçülerin istedikleri, bize tavsiye ettikleri harp nedir? Nasıl bir harptir? Tabiî bu meseleyi açıktan açığa pek ortaya atamıyorlar ama, bunu fikirlerinden çıkarmak mümkündür. Bazen coşarak kapalıca bir ifade ile dışarı vurdukları da vakidir. Meselâ: Oğuz Türkkan isminde bir zıpçıktı **Gök Börü** mecmuasının birinci sayısında «Türkçülüğe bakış» adlı yazısında: «Anî bir hâdisenin ufuktaki o dağlara (tabiî Kafkas dağları kasdediliyor) bizi yıldırım hızıyla, yarın veya öbür gün yanaştırmıyacağı ne malûm?» diyor. İşte beklenen, tavsiye edilen harp!..

Irkçılar içinde bu adam kendini bilmezin biridir, onun sözleri bizim fikir davalarımız için esas olarak alınmaz diye itiraz edenler bulunabileceğini şimdiden tahmin ediyorum. Fakat Türkiyemiz her han-

gi bir yabancı devletin taarruz ve tecavüzüne uğramadığı müddetçe mahut türkçülerimiz tarafından bize tavsiye edilen harp, demin harp nevilerini ayırırken bahsettiğimiz sonuncu katagoriden bir harpten başka bir şey olamaz. Böyle bir harbe ise Kemalizm prensipleri ve hükûmetimizin dış siyaseti de manidir. Ondan başka böyle bir harbin doğrudan doğruya yurdumuz ve milletimiz için faydalı olmıyacağına da hiç şüphe etmemek lâzımdır, bu ancak mütecaviz ve istilâcı devletlere bir hizmet olur; böyle bir hareket de ittifaklarımıza, dostluklarımıza aykırı olduğu gibi bitaraflık (tarafsızlık) politikamızı da ihlâl eder.

Biz «yurdda sulh, cihanda sulh» taraftarıyız; hiç kimsenin toprağında, varlığında gözümüz yoktur. Şu halde efendiler, ne diye harpçılık çığırtkanlığı yapıyorsunuz? Bu hareketlerinizle bizi —Atatürk'ün söziyle ifadelendireli— bir cinayete mi sevketmek istiyorsunuz? (*)

YALNIZ TOTALİTER SİSTEMİN DEĞİL, TOTALİTER DEVLETLERİN DE AŞIKI, HAYRANIDIRLAR!

Irkçı Türkçülerimizin demokrasi aleyhtarlığını herkes bilir. Bunu isbata hacet yoktur; görünen köye kılavuz istemez. Bozkurtçu, Gök Börücü gibi sokak çığırtkanlarının yazılarından tutunuz da daha ağırbaşlılarının gazete ve mecmualarında yaptıkları neşriyatın da hemen her satırında bunu sezmek mümkündür. Hattâ bunların demokrasi aleyhtarlığı okadar sarih, okadar küstahça ve cüretlidir ki kendilerine bahşedilen demokratik haklardan istifade ederek, hattâ Teşkilâtı Esasiye kanunumuza, Kemalizm ve Cumhuriyet İnkılâbımızın prensiplerine, Cumhuriyet Halk Partisi programına aykırı ve zıt fikirlerini ortaya atmaktan bile çekinmezler. Bunlardaki demokrasi aleyhtarlığı şüphesiz ki tesadüfî değildir. Bugün dünyanın hiç bir yerinde bir tek ırkçı yoktur ki, aynı zamanda demokrat ve demokrasiye taraftar olsun.

(*) Harp hakkındaki fikirlerimizi kâfi derecede açık söylediğimiz için okuyucularımızın nazarında bizim de mahutların aksine olarak umumiyetle harp aleyhtarı olduğumuz zehabının uyanmıyacağını biliyoruz. Fakat her ihtimale karşı açıkça söyleyeyim ki istilâcılar tarafından yurdumuza yapılacak herhangi bir taarruza karşı milletimizin kahramanca savaşarak aziz yurdumuzu, millî istiklâlimizi korumasını ve böyle bir harpte millî satvetimizi göstermek için de şimdiden hazır bulunmaklığımızı can ve gönülden isteriz. Esasen bunun aksini düşünen bir Türk'ün mevcudiyeti bile tahayyül edilemez.

Onlar halktan bahsettikleri, milliyetçilikten dem vurdukları zaman demagojilerinin en yüksek hünerini, marifetini gösterirler.

Bizim ırkçılarımız da Avrupadaki ülküdaşları gibidir. Onlar da demokrasi rejimini istemezler, totaliter idare sisteminin hasretini çekerler. Bu totaliter rejim hayranlığı sadece bukadarla kalsa iyi... Meselâ totaliter rejimle idare edilen Alman milletine, Alman ordusuna, Alman tekniğine hayranlıkla başlar... Daha doğrusu propaganda da bu en mülâyim şekil olarak kabul ve tatbik edilir, hattâ bu hayranlıklar bazan okadar ileri gider ki, kabından taşarak, en mukaddes varlıklarımıza kadar dil uzatır... Tapınma derecesine varan bu hayranlık, bazılarında, bugün bütün milletimizin medarıiftiharı (iftihar sebebi) olan ve icabı halinde yurdumuzu, millî istiklâlimizi, şeref ve namusumuzu kahramanca korumaya azmetmiş, hazır ve muktedir olan şanlı ordumuzu ve onun yüksek komutanlarını bile dolayisiyle küçük gösterecek dereceye çıkar. Hiç şüphesiz ki alman askerî tekniğini herkes gibi biz de takdir ederiz. Osmanlı saltanatı zamanında ordumuzun islâh ve tensiki işinde Almanlardan ne kadar faydalandığımızı biliriz. Mamafih arada şunu da söyliyelim ki Alman komutanları bizim ordumuzda çalıştılarsa bunun bizim milletimiz için değil, kendi devletleri hesabına ve ancak devletlerinin menfaatinin müsaadesi nisbetinde yapmışlardır. Her ne ise biz işin bu tarafını geçelim. Bu böyle olduğu halde ordumuzda generallik rütbesine kadar ulaşmış bir muharrir; Emir Erkilet, Von der Goltz paşanın «bir hiçten bir Türk ordusu» kurduğunu söyledikten ve Türk-Alman silâh arkadaşlığını ballandıra ballandıra anlattıktan sonra «Türkiye topraklarında ve bizzat kendi eseri olan bir Türk ordusunun başında vefat ettiği için her halde teselli duyarak gözlerini dünyaya yummuş olacağından eminim» diyor (*).

Birinci Cihan Harbinden beri bazılarının ağzından hiç de düşmeyen, sakız gibi mütemadiyen çiğnenen şu Türk-Alman silâh arkadaşlığı.. Bunun nasıl bir tuzak olduğunu anlamak için bu silâh arkadaşlığının sonunda Türk milletine hüsran ve mağlûbiyetten başka ne verdiğini şöyle bir düşünmek kâfidir zannederiz. Von der Goltz paşanın şahsına gelince onun da Türkiye ve Türk ordusu hakkındaki şahsî düşüncelerinin bizim için pek de dostane telâkkisine imkân bırakmıyacak mahiyette olduğunu gösteren bazı delillere tesadüf ediyoruz (**).

Her ne ise, şimdi asıl maksadımıza gelelim:

(*) Cumhuriyet gazetesi, 1.5.1942. «Von der Goltz Paşa ve Türk Alman silâh arkadaşlığı».

(**) 1897 senesinde yazılıp **Deutsche Rundschaw** mecmuasında intişar

Milli istiklalimizin, hudutlarımızın kahraman bekçisi, bütün güvenimizi bağladığımız Türk Ordusunu Von der Goltz paşa bir hiçten yaratmış ve bu ordu bizzat Von der Golt paşanın bir eseri imiş. Şimdi Von der Goltz paşanın yattığı toprakların müdafasını kahraman omuzlarına salâhiyetle alan ordu Türkiye Cumhuriyeti Ordusudur, Millî Türk Ordusudur. Von der Goltz paşanın ordusu değildir. Osmanlı saltanat ordusu da niçin onun eseri oluyormuş? Bu ordu bizzat Türk milletinin ve yüksek kumandanlarımızın eseri değil midir? Bu ordu bugünkü varlığını millete, Mustafa Kemal'e, İsmet İnönü'ye, Fevzi Çakmak'a, en büyük rütbeden en küçük rütbeli subayına varıncaya kadar komutanlarına borçlu değil midir? Von der Goltz paşanın bu orduda ne hakkı vardır? Bugünkü Erkilet Almanların eseri olabilir, fakat Türk Ordusu aslâ!. Almanlarla Umumî harpteki silâh arkadaşlığımızın bizi düşürdüğü feci mağlûbiyetten Türk milleti, Türk ordusu sadece kendi kuvvetiyle, kendi kendine güvenerek silkindi, kurtuldu.

---

eden bir yazısında Von der Goltz Paşa, Türkiye'nin Avrupa'daki arazisini terkederek sadece Anadolu'ya çekilmesi fikrini iddia ediyor ve bu meyanda Boğazlar hakkında :

(Hükümeti Osmaniyenin faaliyetini takip edenler bu hükümetin Türkiye'nin hayatına aslâ taallûk etmiyen mesail ile — ki bunların en mühimi Boğazlar meselesidir — vakit geçirdiğini elbette farkeylemişlerdir. Halbuki son zamanlarda bunun da ehemmiyeti çok azaldı. Boğazların mesdudiyeti bugünkü günde Türkiye için bir zımanı emniyet ve mahfuziyet değil, belki bir sebebi gailedir).

(Doktor Yek, «Balkan Harbi'nden Sonra Şark'ta Almanya» sahife 85).

Bundan başka,

(Balkan Harbi'nin Bulgar zaferiyle neticelenmesi sebeplerini izah eden bir Bulgar zabiti :

«... Bulgar zabitanı geçen ilkbaharda Goltz Paşa tarafından bir Alman risalei mevkutei askeriyesine yazılıp müşarünileyhin 910 senesinde hazır bulunduğu Osmanlı manevraları hakkında tenkidatını havi bir makaleyi kemali dikkatle mütalea eylediler. Bu makalede serdolunan mülâhazat zamanımızın en maaruf sevkülceyş muallimlerinden biri olan Goltz Paşa'nın bizzat kendi tarafından Türkiye'de mesbuk olan mesaisinde pek az semerat hasıl olduğunu ve orduyu Osmaninin kıymeti fenniyesi hakkında katiyen hayalata kapılmadığını ihsas ve işrab eylemekteydi. Goltz Paşa, efradı askeriyede manevra kabiliyeti mevcudiyetine mütevakkıf olan harekâtı asakiri Osmaniyeye icra ettirmek katiyen caiz olmadığını ve asakiri merkume bir kütlei kesife halinde sevku idare edilmedikçe onlarla bir muvaffakiyet istihsali ihtimali hemen mefkut bulunduğunu makamı ihtarda beyan ediyor. Biz bunu okuduk ve o zaman Osmanlı ordusunun halini anladık...» diyor).

Aynı eser, sahife 120-121.

Erkilet istediği kadar Alman taraftarlığı yapabilir ama, general olarak çalıştığı orduyu bu derece düşürmek, milletimizi ve yüksek komutanlarımızı bukadar küçük görmek doğrusu biraz fazla. Hattâ insanı samimiyetle söylenildiğinden şüpheye düşürecek kadar fazla... Böyle söylemekle Erkilet aynı zamanda millî kahramanlık menkıbeleriyle asırları dolduran askeri tarihimizi ve ananelerimizi de inkâr etmiş oluyor.

İşte böyle abes bir şekil alan totaliterizm hayranlığı muhakkak ki kendi millî davalarımızın, öz sosyetemizin ortaya çıkardığı orijinal, millî ve mahallî şartların doğurduğu bir zaruret değildir. Irkçılarımız şimdiye kadar göstermiş bulunduğumuz diğer ana prensipleri gibi bunu da taklitçilik yoluyla dışarıdan almışlardır.

Totaliterizm hayranlığının dışarı malı olduğunu belirtmek için yorulmaya bile değmez. Haricin tesiriyle yapıldığının en önemli burhanı (kanıtı) da bu efendilerin sadece mücerret olarak totaliter rejim taraflarlığıyle kalmayıp, mevcut totaliter devletlere hayran olmaları ve bu hayranlıklarını da alenen açığa vurmayı kendilerine âdeta bir vazife bilmeleridir.

Totaliter devletlerin gerek harpte, gerekse diğer her hangi bir sahada, en ehemmiyetsiz bir muvaffakiyeti bile, sanki kendilerin aitmiş gibi, bu adamların koltuklarını kabartır, bir bayram havası içinde, meselenin ehemmiyetine göre, uzun kısa neşeli günler geçirmelerine sebep olur. Böyle bir anda el alemden utanmasalar, sokak ortasında kucaklaşıp birbirlerini tebrik edecekler. Belki bunu da yaptıkları oluyor ama biz şahsen şahit olamadık.

Cumhuriyet, Tasviri Efkâr gazeteleri başta olmak üzere ırkçı geçinen bütün neşriyatta, doğrudan doğruya veya dolayışiyle totaliter devletlere sempati gösteren, hulus çakan yazıları hergün bulmak mümkündür. Irkçılar sanki taksitle ödenecek bir borçmuş gibi bu hareketlerinde sadakat gösterirler. Totaliter devletlerin lehine yazı yazmak fırsatını bulmadıkları gün hiç değilse gazetelerindeki büyük puntolu başlıklarla bu borçlarını eda ederler.

Meselâ seciyesi (karakteri) her boyaya girmeğe müsait olan ve son zamanlarda da ırkçılığa kapılan Yusuf Ziya Ortaç:

«Don nehri şarapnel yağmuru altında lâstik teknelerle geçildi. Karadenize dağlardan hücumbotları indirildi...

«Mucize! Mucize! (*).

(*) **Çınaraltı**, No. 42, «Mucize».

diyerek haykırırken insanın gözü önüne babasının getirdiği bir hediyeye çok sevinen bir çocuğun heyecanlı neş'esi geliyor.

Bir gün Hitlerin bir nutkunu radyoda dinlerken almanca bilmediği halde, bu ne ses, bu ne ses ya Rabbim! diyerek heyecan ve sevinçten düşüp bayıldığı rivayet edilen (**) Peyami Safa'ya ne dersiniz?

İşte bu Peyami Safa elinde ustaca kullandığı kalemine, vaziyet ve şartlara göre istediği şekilde elâstikî inhinalar verdirerek mütemadiyen totaliter devletleri metheder durur...

Bir çok yazıları usta bir gazeteci diliyle yazılmış âdeta bir methiyeden, bir kasideden başka bir şey değildir. Yalnız bu yazıların içinde her zaman, kimyadaki katalizör vazifesini görebilecek felsefe ve içtimaiyat terimleri, fikir ve söz kalabalığı bulunur. Türk okuyucunun ağzına acı gelecek zehirli hapları yaldızlayarak yutturmak lâzım geldiğini Peyami Safa pek iyi bilir:

«Tarihin yaman bir tecellisi olarak, büyük davamız lehine ilim, felsefe ve realite birbirine sarılıyor. İşte yeni dünya —yeni nizam— bu eşsiz ve güzel kucaklaşmadan doğuyor» (***)

Bu yazısında Peyami mücerret (soyut) olarak ortaya attığı totaliter sistem hayranlığını neticede konkre bir halde totaliter devletlere kadar teşmil ediyor, bütün Avrupa milletlerinin ve hiç şüphesiz bu arada Türk milletinin de zararına kurmak için uğraşıları yeni nizama kollarını açıyor, gel, gel! diyor.

Yazılarında temkinli olmayı hiç bir zaman ihmal etmek istemediği halde Peyami bazen de hislerine fazlaca mağlup olmaktan kendini kurtaramıyor. Bu harpte totaliter devletlerin zaferine —öyle istediği için olacak— çabuk inandı ve bu inancını mevsimsiz, henüz sırası gelmeden açığa vurdu; biraz daha beklemesi icap ederdi:

«Tarihte hiç bir harp, zaferini bukadar peşin vermemiştir. Âdeta bugünkü harp başladıktan sonra birbirini kovalayan yıldırım zaferleri..» (*). Hakikaten biraz acele bir hüküm!.

(**) Peyami'nin Hitler'in sesine bayılabileceği pek de gayri varit görülemez. Çünkü bu zatın anlaşılan Almanların sesine karşı bilhassa zafi vardır. Çünkü ikinci, üçüncü derecede bir operet şarkıcısından daha ileri gidemeyen Erna Szk'ı da 24 Mart 1942 tarihli **Tasviri Efkâr**'da «radyoda dinledim, bu bir ses değil mucizedir» diyerek göklere çıkarıyordu.

(***) **Çınaraltı**, No. 41. «İlim karşısında milliyetçilik, 60 felsefe ve milliyetçilik».

(*) **Çınaraltı**, No. 4, «İnsan yok; millet var».

Herne ise bu efendiler istedikleri kadar totaliter rejim taraftarı olurlar, Kemalizmden uzaklaşırlar. Hattâ —milliyetçilik pek kabili telif (bağdaşır) değil ama, biraz daha geniş davranarak söyleyelim— totaliter devletlere hayran da olabilirler... İsteyen Hitlerin sesiyle bayılıp ayılsın, isteyen bıyıklarını taklit etsin, isteyen kâkülünü alnına doğru uzatsın (**).. Bu kendilerinin bilecekleri bir iş sayılabilir ve her koyun kendi bacağından asılır, deyip geçilebilir. Fakat iş malesef bu kadarla kalmıyor, bu hayranlığa aktif bir propaganda mahiyeti de veriliyor. İşte buna Türk efkârı umumiyesinin tahammülü yoktur. Bizi de onlara benzetmek istiyorlar. Halbuki biz Cumhuriyetimizin kurucusu Büyük Atatürk'ün dediği gibi yalnız kendimize benzeriz. Bu propagandanın pek çok kereler daha da ileri götürülerek hükûmetimizin haricî siyasetine aykırı ve zıt bir istikamette inkişaf ettirildiği de oluyor. Yeni nizam makul ve iyi bir şey gibi gösterilmekle kalmıyor, yeni nizam hareketine bilfiil iştirâk etmemiz tavsiye ediliyor. Yunus Nadi 20 ikinci teşrin 941 tarihli **Cumhuriyet** gazetesinde:

«Esas itibariyle Avrupa memleketlerinin kendi aralarında iş birliğine dayanan yeni bir nizam çevresinde yeni bir hayat merhalesine intikal etmeleri makul görmiyecek aklı başında tek adam bulunmaz.» diyerek yeni nizamı daha mülayim bir şekle sokmak gayretini de göstermiş iken, Peyami Safa 26.1.1942 tarihli **Tasviri Efkâr**'da Avrupada bir kıt'a şuuru meydana gelmekte olduğunu, bizim de Avrupalı olduğumuzu ve yeni Avrupa kuruluşunda fiilî bir rol oynamamız lâzım geldiğini açıkça söylüyor.

Görülüyor ki neticede dönüp dolaşıp bizim de bu harbe, hem de totaliter devletlerle bir safta karışmaklığımız isteniyor. Hükûmetimizin mütemadiyen tekrarlanan şaşmaz bitaraflık siyasetine rağmen bu efendiler bu cür'eti nerden buluyorlar? Hükûmetimizin harici siyasetine aykırı hareketleri sadece Mihver taraftarlığı etmekle kalmaz; bunun tabiî bir neticesi olarak müttefikimiz ve dostumuz olan devletlere de çatılır, ağız dolusu küfürler, hakaretler yağdırılır. Meselâ kendisi bir çekirge kadar cılız olduğu halde coştuğu zaman, Peyami, koskoca dev Amerikayı: illetler içinde kıvranan veremli bir pehlivan gibi görür (*). Müttefikimiz İngiltereyi de tehdide varacak kadar ileri gider (**). Hele hepsinin birden, komşumuz Sovyetler Birliğine karşı yazdıklarını zikre bile hacet yok.

(**) Oğuz Türkkan, Adsız.

(*) **Tasviri Efkâr,** 11 Haziran 1941.

(**) **Tasviri Efkâr,** 18 Mart 1942.

Şu halde bu efendiler Cumhuriyet hükûmetimizin dış politikasını da beğenmiyorlar, ne istedikleri ise meydandadır. Irkçılıklarının nereden geldiği, hangi harbi ve niçin istedikleri, bizim içtimaî bünyemizin kabul edemiyeceği bir rejimin aramızda avukatlığını, yardakçılığını yaptıkları anlaşıldıktan sonra bu efendilerin ne biçim milliyetçi oldukları kendiliğinden meydana çıkıyor. Milliyetçiliği başka kimselere vermemelerinin sebebine gelince, o da gayet basittir: çünkü milliyetçilik onların elinde bir kalkan vazifesi görüyor ve bu kalkanın altında onlar sadece bize aykırı ve zararlı fikirlerinin spekülasyonunu yapmakla kalmıyor, bu zararlı görüşlerile, ağızlarından hiç düşürmedikleri ve sözde çok sevdiklerini durmadan tekrarladıkları milletlerine karşı suikastler hazırlıyorlar..

BU ADAMLAR MEMLEKETİMİZDE EN KOYU İRTİCAI TEMSİL EDERLER

«Türk milleti hâkimiyetine sahip olduğu bu devre gelinceye kadar iztırap ve inhitatına sebep olun avamilin (etkenler) mahiyetini anlamıştır. Bu avamili vahimenin (çok tehlikeli etkenler) herne şekil ve mahiyette olursa olsun tecdidi faaliyet (eylemini yenilemesine) etmesine müsamaha (göz yumamaz) edemez!»
Atatürk

Bugün bütün dünya ölçüsünde ırkçıların en mürteci zümreyi teşkil ettiğinden, bilmeyiz ki, aklı başında olanlardan hiç şüphe eden var mı? İnsanlığın asırlarca süren mücadelelerden sonra elde ettiği hürriyet, müsavat, uhuvvet gibi şeylerin ortadan kaldırıldığı, hattâ bu ulu fikirleri dimağlardan ve kalplerden bile söküp atmak için barbarca metodlarla saldırıldığı, Ortaçağ zihniyetiyle kitapların merasimle yakıldığı, memleketlerinin şerefi ve medarı iftiharı olan şahsiyetlerin, alimlerin, mütefekkirlerin, sanatkârların memleketlerinin dışına kovulduğu, insan cemiyetinin asırlarca uğraşarak kazandığı kültürünün inkâr ve tahrip edildiği bir rejimde irticaların en koyusunun hüküm sürmekte olduğundan şüphe etmek için insanın gözlerini kapaması

ve tarihi bilmemezlikten gelmesi icapeder. Bizim ırkçılarımız da aynı zihniyette kimselerdir.

Türkçü geçinen bu baylar ırkçılığı kabul ettikten sonra bu prensipin teferruatını da bütün mantıkî neticeleriyle benimsemek zaruretindedirler. Almanca bir darbı mesel vardır: A diyen B yi de söylemelidir. Netekim de öyle oluyor. Bizim ırkçı Türkçülerimiz de fert hürriyetine, fikir ve vicdan hürriyetine, bütün insanların hem doğuş ve hem yaşayışında müsaviliğine, kadınların iş hayatında ve memleket idaresinde erkekler gibi aynı haklara sahip olmasına taraftar değildirler.. Bu fikirleri kabul edenler onların nazarında milliyetçi olmadıktan başka millet ve yurt için zararlıdır, haindirler. Onların nazarında Atatürk de, İsmet İnönü de, hakikî Kemalistler de, Cumhuriyet Halk Partisinin umdelerini tam manasiyle benimsemiş olan bütün Türkler de türkçü değildirler, binaenaleyh milliyetçi değildirler. Bunu bittabi vaziyet icabı bugün açığa vuramıyorlar. Fakat kendi içlerinden böyle düşündüklerine hiç şüphe yoktur. Meselâ: Atatürk'ün önderliğiyle Türk Tarih Kurumu'nun çalışmaları neticesinde ortaya çıkan tarih telâkki ve eserlerini tenkit ederken: «görülüyor ki Türk tarihi timerhane metodlarına göre kurulmak istenmiştir (*). diyen ve «Dalkavukluk sofrası» isimli hezeyannamesiyle bugüne kadar gelen geçen Türk millî inkılâpçılarının en büyüğü olduğunda bütün dünyanın ittifak ettiği Atatürkü tezyif eden Adsızın başka türlü düşünmesine imkân var mı! Aksini iddia etse yalan söylemiş olur.

Türk sosyetesinin bugün, manevî bir perişanlık içerisinde bulunduğunu söyliyen ve bundan kurtulmak için mutlaka dinde reformlar yapılmasını (**) istiyen ve dini vicdanlarımıza kuvvetle yerleştirmekten başka bir çare görmeyen (***) bir Orhan Seyfi bugünkü lâyik cumhuriyetimizi kuranlara ve onun başında bulunanlara samimî olarak takdir gözüyle bakabilir mi?

Kadınların iş hayatından evlerine dönmesini isteyen bu türkçü efendilerin «bütün dünyada kadınlar devletin yüce duraklarına kadar yükselirken, en ulu kahramanlar yetiştiren Türk kızlarının saygısız görülmesine aslâ katlanmıyacağız» diyen İsmet İnönü'ye, «dünya yüzünde gördüğümüz her şey kadının eseridir» diyen Atatürk'e samimî surette bağlı ve gerçekten hürmetkâr olmasına imkân tasavvur olunabilir mi?..

Millî kurtuluş inkılâbımızın bu iki büyük önderine karşı vaziyet

---

(*) **Çınaraltı,** No. 1, «Türk tarihine bakışımız nasıl olmalıdır?»

(**) **Çınaraltı,** No. 41, «Dinî reform».

(***) **Çınaraltı,** No. 39, «Türkçülük ve din».

böyle iken sadece onların yolunda sadakatla yürüyen diğer vatandaşlara karşı nasıl olabileceğini düşünmeğe bilinmez ki artık ihtiyaç kalır mı?

Maziye bağlılık, onu unutmamak; bugünü iyi anlamak, geçen günlerden ders alarak fenalıkları tekrarlamamak, birikmiş tecrübelerden istifade ederek daha iyi bir istikbal hazırlamak için gereken vasıfları kazanmak ve buna çalışmak için lâzımdır. Fakat bu bağlılık aslâ maziye dönüş şeklini almamalıdır.

Halbuki bu efendilerde iş böyle olmuyor. Onlar Türk İnkılâbının bütün kazançlarını tezyif ediyorlar; uzun fikir mücadelelerinin, yıllarca süren savaşların sonunda ulaştığımız bugünkü mevkiin ana desteklerini bir tekmede yıkmak istiyorlar. Meselâ kendini bilmezin biri ortaya çıkarak küflü bir edâ ile şapka inkılâbına «başlıkta türklük» yapalım, harf inkılâbına, «Okullarda grekçe, lâtince değil, gök türkçe, uygarca okutmalı, arapça, farsca, eski harfler hakkında malûmat verilmeli» (*) diyerek Cumhuriyet inkılâbının çok ileri birer adım olan müsbet verimlerine meydan okuyor. Geriliğe, Ortaçağ zihniyetine karşı açılmış haklı ve müterakki bir mücadelenin bu değerli semereleri artık Türk halkının kalbine yerleşmiş, Türk gençleri bu reformları tam manâsiyle benimsemiş bulunmaktadır. Türk halkı mukaddes bildiği bu inkılâpçı kazançlarına dil uzatılmasına müsaade edemez..

Irkçı türkçülerin en cüretlilerinden, en küstahlarından biri olan Adsız, ortaokullardan yabancı dil derslerinin kaldırılmasını istiyecek kadar ileri gidiyor (*). Bu adamın bir muallim olduğu da gözönüne getirilirse vaziyetin fecaati büsbütün sırıtır. Böyle bir teklif saltanat zamanında bile hoş görülemezdi. Bu nevi isteklerle ortaya çıkan bu adamların eski dizgallılardan, sarıklı softalardan ne farkı var?

Düşünce itibarile geçmiş devirlerin mürtecilerinden farksız olan bu efendiler tatbikatta memleketimizde mevcut hemen bütün mürteci kimselerle de bağdaşmış vaziyettedirler. Türk inkılâbını hazmedememiş, inkılâp neticesinde menfaatleri haleldar olmuş, eskiden beri yurdumuzu yabancılara peşkeş çekmiş bir çok kimseler şimdi bu karargâhta toplanmışlardır: İrtica olsun da nasıl olursa olsun!..

Millî kurtuluş inkılabımıza iştirâk etmek hamiyetini (!) göstererek yola çıktığı halde «seciyesizdir» diyerek ve İneboludan yüz geri çevirterek inkılâp merkezimizin içine almak istemediği kimseler (*),

(*) **Gök Börü,** No. 4, Oğuz Türkkan, «Milliyetçiliğe doğru».
(**) **Çınaraltı,** No. 35, «Türk gençliği nasıl yetişmeli?»
(*) Ak Babacı Yusuf Ziya.

inkılâbın ileri hamlelerini bir türlü kavrayamadığı ve muhalefet geçtiği için inkılâp karargâhından kovulanlar (**), şüpheli görülen hareketleri yüzünden inkılâp şeflerinin teveccüh ve emniyetini kaybederek iş başından uzaklaştırılanlar (***) şimdi bu türkçülerin birer şefi vaziyetindedirler.

Elhasıl yakın mazimizde ortaya çıkmış ve hiç birimizin henüz unutmadığı mürteciler, hangi sınıf ve zümreden olursa olsun hepsi bugünün modası bir kıyafet altında buraya gelmiş bulunuyorlar ve istedikleri şey yine aynı: geriye dönüş!..

Türk milleti terakki ve inkılâp yolunda ulaştığı mevzilerden bir adım geri çekilmek niyetinde değildir. Belki daha da ileri gitmeğe azmetmiştir. Onun için bu efendiler iyice bilmelidirler ki, istekleri katiyen yerine gelmiyecektir ve Türk milleti buna katiyen müsaade etmiyecektir...

NETİCE

Yukarıdan beri yazdıklarımızla bu efendilerin neye ve kime hizmet ettiklerini açığa vurabildiğimizi sanıyoruz. Bu adamlar davalarında samimî değildirler. Birçokları bizzat kendilerinin iddia ettikleri gibi şeflik hülyasında, en hafif manâsiyle megaloman kimseler. Eğer bunlar fikir ve davalarında hakikaten samimî olsaydılar, fikir ve iddialarına feragatle hizmeti bir gaye bilir ve aynı fikirler etrafında toplanmış göründüklerine nazaran birbirleriyle iyi geçinmeleri icap ederdi. Halbuki iş tamamile aksine... Her biri diğerinin kirli çamaşırlarını ortaya çıkarmakta, diğerleriyle âdeta yarış halinde.. Kendi aralarında geçen anlaşmamazlıklar ve kavgalardan dolayı İstanbul mahkemelerinde kim bilir kaç tane dava dosyaları var, mütemadiyen muhakeme edilir dururlar.

Şahsî menfaatler, bu efendilerin ef'al (fiilleri) ve harekâtında ön safta gelen âmillerdir. Bize yabancı ve çok zararlı olan fikirlerin avukatlığını, vaizliğini yapabilmek de zaten başka türlü izah edilemez. Aralarında samimiyet bulunmadığını, siyasî bir takım emellerin hüküm sürdüğünü bizzat Dr. Rıza Nur da itiraf ediyor (****).

Vatan sevgilerinin de bir pamuk ipliğine bağlı ve sudan olduğunu yine zımnen kendileri itiraf ediyorlar.

(**) Dr. Rıza Nur, Ali İhsan Sâbis vesaire.

(***) Emekli General Emir Erkilet.

(****) «Hesap böyle verilir.» s. 25.

Reha Oğuz bir gün Adsıza: «Başka birisi sizin uğradığınız haksızlıklara uğrasaydı, iradesi sarsılarak vatana ihanet etmeğe kadar giderdi» (*) diyor. Demek ki vatana ihanet bu efendi nazarında gayet basit, gayet kolay bir şey... Bunun için biraz haksızlığa uğramak, iradesi sarsılmak kâfi.. Ne kadar derin ve köklü vatan sevgisi?!..

Adsız da kitabına, sadece iradesinin zayıf olmadığını isbat maksadiyle bu satırları almakla iktifa ediyor. Bu risalede rakibini altetmek için en ufak, en ehemmiyetsiz noktalar ve dedikodular üzerinde sahifelerle yazı yazıyor da bu hususa dokunarak muhatabının vatanseverliğinin derecesini açığa vurmak aklına veya daha doğrusu işine gelmiyor. İşte bunlar böyle adamlar...

Vatanserverliklerinde bile samimî olmadıktan sonra bu efendilerin fikirlerinde samimî oldukları nasıl kabul edilebilir? Meselâ Orhan Seyfi birkaç yazısiyle din meselesi üzerinde ısrarla duruyor, türkçülerin dindar olması şarttır, diyor. Fakat mutekid bir adam sıfatiyle mutlak olarak din taraftarı olduğu için bunu yapmıyor; Türkler az bir istisnasiyle müslüman olduğu için türkçülerin dindar olması lâzımdır (**) diyor. Böyle bir maksat için sadece dindar görünmek de kâfi değil mi? Sahte bir müslümanlık da aynı işi görür. Çünkü burada din sadece bir alet olarak kullanılıyor. Din hususunda böyle olduktan sonra diğer fikirlerinde de aynı maksadın hâkim olmasına hiçbir mani tasavvur edilemez..

Fakat bu adamlar okadar çok neşriyat yapıyorlar, okadar çok teşkilâtlı çalışıyorlar ki bir çok kimseleri bu batıl ve aykırı fikir hesabına kazanabiliyorlar. Bütün yazılarında müthiş bir demagoji ve ağız kalabalığıyle millî hissiyata hitap etmek suretiyle birçok gençleri hakikaten kandırabiliyorlar, ellerindeki gazete ve mecmualardan maada Terakkii Maarif cemiyetinin çıkardığı Bozkurt yayını, Aylıkurt yayını, daha bilmem ne kurt yayını ismi altında bir sürü broşürler ve bir sürü kitaplar neşrediyorlar. Ellerinde bulundurdukları teşkilât, hattâ gizli cemiyetleri bile var. Yabancı türklerin ve tatarların maarif kültür vesaire gibi isimlerle kurdukları cemiyetler, resmî sıfatlarına tamamiyle aykırı bir şekilde plânlı olarak tam manâsiyle siyasî faaliyette bulunuyorlar ve genç dimağlara zehirli fikirlerini aşılıyorlar. İçlerinde muallim olanlar, memuriyet ve vazifelerini suiistimal ederek fikirlerinin propagandasını yapıyorlar.. Gençleri içine toplayan Bozkurt kahvehanesi, Turan kıraathanesi; Türkistan çayhanesi vesaire gibi isimlerle açılan kıraathanelerde gençlere ve mektep talebesine aynı kurt

(*) Hesap böyle verilir.

(**) **Çınaraltı**, No. 39, «Türkçülük ve din».

masalları mütemadiyen vaaz ediliyor. Divanyolu ve Üniversiteye yakın semtler bu kıraathanelerle doludur. Yaylım ateşi halinde durmadan devam eden böyle bir faaliyet neticesinde bazı gençleri iğfale tabiî muvaffak oluyorlar.

Bu itibarla ırkçı türkçüler arasında bu fikirlere, iddialara samimî olarak aldanmış gençler de bulunuyor. Bu gençler etraflarına dikkatli bir göz atacak olurlarsa önlerinde, arkalarında, yerli, yabancı kimlerin bulunduğunu görebilirler. Başlarında bulunanlar içinde kendi yurtlarından kaçtıktan sonra, milletlerinin sözde kurtuluşu namına, öz yurtlarının düşmanlariyle birleşmiş, beynelmilel irtica ile kucak kucağa çalışan kimseler var. Ecnebi ajanları, timarhane kaçkınları, dejenereler var. İnkılâbımıza set çekmek istiyen hertürlü mürteciler var. Bu efendilerin hayranlıklarını, çığırtkanlıklarını yaptıkları totaliter devletlerin ise Türkiyemiz hakkındaki emelleri malûm... Bu, Osmanlı saltanat hükûmeti zamanındakinin tamamiyle aynıdır. Bugünkü şartlar bu isteklerin açığa vurulmasına mani oluyorsa, artık ortadan kalktı demek değildir. İngiltere imparatorluğuna karşı mücadelede Almanlar Türkiyeyi bir geçit saymakta, Sovyetlere karşı mücadelelerinde bir alet olarak kullanmak istemektedirler.

Dr. Kurt Köhler tarafından Türkiyede Alman propagandasının ana hatları hakkında Alman propaganda nazırına verilen bir raporda bakınız Türkiyemiz için ne söyleniyor:

«Balkan memleketleri organik olarak Almanya'ya bağlıdırlar ve bunlar Küçük Asyaya doğru bir köprü vazifesini görürler. Anadolu ise jeopolitik bakımdan bütün ön Asya ve Mısır için bir geçittir. Gazi Mustafa Kemal Türkiyesi zihniyet, din hayat vesaire gibi bazı farklara rağmen diğer müslüman memleketleri tarafından halâ önder bir devlet olarak tanınmakta ve sevilmektedir» (*).

Vaziyet böyle olunca totaliter devletlerin Türkiyeye niçin ehemmiyet verdikleri kendiliğinden ortaya çıkar. Kısacası, bu efendilerin iftiharla çığırtkanlığını yaptığı devletlerin topraklarımızda gözü vardır. İtalyanların mücessel imparatorluklarının hudutlarını nereye kadar uzatmak istediklerini hepimiz biliriz.

Beynelmilel vaziyet ve bugünkü harp şartları kahraman ordumuzun şanlı satveti ve hükûmetimizin uzak görüşlü haricî politikası bu devletlerin birgün Türkiyemize saldırmasına mani oluyorsa tehlike yok demek değildir.

Tehlike elle tutulur derecededir. Devlet ve hükûmet şeflerimi-

(*) Yakın Şark'ta Alman propagandası hakkında bir muhtıra, sahife 11. Yazan : Dr. Herbert Melzig.

zin nutuklarında her zaman işaret ettikleri tehlike işte budur ve her zaman hazır bulunmamız için verdikleri emirler bu yüzdendir. Bu devletler evvelce olduğu gibi şimdi de ve her yerde takip ettikleri usule sadık kalarak bizi de içimizde kazanmağa uğraşıyorlar. Fakat bizim yurdumuz ne bir Kisling Norveçi, ne de bunun benzerlerinden birisidir.

Türk milletinin münevverleri olduğu gibi halk kütleleri de bizdeki ırkçıların nasıl olduğunu biliyor. Bizzat kendi arkadaşları tarafından bile bir ruh hastası olarak gösterilen bir Oğuz Türkkan 18 milyonluk «Türkiyenin gençliğine türkçülük dersi veriyorum» (*) diyecek kadar küstah olabilir. Hakikî Türk gençliği bu adamların, bu cereyanın hakikî mahiyetini anlayacak kadar uyanık ve yurt meselelerinde hassastır. Atatürk'ün Cumhuriyet ve İnkılâbı emanet ettiği gençliğin böyle bir adamın derslerine ihtiyacı olmaz. O dersini büyük hocaları Atatürk, İsmet İnönü ve bizzat realiteden almış ve almaktadır.

Kendilerinden başka hiç kimseye yurtseverliği ve milliyetçiliği vermiyen bu efendilerin ne yaptıkları, yurdumuza, milletimize ve inkılâbımıza, dolayisiyle ihanet şeklinde nasıl bir tehlike teşkil ettiklerini gösterdikten sonra bütün Türk milleti namına kendilerine sorabiliriz:

Peki ama efendiler sizin milliyetçiliğiniz ve yurtseverliğiniz bu mu? Türk milletine onları başka devletlerin hesabına mahve sürüklemekle mi muhabbet ve bağlılık gösterilir? Hayır, Türk milletini siz yalanlarınızla uzun zaman kandıramazsınız. Yurtsever ve miliyetperver maskesi altında hakikî çehrenizi, Türk vatanını, milletini, istiklâlini, yurdunu samimî, hakikî bir sevgiyle seven, yurdun ve bu milletin istiklâlini korumak için sıra gelirse hayatını fedadan çekinmiyecek olan evlâtları çırıl çıplak ortaya atmayı kendilerine bir vatan borcu bileceklerdir.

Ben bu vatanın, bu yurdun böyle bir evlâdı olduğum için benim gibi olan bütün yurtdaşlarımı sizin gibilerle hakikî bir mücadeleye çağırabilmek ve sizin hakikî hüviyet ve çehrenizi meydana çıkarmak istiyor, ve evvelâ ben elimi yüzlerinizi örten maskelere doğru uzatıyorum.

Bu broşür yüzlerinizdeki maskeleri söküp atamazsa bile, hiç olmazsa, sıyrılan maskenin aralığından arkada başka çehreler, dış hüviyetinizin gerisinde başka hüviyetler bulunduğunu gösterebilirse ne mutlu bana...

(*) **Gök Börü,** No. 5, «Yeni genç».

SOSYALİST HAREKETİN DÜNYADA ve TÜRKİYE'DE BÖLÜNMÜŞLÜĞÜ ÜZERİNE

Türkiye'de sosyalist hareketin bölünmüşlüğü dünya sosyalist hareketinin bugünkü bölünmüşlüğüne paralellik taşır. Türkiye sosyalist hareketi dünya devrimci hareketinin bir parçasıdır. Ve birincisi ikincisinin etkisi dışında kalamaz.

Birinci ve İkinci Dünya Savaşları arasında bütün dünyada bilimsel soyalizmi eylem kılavuzu bilen devrimci işçi hareketi genellikle birlik ve bütünlük halindeydi. Üçüncü Enternasyonal bu birliği temsil ediyordu. Hareketin dışında kalan Troçkizm gibi, anarşizm gibi akımların fazla bir etkinliği yoktu. İkinci Enternasyonalin sosyal-demokrat partileri ise iyice sağa kaymış, kurulu düzeni savunan partiler durumuna düşmüşlerdi.

Türkiye'de de bu dönemde marksizmi eylem kılavuzu bilen

akım genellikle birlik ve dayanışma durumunda idi. Bu akımın kenarında yeralan bazı sol aydın çevreleri de sosyalist akımın çizgisine ayak uydurma zorunluluğunu duyuyorlardı. Kişisel sürtüşmeler, iç kavgalar hep bu tek çatının altında yer alıyordu. Kural, hareketin birliği idi. Harekete açıkça cephe alma cüretini gösteren soldan kimseler pek çıkmıyordu.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, özellikle 1950'lerde destalinizasyon hareketi ve sonra da Sovyet - Çin komünist partileri arasındaki ideolojik çatışmanın gelişmesiyle durum değişmiştir. Ayrıca Küba ve Cezayir devrimlerinde ve bazı sömürülen ülkeler devrimci hareketlerinde komünist partilerin tayin edici rol oynayamamış olmaları da burada etken olmuştur. Üstelik, özellikle bazı gelişmiş kapitalist ülkeler komünist partilerinin tüketim toplumu şartlanması içine giren tabanlarını yitirmemek kaygusu ile gittikçe sağ bir çizgiye kaymalarının da burada olumsuz etken olduğu açıktır.

Dünyada proleter devrimci hareket böyle bir bölünmüşlük görünümünde iken Türkiye'de bağımlı kapitalizm son çeyrek yüzyıl içinde gelişmeler gösterdi. İşçi sınıfı, sayıca ve bilinç bakımından büyük ilerlemeler kaydetti. Nüfusun hızlı artışı, tarımın makinalaşması ve başka etkenler sonucu köy emekçisinin toprak susuzluğu arttı ve bu yüzden yoksul köylülük saflarında devrimci bilinç bir ölçüde yaygınlaştı.

Bu koşullardadır ki Türkiye sosyalist hareketi 27 Mayıs 1960'ı izleyen dönemin sınırlı demokratik ortamında legal çalışma olanağını buldu. Kentlerde ve köylerde güçlü bir küçük burjuvazinin varlığı bir yandan, Türkiye toplumunun gerçek burjuva demokrasisini pek tanımamış olması, bu yüzden de işçi sınıfı tabanına oturmuş bir siyasî örgütlenme geleneğinin bulunmaması, öteyandan ve ayrıca dünya sosyalist hareketindeki ideolojik bölünmeler, bu dönemde Türkiye proleter devrimci hareketinin birliğini baltalayan etkenler olmuştur. Burada elbette ki emperyalizmin bütün dünyada edindiği deneylerden yararlandırılan egemen sınıfların hizmetindeki baskı kurumlarının saflarımızda birliği baltalamak için başvurdukları çeşitli taktikleri de gözönünde tutmak gerekir.

Bütün bu olumsuz koşulların karşısında Türkiye işçi sınıfının tek bir sınıf olarak bir bütün oluşturduğunu ve bu sınıfın kendi siyasî örgütlenmesini gerçekleştirmesinin bir tarihsel zorunluluk olduğunu unutmayalım. Öyle ki tüm olumsuz koşullara rağmen, tüm engellemelere rağmen Türkiye'de gidiş, işçi sınıfının öncü birliği niteliğinde tek sosyalist partinin gerçekleşmesi doğrultusundadır. Ve her gerçek sosyalistin görevi bu doğrultuda kendisine dü-

şeni yapmaktır. İşçi sınıfının tek bir siyasî örgüt önderliğinde birleşmesi, herkesten önce sosyalistlerin meselesidir, ama yalnız onların değil. Bu aynı zamanda gerçek demokratların da meselsidir. Çünkü işçilerin ve yoksul köylülerin özlemlerinin gerçek temsilcisi bir sosyalist parti demokrasinin vazgeçilmez unsurudur. Bu olmayınca demokrasi de olmaz.

*
**

Biz TEP'i kurarken de Türkiye'de gidişin işçi sınıfının öncü birliği niteliğinde tek sosyalist parti doğrultusunda bir gidiş olduğunun bilincinde idik. Paradoks gibi görünse de gerçek durum budur.

Biz Türkiye Emekçi Partisi'ni (TEP) kurmadan önce şöyle yazıyorduk :

«Sosyalist partiyi kurma işi olup bittiye getirilemez. Türkiye'nin bugünkü şartları, bu işte tüm sosyalist çevreleri kapsayan kollektif çabayı zorunlu kılmaktadır. Hangi çevreden olursa olsun, tüm sınanmış sosyalistlerin tuzu olmalıdır çorbada. Sosyalistlerin bu konuda söyleyecek sözü var. Onlar, aralarında bir diyalog kurmakla yükümlüdürler. Bu diyalog gelişmeli, sosyalist partiyi omuz omuza kurmaya kadar varmalıdır.

«Türkiye'de geniş emekçi yığınlarını harekete getirecek olan bir sosyalist parti, «sen, ben, bizim oğlan»la kurulamaz. Zaten gerçek sosyalist partiler, hepsi de bir kalıptan çıkma üyeler topluluğu olamaz. İlkelerde birlik bu değildir. Elbette ki temel ilkelerde birlik şarttır. Bu birlik olmadan adına lâyık bir sosyalist partinin varlığından söz edilemez. Ama o temel ilkelerin uygulanması konusunda demokratik bir tartışma ortamı da şarttır. Bu, örgütün sağlığı için zorunludur. Parti disiplini kavramı bile, örgüt içinde değişik görüşlerin çatışması gerçeğinden doğmuştur.

«Çağımızın büyük devrimler yapmış partilerine bakalım. Bunların tarihi iç çatışmalarla doludur. Örneğin Vietnam'da Ho Şi Minh'in partisinde bugün belli başlı üç güçlü akımın varlığını sürdürdüğü bilinir. Ama bu durum, partinin gerektiğinde tam bir birlik ve disiplin içinde hareket edebilmesine ve böylelikle dünyanın en güçlü emperyalist devletini yenilgiye uğratırken, Vietnam halkına önderlik etmesine engel olmadı.

«Biz kendi hesabımıza, geçmiş yılların o keskin polemik dilinden usandık. Sosyalist işçilerle köylülere soralım, onlar da usandıklarını söyliyeceklerdir. Elbette ki doğru bildiğimiz fikirleri sa-

vunacağız ve yanlış bildiklerimizi eleştireceğiz. Ama bu, sosyalistler arası dialoğun emrettiği uslûp içinde olmalıdır.

... «Hangi çevreden olursa olsun, faşizme karşı sosyalizm davasına bağlı kalmış tüm sosyalistlere elimizi uzatmamız, onlara «gel sen de omuz ver» dememiz, güçsüzlüğümüzden ötürü değildir. Tersine, devrimci olarak abdestimizden emin bulunmamızdan ötürüdür.

«Halkımız, devrimci saflardaki bölünmelerin ancak sömürücü sınıfların işine yaradığını, faşizmi hortlatmak isteyenlerin cüretini arttırdığını biliyor. Eğer bunda badireden sonra, eski hiç bir şeyi unutmayan ve yeni hiç bir şey öğrenmeyen kimseler, bölünmeyi sürdürecek şekilde davranırlarsa, emekçi halkımız bu davranışları gerektiği gibi değerlendirecektir. Böyleleri emekçi tabandan kopuk kalacaktır.» (Emekçiden Mektup, sayı: 3)

Evet, biz bunu söyledik ve bunu söylemekle kalmadık, hemen hemen tüm sosyalist gruplarla diyalog kurmaya çalıştık. Örneğin kurulmuş olan TSİP yöneticileriyle, kurulması tasarlanan TİP yöneticileriyle bizi temsil eden arkadaşlarımız görüşmeler yaptılar. O günlerin koşullarında bu görüşmelerden olumlu sonuç alınamadı. Bu durumda biz bir ikilem karşısındaydık: ya siyasî örgütlenme konusunda elimizi kolumuzu bağlayarak tek sosyalist partinin kurulabileceği o mutlu günü beklemek, ya eldeki olanaklarla siyasî örgütlenmeye gitmek ve parti olarak sosyalist hareketimizin birliği için çalışmak. Burada doğru seçenek partiyi kurmaktı.

Köylerde, kentlerde hangi bilinçli emekçiyle konuşursanız konuşun size sorduğu soru şudur: «Bu beş ayrı sosyalist parti durumunun ifade ettiği bölünmüşlüğe nasıl son vereceğiz?» Emekçi tabanın sosyalist hareketimizin birliği doğrultusunda güçlü bir baskısı olduğu kesindir. Biz bu tabanın sesine kulak vermekle yükümlü olduğumuz inancı ile, tekrar da olsa dün olduğu gibi bugün de «çatısı altında birçok çözümü hemen hemen olanaksız sorunları, yeni bölünmelere gebe hizipleri barındırması kaçınılmaz olan beş ayrı sosyalist parti değil, çatısı altında kaçınılmaz olarak ayrı ayrı eğilimleri barındıran, parti içi demokrasi uyarınca bu eğilimler arasında dialogu sürdürebilen ve bu dialogdan güç kazanan, ama temel ilkelerde birlik halinde hareket etmesini bilen, işçi sınıfı ve yoksul köylünün saflarında kök salmış tek bir güçlü sosyalist parti» diyoruz.

Bu parti işçi sınıfının öncü birliği niteliğine sahip olduğu sürece, parti içinde doğru siyasî çizginin egemen olacağına ve eleştiri-özeleştiri ortamında doğru çizginin daha da güçlü, daha da açık olarak ifadesini bulacağına inanıyoruz. Bu bakımdan kendi çizgi-

sinin doğruluğuna güvenen her sosyalist öteki gruplardan sosyalistlere elini uzatabilmelidir. Ama bazı nedenlerle, bir süre için bu partide bizim doğru bildiğimiz siyasî çizgi egemen olmazsa, gene de biz, görüşlerimizi korumak, onları parti tüzüğü gereğince demokratik merkeziyetçilik ilkelerine uygun olarak gerekli parti organlarında savunma hakkını mahfuz tutmakla birlikte (ki biz bu hakkı bizim görüşlerimize katılmayan öteki partililere de tanırız) parti saflarında hizipçiliğe düşmeden, parti disiplininin emrettiği eyleme içtenlikle katılmaya hazırız. Çünkü, özellikle bu dönemde sosyalist hareketin birliği her şeyden üstündür.

⁂

Bu birlik pratikte nasıl, hangi adımların atılmasıyla gerçekleşebilir?

Türkiye'de bugün başta sosyalistler olmak üzere tüm yurtseverlerin birinci görevi faşizmi yenmek, faşizmin kökünü kazımaktır. Bu da ancak, tüm demokratik güçlerin katıldığı bir yurtsever cephe saflarında emperyalizme (özellikle ABD emperyalizmine) ve onun işbirlikçisi asalak sınıflara karşı devrimci güç birliği halinde savaşmakla olur. Bu yurtsever cephenin kurulmasında ve mücadelenin sürdürülmesinde sosyalistlere tarihsel görev düşüyor. Sosyalist partinin programı bu göreve ters düşen sekter bir program olamaz. Sosyalist parti programları toplumun hemen önündeki devrimci görevleri ele alan asgarî programlardır. Türkiye'de bugün önümüzdeki devrimci görev yurdumuzun emperyalist dünya sistemi içinde sömürülen ülke durumuna son vermek, bu durumun sürmesinde çıkarı olan sınıf ve zümreleri etkisiz kılmaktır. Sosyalizme yönelmiş bağımsız ve demokratik Türkiye'yi gerçekleştirmektir. Okuduğum bizim sosyalist programlarının hiç birinde istemler bu amaca ters düşmüyor. Bazı önemli tahlil ayrılıkları var elbet. Bunları gerekli parti organlarında tartışabiliriz. Bu organlar aydınların deşarj alanı olmadığı sürece, emekçi taban partide tayin edici bir rol oynayabildiği sürece, birçok ayrılıklar çözümlenebilir ve temel ilkelerde birliğe, sosyalist eylemde birliğe engel olmaz.

Sosyalist hareketin birliği konusunda ilk adımı atma görevi besbelli ki sosyalist grupların gerçek temsilcilerine düşen bir görevdir. Bu birinci adım, şimdiden tabanda yer yer sürmekte olan yoldaşça ilişkilerin yöneticiler düzeyinde dialoga dönüştürülmesi olabilir.

GENE PARTİMİZDEKİ SOSYAL-DEMOKRATİK SAPMALAR ÜZERİNE

Jozef Stalin'in 7 aralık 1926'da III. Enternasyonal Yürütme Komitesi'nin VII. genişletilmiş toplantısında Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevikler)'indeki sağ ve 'sol' sapmalar ile ilgili olarak yaptığı konuşmanın bazı kısımlarını aşağıda sunuyoruz. Stalin 1920'lerde Bolşevik partisi içinde leninist unsurları çevresinde toplayarak Trotskizme ve sağ sapmaya karşı etkin ideolojik mücadeleyi vermiş ve böylelikle Sovyetler Birliği'nde sosyalist kuruluşun teorik temellerinin atılmasına katkıda bulunmuştur. Kendisini eleştirenlerden birçoğu bu gerçeği teslim eder.

Konuşmanın buraya aldığımız bölümlerinden bizim de çıkaracağımız sonuçlar vardır. Bunun başta geleni, proletaryanın toplumun çeşitli katlarından gelme unsurlardan oluşan bir sınıf olduğu, bu sınıfın toplum içinde kendi dışındaki sınıfların etkilerine açık bulunduğu, bu yüzden de proleter partisi içinde proleter siyasî çizgiye aykırı akımların zamanla belirmesinin doğal olduğu ve Partinin bunlara karşı sürekli mücadele vermesinin görev olduğu sonucudur.

TÜSTAV

Hiç şüphe yok ki bugün Türkiye'de sosyalist hareketin birinci sorunu işçi sınıfı öncü birliği niteliğinde bu sınıfın ideolojisinin saptamış olduğu temel ilkelerde birlik halinde hareket edebilen Tek Sosyalist Partiyi gerçekleştirmektir. Ve elbetteki bunu başarabilmek için şu anda sosyalist çevreler ve örgütler arasında ortak noktaların belirgin hale getirilmesi ve ön plana çıkarılması gereklidir. Ama bu proletaryanın çizgisine aykırı düşen ve özellikle şu anda sekter lafazanlıkla ya da kişisel dedikodularla sosyalist hareketin birliğini baltalayan hiziplerin yıkıcı ve bölücü faaliyetlerine karşı vurdumduymazlık demek değildir. Tam tersine yıkıcılığa, bölücülüğe en kesin mücadele verilecektir ki, Tek Sosyalist Parti bir gerçek olabilsin. Bu sadece bizim değil, tüm sosyalist örgüt ve çevrelerin sorunudur. Çünkü gıdasını bölünmüşlükten alan, görünüşte 'sol' ama özünde sağ lafazanlıktan, en seviyesiz adam karalamaktan alan grupçuklar her çevrede vardır.

EMEKÇİ

Keyk'nin VII. Genişletilmiş Plenumu

Rapor. 7 Aralık 1926

I. — GİRİŞ

Yoldaşlar Asıl konuyu ele almadan önce, birkaç noktaya işaret etmeme izin veriniz.

1. Parti içi gelişimdeki çelişmeler

Birinci mesele, partimizin içindeki mücadele, başlangıcı epey gerilere giden ve devam etmekte olan mücadeledir.

Partimizin tarihi, 1903 yılında, bolşevik grubun ortaya çıktığı andan başlanarak ve bu olayın aşamaları izlenerek ele alınırsa, partimizin tarihinin, parti içi çelişmelerin mücadelesinin tarihi olduğu, bu çelişmelerin giderilmesinin ve bu çelişmelerin giderilmesi temeli üzerinde partimizin derece derece kuvvetlendirilmesinin tarihi olduğu, hiç mübalâğasız, söylenebilir. Rus insanının kavgaya düşkün olduğu, tartışmayı, görüş ayrılıkları çıkarmayı sevdiği, ve bu yüzden de partisinin gelişmesinin parti içi çelişmelerin giderilmesiyle gerçekleşeceği kabul edilebilir. Bu doğru değildir, yoldaşlar, burada kavgacılık söz

konusu değildir. Burada, proletaryanın sınıf mücadelesinin gelişmesinden, partinin gelişmesinden doğan prensip ayrılıkları söz konusudur. **Çelişmelerin, sadece mücadele edilerek, şu ya da bu prensipler, şu ya da bu mücadele amaçları, şu ya da bu mücadele metotları için mücadele edilerek giderilebileceği söz konusudur. Parti içinde, bütünüyle pratik olan niteliklerin uzlaştırılması meselesinde, günlük politika meselelerinde, farklı düşünenlere rastlanabilir ve rastlanmalıdır.** Ama bu mseleler, prensip ayrılıkları ile ilgiliyse, hiç bir uzlaşma, hiç bir «orta» yol, sonuç veremez. Niteliğin prensibi meselesinde hiç bir «orta» yol yoktur, ve olamaz. Partinin çalışmasına, ya şu, ya da bu prensibi temel almak zorunludur. Prensip meselelerinde «orta» yol, görüş ayrılıklarını örtbas etme, gizleme «yoludur», partinin ideolojik yozlaşmasının «yoludur», partinin ölümünün «yoludur».

Batıdaki sosyal-demokrat partiler, bugün nasıl yaşıyor ve gelişiyor? Bu partilerde parti içi çelişmeler ve prensip ayrılıkları var mı? Elbette var. Bu çelişmeler, partili yığınların gözleri önüne açıkça ve dürüstçe serilmeye kalkışılıyor mu? Hayır. Elbette hayır! Sosyal - demokratların pratiği, çelişmeleri ve görüş ayrılıklarını örtbas etmekten, gizlemekten ibarettir. Sosyal-demokratların pratiği, konferanslarında ve parti toplantılarında, durumların iyi düzenlenmiş, düzmece ve göstermelik tablolarını sergilemekten, parti içi görüş ayrılıklarını titizlikle örtbas edip gizlemekten ibarettir. Bir zamanlar devrimci, ama şimdi reformist olan Batı Avrupa sosyal-demokrat partilerinin gerileme sebeplerinden biri de budur.

Ama biz, yoldaşlar, böyle yaşayamayız ve böyle gelişemeyiz. Prensipte «orta» yol politikası, bizim politikamız değildir. Prensipte «orta» yol politikası, gücünü yavaş yavaş kaybeden, yozlaşan partilerin politikasıdır. Böyle bir politikanın, partiyi, boşuna çabalayan, işçi yığınlarından kopmuş, yararsız bir bürokrasiye dönüştürmesi kaçınılmazdır. Bu yol, bizim yolumuz değildir.

Partimizin bütün geçmişi, şu tezin doğrulanmasıdır: partimizin tarihi, parti içi çelişmelerin giderilmesinin, partimizin sağcılarının devamlı olarak ve çelişmelerin giderilmesi esas alınarak durdurulmasının tarihidir.

Birinci dönemi, «İskra» dönemini, ya da bolşeviklerle menşevikler arasındaki görüş ayrılığının ilk defa ortaya çıktığı ve bunun sonucu olarak partimizin bolşevik bir grup (Lenin) ile menşevik bir gruba (Plehanov, Akselrod, Martov, Sasuliç, Potressov) bölündüğü partimizin II. toplantıları dönemini ele alalım. O zaman Lenin yalnız kaldı. O zaman Lenin'i terkeden o «yerleri doldurulamaz» denilen kişiler için koparılan çığlıkları, yaygaraları bir işitseydiniz! Ama mücadelenin

pratiği ve partinin tarihi, bu kopmanın prensip ayrılığından doğduğunu, bu kopmanın gerçekten devrimci ve gerçekten marksist bir partinin var olması ve gelişmesi için gerekli bir aşama olduğunu gösterdi. O zaman partinin pratiği, niceliğin değil, niteliğin önemli olduğunu gösterdi, bu bir; görünüşte bir birliğin değil, prensipte birliğin önemli olduğunu gösterdi, bu iki. Tarih, Lenin'in haklı olduğunu, «yerleri doldurulamaz» denilen kişilerin haksız olduğunu gösterdi. Tarih gösterdi ki, Lenin ile onlar arasındaki bu çelişme giderilmeseydi, partimiz gerçekten devrimci olamazdı.

Bolşeviklerle menşeviklerin hâlâ aynı partide, birlikte, tamamen ayrı platformlarda, karşıt iki kamp olarak bulundukları 1905 devrim arefesi dönemini ele alalım; bolşevikler, partinin görünüşte bölünmesiyle karşı karşıya idiler; devrimimizin yönünü savunmak, kendi partilerini toplantıya çağırmak (partinin III. toplantısı) zorunda kaldılar. O zaman, partinin bolşevik grubu, neden üstünlük sağladı, neden parti çoğunluğunun sempatisini kazandı? Bolşevikler, prensipteki görüş ayrılıklarını örtbas etmediler, tersine, menşevikleri tecrit ederek bu görüş ayrılıklarını gidermek için mücadele ettiler de ondan.

Partimizin gelişimindeki üçüncü dönem, 1905 devrimi yenilgisi sonrası ile başta Bogdanov olmak üzere «otsovitz» diye anılan bir kısım bolşeviğin bolşevizmden ayrıldığı 1907 yılı, gene söylediklerimin doğrulanmasıdır. Bu, partimizin hayatında kritik bir dönemdi. Bu, eski yetkililerden bir sürü bolşeviğin, Lenin'den ve partisinden ayrıldığı dönemdi. O zaman menşevikler, bolşeviklerin çöktüğünü haykırmaya başladılar. Ama bolşevizm çökmedi ve partinin pratiği, aşağı yukarı bir buçuk yıl içinde bolşevik saflarındaki çelişmelerin giderilmesi için mücadele ederken, Lenin ile partisinin haklı olduklarını gösterdi. Bu çelişmeler, örtbas edilerek değil, tersine, apaçık ortaya konularak, partimizin selâmeti ve çıkarı için mücadele edilerek giderildi.

Partimizin tarihindeki dördüncü dönem, bolşeviklerin, çarcı reaksiyonlarla hemen hemen parçalanmış olan partiyi yeniden kurdukları ve likidatörleri (tasfiyecileri) kovdukları 1911-1912 dönemi de bunu doğrular. Bolşevikler, burda da, daha önceki dönemlerde olduğu gibi, likidatörlerle aralarındaki prensip ayrılıklarını örtbas ederek değil, onları açıklayarak ve gidererek partiyi yeniden kurmaya, kuvvetlendirmeye başladılar.

Bundan sonra partimizin gelişmesindeki beşinci dönemi, bir kısım bolşeviklerin bolşevik partisinin tanınmış önderleriyle birlikte Ekim ayaklanmasına katılmadığı, bunu bir macera saydığı 917 Ekim Devrimini anabilirim. Bolşeviklerin bu çelişmeyi de örtbas ederek de-

ğil, Ekim Devrimi için açıkça mücadele ederek giderdikleri biliniyor. Mücadelenin pratiği gösterdi ki, bu görüş ayrılıklarını gidermeseydik, Ekim Devrimini kritik bir duruma düşürebilirdik.

Son olarak, parti içi mücadelelerimizin gelişmesindeki daha sonraki dönemleri, Brester Frieden dönemini, 1921 yılını (işçi sendikaları görüşmelerini) ve hepinizin bildiği ve burada üzerinde konuşmayacağım öbür dönemleri de bunu doğrulamak için anabilirim. Bilindiği gibi, partimiz, bütün bu dönemlerde de, önceleri olduğu gibi, iç çelişmelerin giderilmesiyle gelişmiş ve güçlenmiştir.

Peki, bundan çıkan sonuç nedir?

Bundan çıkan sonuç, Sovyetler Birliği Komünist Partisinin (Bolşevik) parti içi çelişmelerin giderilmesiyle geliştiği ve güçlendiğidir.

Bundan çıkan sonuç, mücadele yoluyla parti içi çelişmelerin giderilmesinin, partimizin gelişme kanunu olduğudur.

Bunun SBKP (B) için bir kanun olduğu, ama öbür proletarya partileri için böyle olmadığı söylenebilir. Bu, doğru değildir. İster SSCB'nin proletarya partisi, ister Batıdaki proletarya partileri söz konusu olsun, bu kanun, oldukça büyük bütün partiler için değişmeyen bir gelişme kanunudur. Nasıl ki, küçük bir ülkenin küçük bir partisinde bir ya da birkaç kişinin otoritesiyle şu ya da bu örtbas edilebilirse, bunun gibi, büyük bir ülkenin büyük bir partisinde de çelişmelerin giderilmesiyle gelişiminin sağlanması, partinin büyümesi ve kuvvetlendirilmesi için zorunlu bir unsurdur. Bu, geçmişte böyleydi. Gelecekte de böyledir.

Bunu doğrulamak için, burada, Marx'la birlikte Batıdaki proletarya partilerine onyıllarca yol göstermiş olan Engels'in otoritesine de başvurabilirim. Almanya'da sosyalistlere karşı olağanüstü kanunların (1) yürürlükte olduğu, Marx ile Engels'in Londra'da mülteci olarak yaşadıkları, Alman sosyal-demokrasisinin kanun ve yurt dışı organı olan **Der Sozialdemokrat**'ın (2) Alman sosyal-demokrasisinin çalışmasını fiilen yönettiği geçen yüzyılın seksenleri söz konusudur. O zamanlar Bernstein bir devrimci marksistti (henüz reformistlere katıl-

[1] Almanya'da sosyalistlere karşı olağanüstü kanunu, 1878'de Bismarck yönetimi çıkardı. Bu kanunla, Sosyal-Demokrat Parti'nin bütün örgütleri, işçi örgütleri ve işçi basını yasaklandı. Bu kanuna dayanılarak sosyalist literatür toplatıldı, ve sosyal-demokratlar zor tedbirleriyle karşılaştılar. Alman Sosyal-Demokrat Partisi kanun dışına çıkmak zorunda kaldı. İşçilerin toplu hareketlerinin baskısı karşısında, kanun 1890'da kaldırıldı.

[2] **Der Sozialdemokrat** — illegal gazete, Alman Sosyal-Demokrasisinin organı, 1879 Eylülünden 1890 Eylülüne kadar, önce Zürich'te (İsviçre'de) ve 1888 Ekiminden sonra Londra'da yayınlandı.

mamıştı), Engels, Alman sosyal-demokrasisinin aktüel meseleleri üzerine onunla sürekli olarak maktuplaşıyordu. O sıralarda (1882) Bernstein'a şöyle yazmıştı:

«Öyle görünüyor ki, diyalektik gelişim kanunlarının genellikle ispat ettiği gibi, her büyük ülkedeki her işçi partisi, sadece iç mücadelelerle gelişebilir. Alman partisi, dövüşün kendisinin baş rolü oynadığı Eisenach ile Lasalle mücadelesinde bugünkü durumuna geldi. Birleşmek, ancak, Lasalle'ın bir araç olarak, bile bile disiplin altına aldığı lumpen ilişkiler ortadan kalkınca mümkün olabilirdi — ve bu, zamanımızda çok daha çabuk gerçekleşti. Fransa'da bakunist teoriye feda edilen ama bakunist mücadele araçlarını sürdüren, aynı zamanda hareketin sınıfsal niteliğini kendi özel amaçlarına feda eden kişiler de, birleşmek yeniden mümkün olmadan önce, kendilerini tüketmek zorunluluğundadırlar. Böyle durumlarda birleşmeyi öğütlemek, şüphesiz aptallık olur. Bugünkü şartlar altında bir defa daha geçirilmesi gereken çocuk hastalıklarına karşı ahlâk dersleriyle hiç bir şey yapılamaz.» (Arşive bakınız, K. Marx ve F. Engels, C. I, s. 324-325.) (3)

Çünkü, Engels'in bir başka yerde söylediği gibi:

«Çelişmeler asla uzun süre gizlenmemelidir, tersine, daima tartışılıp sonuca bağlanmalıdır.» (Aynı kaynak, s. 371).

Onun için, partimizdeki çelişmelerin varlığı ve partimizin gelişmesi, her şeyden önce, bu çelişmeler, mücadele yoluyla giderilerek açıklanmalıdır.

2. Parti içi çelişmelerin kaynakları

Peki ama, bu çelişmeler ve görüş ayrılıkları nerden geliyor, bunların kaynakları nerdedir?

Proletarya partilerindeki çelişmelerin kaynaklarını iki yerde aramak gerektiğine inanıyorum.

Bunlar nedir?

Birincisi, burjuvazinin ve burjuva ideolojisinin, sınıf mücadelesi şartları altında proletarya ve partisi üzerindeki baskısıdır; proletaryanın direnme gücü en az olan tabakaları bu baskı karşısında sık sık gevşerler. Proletarya toplumun dışına çıkılarak incelenemediği gibi, toplumdan da tamamen tecrit edilemez. Proletarya, türlü tabakaların sayısız ilişkilerle birbirine bağlandığı toplumun bir bölümüdür. Bu yüzden, parti de toplumun türlü tabakalarıyla bağıntısız ve onların

[3] Bkz. K. Marx ve F. Engels, **Seçilmiş Mektuplar**, 1947, s. 358-359.

etkisinden uzak olamaz. Burjuvazinin ve ideolojisinin, proletarya ve partisi üzerindeki baskısı, burjuva düşüncelerinin, törelerinin, alışkanlıklarının, ruhsal durumlarının, proletaryanın burjuvaziye şu ya da bu tarzda bağlı bulunan belirli tabakalarından geçerek proletaryaya ve partisine girdiği anlamına gelir.

İkincisi, işçi sınıfının kuruluşundaki çeşitlilik, işçi sınıfında türlü tabakaların var olmasıdır.

Birinci tabaka, proletaryanın temel kitlesi, çekirdeği olan, kapitalist sınıflarla bağlarını uzun süredir koparmış, «katışıksız» proleter kitledir. Proletaryanın bu tabakası, marksizmin en güvenilir dayanağıdır.

İkinci tabaka, ancak kısa bir süre önce proleter olmayan sınıflardan, köylülerden, küçük-burjuva saflarından, aydınlardan ayrılanlardan meydana gelir. Bunlar, başka sınıflardan gelen kişilerdir, proletaryaya daha yeni katılmışlar, düşkünlüklerini, alışkanlıklarını, kararsızlıklarını ve şaşkınlıklarını işçi sınıfına sokmuşlardır. Bu tabaka, mümkün bütün anarşist, yarı-anarşist ve «aşırı sol» gruplar için en elverişli ortamdır.

Üçüncü ve son tabaka işçi aristokrasisidir, işçi sınıfının üst tabakasıdır, proletaryanın maddî durumu en iyi olan bu bölümü, burjuvaziyle uzlaşma çabasındadır, yeryüzünün güçlü kişileriyle uyuşmaya ve bir şeyler koparmaya yatkın bir ruhsal durumdadır. Bu tabaka, açık reformistler ve oportünistler için en elverişli ortamdır.

Dış farklılıklarına rağmen, işçi sınıfının bu son iki tabakası da oportünizm için, işçi aristokrasisinin ruhsal durumu ağır basarsa açık oportünizm için, küçük-burjuva çevrelerinden henüz tamamen kopmamış olan yarı dar görüşlü tabakaların ruhsal durumu ağır basarsa «sol» safsatalarla gizlenen oportünizm için, az ya da çok elverişli bir ortam meydana getirirler. Bu gerçek, «aşırı sol» ruhsal durumların, açık oportünist ruhsal durumlarla adım başında birleşmesi gerçeği, şaşırtıcı değildir. Lenin, «aşırı sol» muhalefetin, sağ, menşevik, açık oportünist muhalefetin öbür yüzü olduğunu defalarca açıklamıştır. Bu, tamamen doğrudur. «Aşırı solcu», devrimin zaferini hemen yarın bekler, onun için devrimi gerçekleştirmeye kalkar; şüphe içinde olduğu ve devrim bir defa ertelenirse, devrim hemen yarın zafer ulaşmazsa, devrimden umudunu keseceği besbellidir.

Tabiî, sınıf mücadelesinin gelişimindeki her dönüm noktasında, mücadelenin kızışması ve güçlüklerin artmasıyla, proletaryanın farklı tabakalarının görüşlerinde, alışkanlıklarında, ruhsal durumlarında meydana gelen farklılıkların, belirli görüş ayrılıkları şeklinde parti içinde ortaya çıkmasından kaçınılamaz. Burjuvazinin ve ideolojisinin baskısı,

bu görüş ayrılıklarını büyütmek zorunluğundadır; bu da görüş ayrılıklarının proletarya partisi içinde mücadele edilerek sonuca bağlanmasına yol açar.

Parti içi çelişmelerin ve görüş ayrılıklarının kaynakları bunlardır.

Bu çelişmelerden ve görüş ayrılıklarından kaçınılabilir mi? Hayır, kaçınılamaz. Bu çelişmelerden kaçınılabileceğine inanmak, kendini aldatmak demektir. Engels, parti içi çelişmelerin örtbas edilemeyeceğini, çelişmelerin tartışılarak sonuca bağlanmasının zorunlu olduğunu söylerken haklıydı.

Ama bu, partinin bir tartışma kulübüne döneşeceği anlamına gelmez. Tersine, proletarya partisi, bir mücadele örgütüdür ve öyle kalmak zorunluluğundadır. Bununla düpedüz demek istiyorum ki, parti içindeki görüş ayrılıkları prensibe ilişkin nitelikteyseler bunlardan kaçınılmamalı, bunlara göz yumulmamalıdır. Bununla düpedüz demek istiyorum ki, proletarya partisi, sadece asıl marksist yol için mücadele edilerek burjuvazinin baskısına ve sızmasına karşı korunabilir. Bununla düpedüz demek istiyorum ki, parti, ancak parti içi çelişmelerin giderilmesiyle sağlığa ve kararlılığa kavuşturulabilir.

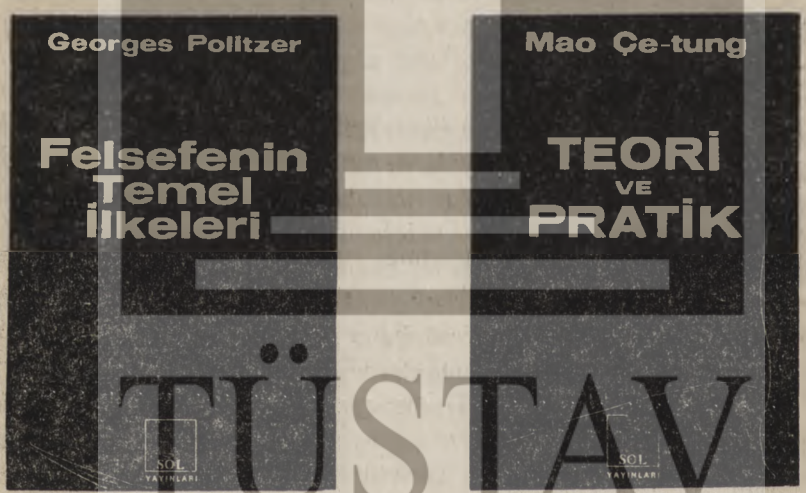

TÜSTAV

İstanbul ve Taşra dağıtımı: GE - DA Cağaloğlu — İstanbul
Sipariş Adresi: Onur Kitabevi, Zafer çarşısı Yenişehir — Ankara

SOSYALİST HAREKET ve LİDERLER

Proleter devrimci hareketler, işçi sınıfının öncü birliği niteliğindeki partiler tarafından yönetilir. Partileri yönetenler ise, bilimsel sosyalizmi ülkenin somut şartlarına uygulamada ustalaşmış, sosyalist kadrolar ve sempatizan kitle üzerinde etkili, sınıf düşmanlarına karşı mücadelede deneyden geçmiş önderlerdir. Önderler bu niteliklere ne oranda sahipseler, kendilerini önderi oldukları sınıfın kurtuluşuna ne denli adamışlar ise, işçi sınıfının izliyeceği politikada ne kadar uzak görüşlü iseler proleter devrimci mücadele o oranda başarılı olacaktır.

Parti önderlerinde var olması gereken nitelikleri şöyle de söyleyebiliriz: «Proletaryanın tarihi görevinin yerine getirilmesinin gerektirdiği devrimci katılık ve gözüpeklik, düşünce sağlamlığı —çünkü işçi sınıfının mücadelesi bilimsel bir teoriye dayanır—; parti ve kitlelerle sıkı bir bağlılık; kitleleri örgütleme yeteneği ve bu konuda tecrübe, emekçilerin yaratıcı gücüne inanç; yalnız kitleleri eğitmek değil, onların içinde eğitilmek yeteneği, vs.» (Marksizm-Leninizm İlkeleri Cilt: 1 s. 336. Yar yayınevi).

Bilimsel sosyalist olmak, sosyalizmin bilimini, devrimini yapmakla sorumlu olduğun ülkenin somut şartlarına canlı bir şekilde uygulamak, güç bir görevdir. Devrimini yapmış ve dünya sosyalist kampında yerini almış bir ülkenin lideri bilimsel sosyalist teoriyi ülkenin somut şartlarına uygulayabilen on devrimci militana daha sahip olunsaydı devrimin çok daha önce başarılmış olacağına işaret eder.

Parti önderlerinin rolü böyle belirtildikten, sonra bilinmesi gereken bir gerçek de şudur: «Sosyalist hareketin yüklendiği görevler o derece yücedir ki, tek başlarına yöneticiler ne kadar seçkin olursa olsunlar, halk kitlelerinin katkısı olmadan bunların üstesinden gelinemez. En büyük bir deha bile kitlelerin ve partinin kollektif zekâsının yaptığı işi yapamaz; en zengin bir kişisel deney bile milyonlarca insanın kollektif deneyinin yerini tutamaz.»

Parti önderlerini böylece tanımladıktan sonra diyebiliriz ki partinin beyni önderleridir. Ve devrimci sorumluluk, parti önderlerinin düşman saldırılarına karşı korunmasını gerektirir. Çünkü, emperyalizm ve —devrimci saflardaki uzantılar dahil— onların uşaklarının baş hedefi, devrimci önderlerdir. Çünkü, bireyci bir görüşten hareket eden, işçilerin, toplumun çeşitli emekçi katlarının devrimci mücadelesini bazı «kışkırtıcıların» marifeti gibi gören burjuvazi, bu «kışkırtıcı»ları ortadan kaldırmakla veya kitleler üzerindeki etkisini azaltmak ya da yok etmekle çok şeyin halledileceği görüşündedir. Burjuva ideologları büyük olayları büyük adamların «yarattığı» görüşündedirler. Bunun için karşı-devrimci güçlerin ve onların devrimci saflardaki uzantılarının boy hedefi devrimci önderlerdir. Devrimci önderlerin etkisiz hale getirilmesidir. Etkisiz hale getirmenin suikastler düzenlemeden, çeşitli karalama metotları ile kitlelerin devrimci önderlere karşı güvenini sarsmaya, uzun süreli hapis cezalarıyla önderleri kitlelerden tecrit etmeye kadar çeşitli yöntemleri vardır.

Devrimci saflara girebilen yabancı unsurların da bu yoldan rol oynadıkları çok görülmüştür. Bunlar «her türlü gayrı-memnun unsuru» hoşnutsuzluğunun niteliğine göre davranarak etraflarında toplarlar; parti disiplinine karşı, «eleştiri özgürlüğü», «parti içi demokrasiye yeterince yer verilmemesi», «aşırı merkeziyetçilik» suçlamalarıyla hareket ederek ve «parti yönetici cihazına kara çalarak» bu rollerini yerine getirirler. Bunlar yıkıcı işlevlerini yerine getirebilmek için devrimci teorinin genel doğrularına olanca keskinlikleriyle sahip çıkar görünerek kendilerini kamufle ederler. Müslüman mahallesinde salyangoz satılamıyacağına göre onlar da görevlerini bulundukları ortamın

koşullarına uygun hareket ederek yerine getirmek durumundadırlar. Bunların amaçları özde partinin gerçekten proletaryanın kurmayı niteliğini kazanmasını ve korunmasını engellemektir. Bunun için yapmıyacakları şey girmeyecekleri kılık yoktur. Bunlar daha önce söylediklerinin yüz seksen derece karşıtı görüşü bir gün sonra rahatlıkla savunabilirler, dün düşman olduklarıyla bu gün el ele olabilirler. Yıkıcı amaçlarına ulaşabilmek için her metot geçerlidir onlar için.

Karşı devrimcilerin bu tür politikalarına karşı partiyi ve parti önderlerini koruyamayan, burjuvazinin ve onların devrimci saflardaki uzantılarının çeşitli yıpratma, kampanyalarına karşı gerekli uyanıklığı gösteremeyen eşitli ülkelerinin devrimci hareketleri yenilgilere uğramıştır. Devrimci hareketin gelişiminde önderlerin rolünü iyi değerlendirmesini bilen burjuvazi, bilinçli olarak işçi sınıfını önderlerinden yoksun bırakmaya çabalar dedik. Almanyada Rosa Luxemburg, Karl Liebknecht, Afrika milli kurtuluşcularının lideri Lumumba ve benzerleri bu politika sonucu öldürülmüşlerdir. Örnekleri parti yöneticilerinin çoğunun öldürüldüğü ve geri kalanların da hapse atıldığı Filipinlerin durumuyla, Allende ile, günümüz basınında sık sık yer alan CIA'nın Küba devriminin lideri Fidel Kostro'ya karşı tertiplerine kadar getirebiliriz.

Devrimci liderlerin yok edilmesi, ortadan kaldırılması veya çeşitli tertip ve kara çalmalarla devrimci kadrolar ve kitleler üzerinde etkisizleştirilmesi var olan devrimci hareketleri elbetteki tümü ile ortadan kaldıramaz. Bu, kitlelerin mücadelelerini tamamen liderlere bağlayan burjuvazinin görüşüdür. Ama devrimci mücadelenin etkinlik derecesi kitlelerin yeni liderler çıkarmasına kadar azalacaktır, dağınıklığa uğrayacaktır. İşçi sınıfı kendi bağrından devrimci mücadeleyi örgütlemeye ve yönetmeye yeterli politik liderleri elbetteki çıkaracaktır. Bu kaçınılmazdır. Ancak yeni işçi liderlerinin yetişmesi zaman gerektirir. Liderler konusunda Engels şunları söylüyor: «Belli bir büyük adamın, belli bir ülkede, belli bir anda kesinlikle ortaya çıkışı, elbetteki, sadece rastlantı eseridir. Fakat biz bu adamı bir kenara itecek olursak, yerini doldurma ihtiyacı kendini belli edecektir ve yerini iyi kötü biri geçecektir. Ama bu da zamanla olacaktır.» (F. Engels'in H. Starburg'a mektubu 25 ocak 1894)

Devrimci önderlere karşı karşı-devrimcilerin uyguladıkları politikayı Soren «Lenin'in Parti Öğretisi» adlı kitabında şöyle açıklamaktadır:

> «İşçi hareketini zayıflatmak, moralini bozmak ve örgütsüzleştirmek için bu hareketi ezmek, önderlerini yok etmek ye-

terlidir; burjuvazi bunu çok iyi anlamaktadır. Eğer önderi öldürmek olanak dışı, uygunsuz veya tehlikeli ise, emekçi kitleler üzerindeki etkisini zayıflatmak, ismine leke sürmek, ona iftira etmek gereklidir.» (Aşama yayınları, s. 14)

Burjuvazinin bu politikasının Ekim Devriminin önderi Lenin üzerindeki uygulamasını araştırırsak sorunu daha iyi anlarız.

Bolşeviklerin hızlı ama geçici bir gerilemesine sahne olan Temmuz Günlerinde, yani 1917 Ekim ihtilalinden bir kaç ay önce. Rus birlikleri Galiçya cephesinde giriştikleri saldırı başarısızlıkla sonuçlanır. Ülkede siyasi buhran had safhadadır. Özellikle askerler arasındaki gerginlik artmıştır. 3 Temmuz günü askeri birliklerden gönderilmiş olan delegeler, partinin kent konferansına gelerek savaşı, açlığı ve hükümetin tutumunu şiddetle eleştirdiler. Kendi birliklerinin ve başka birliklerin o akşam «ortaya çıkmaya» karar verdiklerini, fabrikalara adamlar göndererek bu harekete katılmaya çağırdıklarını söylerler. İktisadi buhranın, siyasi buhranın köklü bir hoşnutsuzluk yaratmış olmasına rağmen Bolşevikler bir ayaklanma için şartların henüz olgunlaşmadığı fikrindedirler. Bolşevik Partisi halk yığınlarının devrimci ruh halini canlı tutmak için devrimci hareketteki gelişmeleri desteklemekle beraber, geçici hükümete karşı hemen girişilecek bir harekete karşıdır. Çünkü geçici hükümetin devrilip iktidarın alınabileceğini bilmekle beraber halkın büyük bir çoğunluğu, proleter devrimci olmayan «devrimci-sosyalistlere» ve Menşeviklere hâlâ güven duymaktadır. Bu nedenlerle Parti Merkez Komitesi hertürlü eylem ve gösteriden vazgeçilmesini kararlaştırdı. Ancak halk yığınlarını tutmak imkânsız hale gelmişti. Her yerde fabrikalarda, deniz ve kara birliklerinde, parti tamsilcilerinden eyleme geçilmesi isteniyordu. Partinin bu kararda direnmesi sonucunda halk kendiliğinden sokağa dökülecek ve burjuva hükümet bundan yararlanacaktır. Bu sebeple Parti harekete katılma kararı aldı. 4 Temmuz günü şiddetli nümayişler patlak verdi, kazaklar ve askeri öğrenciler göstericilere ateş açtılar. Halk hareketine karşı baskı güçlenmeye başladı. Sağ kanadın silahlı grupları harekete geçmişti. Bolşeviklerin merkezi ve yayın organları Pravda'nın büroları tahrip edildi. Geçici hükümet Bolşeviklere karşı şiddet ve tutuklama eylemlerine girişti. Belli başlı liderler tutuklandı. Amaç belliydi. Bolşeviklerin kitleler üzerindeki otoritesini kırmak, Bolşeviklerin etkisindeki askeri üsleri yok etmek, kendileri için yıkıcı olan bolşevik propagandasına engel olmak.

Bolşeviklere karşı propaganda yoğunlaştırıldı. Rus askeri birliklerinin başarısızlığından Bolşevikler sorumlu tutuldu. Ve korkunç bir

intikam çağrısı yayıldı etrafa. Sağcı ajitatörler Lenin ve taraftarlarının Alman casusları olduklarını yaydılar. Bir gazete bu iddiayı destekleyen sahte belgeler yayınlamaya başladı. Karşı-devrimci burjuvazi Proleter devrimci örgütün beynine karşı saldırıya geçmişti. Hedef onu yok etmekti. Petrograd'taki askeri birliklerin komutanı olan general Polovtsef, Lenin'i arayıp bulmak için özel olarak görevlendirilen askeri birliğin komutanına, Lenin'i bulurbulmaz kurşuna dizmeleri için emir verdi. Lenin ya öldürülecekti ve bu yolda işçi sınıfı hareketi başsız bırakılarak etkisiz hale getirilecekti, ve bu yoldan burjuvazi kendisi için gerekli zamanı kazanacaktı, ya da casusluk iddiasıyla ismine leke sürülerek kitlelerin Lenin'e güveni sarsılacak ve o etkisiz hale getirilecekti.

Lenin ve Zinovyev casusluk suçlamasıyla aranmaktaydılar. Bir çok ılımlı sosyalist çevre suçlamaların doğru olmadığını bilmekteydi Ama onlara karşı duydukları kin, Lenin ve arkadaşlarını bu suçlama karşısında yalnız bırakacak kadar büyüktü. Bu ılımlı sosyalistlerin çoğu, devrimci liderlerin işçi sınıfı üzerindeki etkisini yok etmek için onları öldürmek, uygun düşmüyorsa, olanaksızsa veya tehlikeli ise bu liderlerin kitleler üzerindeki etkisini zayıflatmak için isimlerine leke sürmek, onlara iftira etmek şeklindeki, karşı-devrimci politikanın figüranları oldular.

Parti Merkez Komitesi Lenin ve Zinovyev'in saklanması veya teslim olup yargılanması şıklarını tartıştı. Kimilerince, mahkemeden kaçmak, iyice bilgi edinmemiş kitleler önünde kendilerine yapılan suçlamanın doğru olduğu kanısını yerleştirebilirdi. Geçici Hükümetin adaletine güvenmenin çılgınlık olduğunu söyleyen Stalin, Lenin ve Zinovyevin saklanmaları gerektiğini söylüyordu. Bolşevik aleyhtarlığı öyle bir hale gelmişti ki «Alman casuslarını» hapishaneye götürmekle görevli herhangi bir subay, onları yolda öldürmeyi bir yurtseverlik davranışı olarak düşünebilirdi. Lenin ve Zinovyev saklanmaya karar verdiler. Daha sonra partinin VI. kongresi Lenin'in bu kararını onayladı. Lenin'in başkentten ayrılmasından hemen sonra «K. Stalin, Merkez Komitesi Üyesi» imzalı bir çağrı yayınladı. Stalin bu çağrıda, yenilen ama bozguna uğramayan Partinin «saflarını pekiştirmesini» istiyordu. Karşı devrimin politikasına ancak böyle karşı konabilirdi. Saldırı sona ermemişti, daha da genişlemişti karşı-devrim «Bolşeviklere saldırdıktan sonra, Sovyetlerde yer alan bütün partilere ve bizzat Sovyetlere karşı saldırıya geçiyordu şimdi.» Stalin ayrıca «Gelecek savaşlar için hazır olun... birinci uyarmamız şudur; Karşı-devrimin kışkırtmalarına kapılmayın, soğuk kanlı ve sebatkâr davranın, gücünüzü har-

camayın... İkinci uyarımız da şudur; Partimizin çevresinde kenetlenin, güçsüzleri yüreklendirin ve geride kalanları toplayın...» diyerek karşı devrimin propagandalarına karşı uyarıyor ve onlara güç veriyordu.

Temmuz Günlerinden önce başlayan ve yarı gizli halde devam eden Bolşevik kent konferansında da aynı talimatı tekrarlamıştı. Bu konferans Stalinin kaleme aldığı bir bildiriyi kabul etmişti. Şöyle diyordu bildiri: «Bu baylar saflarımızı karıştırmak ve bozmak; aramıza şüphe ve ayrılık tohumları ekmek ve liderimize karşı duyduğumuz güveni sarsmak istiyorlar besbelli. Sefiller! Liderlerimizin adları, yüzsüz burjuva güruhu kendilerine çamur attıkları şu sırada, işçi sınıfına her zamankinden daha yakındır ve daha fazla sevilmektedir. Bunu bilmiyor burjuvalar. Burjuvaların uşakları, ne kadar ağır iftiralarda bulunurlarsa, işçilerin liderleri için duydukları sevginin de o kadar derinleştiğini akıllarına bile getirmiyorlar...»

(I. Deutscher, «Stalin», cilt 1. S. 228)

Türkiye sosyalist hareketinin ayrıntılı tarihinin yazılabileceği demokratik ortama kavuşulduğunda Türkiyenin egemen çevrelerinin ve onların hizmetindeki baskı kurumlarının baş düşman saydıkları devrimci liderlere karşı yıllanmış karalama, çamur atma taktiğine sık sık baş vurmuş oldukları görülecektir. Mustafa Suphi, Etem Nejat ve arkadaşlarının 1921'de gerici güçlerin hizmetindeki katiller tarafından öldürülmesi sosyalist hareketimizi önemli ölçüde geriletmiştir. Siyasi cinayet kestirme yoldur. Ama egemen güçler her zaman bu yola başvurma olanağını bulamıyorlar. Onun için liderlere çamur atma kampanyaları düzenliyerek onları tecrit etme taktiğine başvuruyorlar. Böylelikle devrimci kuşaklar arasında uçurumlar kazabileceklerini, sosyalist hareketi tarihsel kökeninden koparabileceklerini umuyorlar.

Şefik Hüsnü arkadaş bu cinsten karalama kampanyalarına sık sık hedef olmuştur. Ve ölümünden bunca yıl sonra bu gün de olmaktadır. 1946-48 Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi (TSEKP) kavuşturmasında emniyetçiler poliste işkence altında en büyük direnişi göstermiş olan Şefik Hüsnü'nün adını lekeliyebilecekleri umuduyla ona karşı sinsice bir iftira kampanyasına giriştiler. Tutuklamaların tek sorumlusu olarak onu göstermek istediler. Ama ne varki o dönemde Türkiye sosyalistleri gerekli uyanıklığı gösterdiler ve bu karalama kampanyası ancak birkaç salon sosyalisti çevresinde yankı bulabildi.

Sömürü düzenini korumakla yükümlü kurumlar bu taktiklerine son yıllarda, özellikle 2 Mart açık faşizmi döneminde sık sık başvurmuş-

lardır. Bu kurumlardan bilerek veya bilmeyerek kaynaklanan çevrelerin sadece Mihri Belli arkadaşımıza yakıştırdıkları sıfatlar Troçkist'likten CİA ajanlığına, Mao'culuktan likidatörlüğe, küçük burjuva kuyrukçuluğundan Stalin'ciliğe kadar uzanır.

Türkiye sosyalist hareketi, bu cinsten sınıf düşmanı kaynaklı iftira kampanyalarını, bu günedek etkisiz kılmayı bilmiştir. Bundan sonra da böyle olacaktır.

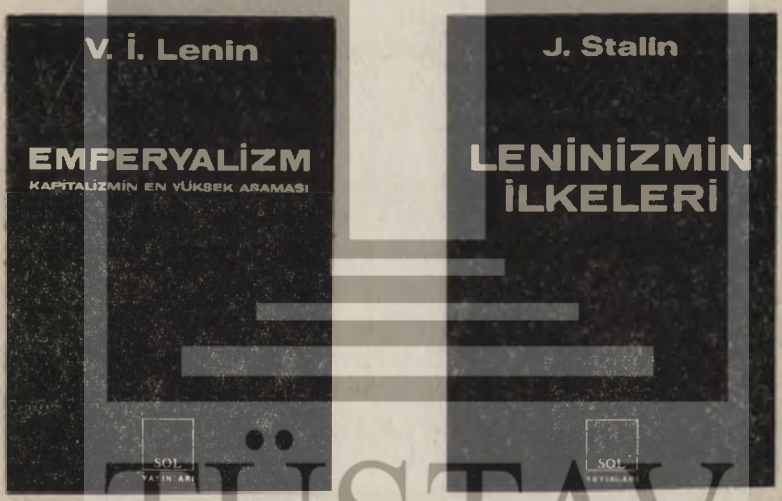

TÜSTAV

İstanbul ve Taşra dağıtımı: GE - DA Cağaloğlu — İstanbul
Sipariş Adresi: Onur Kitabevi, Zafer çarşısı Yenişeir — Ankara

TÜRKİYE'DE KOOPERATİFÇİLİK SORUNU

Emperyalist dünya sistemi içinde sömürülen ülkelerin tümünde olduğu gibi, Türkiye'de de egemen güçlerin kooperatifleşmeden bekledikleri bağımlı kapitalist düzenin esas yapısında sömürenlerin zararına herhangi bir değişikliğe neden olmayan bir kooperatifleşmedir. Kooperatiflerin bugüne dek, genellikle üreticilerin, özellikle kredi ve pazarlama gibi bir dizi gereksinmelerini gidermeye yönelik birer «sosyo-ekonomik örgütlenme» olarak ele alınması bunu kanıtlar. Gerek kırsal alanda, gerek kentsel alanda, üreticinin sömürüşüne dayanan bozuk, çarpık üretim ilişkileri sürerken, bu ilişkilerde köklü bir değişiklik yapmadan, kooperatifleşmeyi bir ekonomik ve sosyal örgütlenme olarak görme çelişkisine düşülmüştür. Bu yüzden kooperatifleşme hareketi kaçınılmaz olarak bir çıkmaza sürüklenmiştir.

Türkiye'de kooperatifçilik hareketinin bu temel sorunu iki açıdan ele alınabilir: Birincisi, kooperatifçilik üzerinde devlet müdahalesinin aşırı ölçüde olduğu ve bunun kooperatifçiliği tepeden inme,

Devlet eliyle başlatılan ve desteklenen genellikle üreticinin gerçek ihtiyaçlarına karşılık vermeyen sunî kuruluşlar olduğu görüşüdür. Bu görüş bu alanda devlet müdahalesinin en azına inmesini yeğ sayan aşırı liberal bir görüştür. Oysa bugünkü düzende üreticinin, özellikle küçük ve orta üreticinin çıkarları devlet müdahalesinin azalmamasını, tam tersine bunun giderek kurumsallaşmasını emreder. Bu tutumun doğal sonucu olarak, satış kooperatifleri, küçük ve cüce işletmelerin yararlanma olanağı bulamadıkları devlet destekleme alımlarını yürütme organları olarak işlev görmeye zorlanmışlardır. Büyük ağırlığı ile pazar ürünleri üzerinde yoğunlaşan destekleme alımlarında devletin büyük ölçeklerde mal üreten orta ve büyük çiftçileri, malları kapatan aracı tefecileri desteklediği, bu şekilde kırsal alanda gelir farklılıklarını arttırırken küçük işletmelerin yatırım olanaklarına ortadan kaldırıldığına tanık olunmaktadır.

Kooperatiflerin bir yandan devlet güdümünde ve çoğunlukla orta ve büyük işletmelerin çıkarları doğrultusunda işlev görmeleri, öte yandan küçük işletmeleri, kooperatifleri kendi çıkarları doğrultusunda işlev yapacak düzeye ulaştırma girişimlerinin dolaylı yollarla engellenmesi (devlet mekanizmasına etki yapan büyük ve orta üreticinin ve tarım ürünü üzerinde spekülasyon yapan organların tercihlerine dayalı olarak, kredi ve girdi sağlanması gibi) kooperatifçiliğin sınırlı kalmasına ve yozlaşmasına yol açmıştır.

Önümüzdeki dönemlerde ülkenin iktisadi yapısında tarımda, gerek ölçek büyüklükleri, gerek milli hasıla içindeki paylarında önemli değişiklikler olması beklenmektedir. Türkiyenin varmakta olduğu gelişme düzeyi üretim birimlerinin daha büyük ölçeklerde kurulmasını zorunlu kılmaktadır. İşletme büyüklüğünün genişletilmesi tarım kesimi için de geçerlidir. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânına göre tarım kesiminin öngörülen yapı yönünde modernleştirilmesi, kurumsal yapının düzenlenmesi; teknolojinin yaygınlaştırılması, pazarlamanın geliştirilmesi, üretimle gıda sanayii arasında etkin bir ilişkinin kurulması gerekecektir.

Bu durumda geçersizliği bugün için dahi açıklıkla gözlenen ve kooperatifleri oluşturan birimlerin sosya-ekonomik niteliklerinin göreli olarak sabit kalacağını varsayan bir yaklaşımın uzun dönemde etkinliğini bütünüyle yitiriceği açıktır. O halde bizde kooperatifçilik yaklaşımının gözden geçirilmesi ve toplum yapısının ihtiyaçları uyarınca yeniden saptanması gerekli olmaktadır.

Bu nedenle kooperatifçilik hareketinin yaygınlaştırılmak istendiği ortamı iyi tanımakta yarar vardır. Burada bu çözümlemeyi üretim biçimi ve ilişkileri açısından ortaya koymaya çalışacağız.

Üretim biçimi açısından tanımlıyacak olursak, toplumumuzun ilkel, geri bıraktırılmış, bağımlı kapitalist ekonomik sisteme sıkı sıkıya bağlı olduğunu belirtmemiz gerekir. Üretim ve bölüşüm ilişkileri açısından bağımlı kapitalizmin etkinsizliği çeşitli boyutlardan ortaya konulabilir.

Bir kez Türkiye ekonomisinde birbirinden farklı ekonomik sistemler aynı anda bulunmaktadır. Örneğin kapitalizm öncesi bazı ilişkilerin halen varlığını sürdürdüğüne tanık olmaktayız. Bu feodal ya da yarı-feodal ilişkiler nitelik değiştirmekle beraber halen Doğu ve Güneydoğu Anadolu yörelerimizde güçlü olarak yaşamaktadır. Nitekim Devlet Plânlama Teşkilâtınca yaptırılan Türk Köyünde Modernleşme Araştırmasının bulgularına göre tarım bölgelerine göre çiftçilerin arazi mülkiyet durumları ve toprak tasarruf şekilleri bu bulguyu kanıtlamaktadır.

Bu araştırmaya göre hem toprak sahibi hem ortakçı ya da kiracı olan köylülerin en yüksek oranı Orta-Doğu (% 26) ve Orta-Güney (% 18) bölgelerindedir. Çalıştıkları tüm toprağı ortakçı ya da kiracı olarak tutanlar ise öteki bölgelerden önemli ölçülerde farklılaşan Doğu-Güney (% 38,9) ve Akdeniz (% 34,0) bölgelerinde en yüksek oranda bulunmaktadır.

Öte yandan aynı araştırmanın bulgularına göre köylerde toprak sahibi olanlar arasında yüzde 20'ye yakın «Ağa» saptanmıştır. Bunlar köyde merkezi otoriteden daha etken bir işlev görmektedirler. Özellikle Doğu-Güney yörelerinde görülen bu özellik ortakçılık - kiracılık üretim biçimi ile birlikte ele alındığında kırsal alanda yarı - feodal üretim ilişkilerinin varlığını ortaya koymaktadır. Türkiye'de kapitalist üretim ilişkilerin ilkel düzeyde de tarım kesimine 1950'lerden sonra hızla girmesi feodal ilişkileri bir ölçüde geriletmiştir. Bu gerilemeye rağmen feodal ya da yarı feodal ilişkiler biçim değiştirerek ağırlığını sürdürmektedir. Özellikle bağımlı kapitalizmin bu yapıyı doğrudan doğruya tasfiye etmeyerek onunla koalisyona girmesi, feodal unsurların burjuvalaşması biçiminde ortaya çıkmaktadır. Öte yandan özellikle tarım kesiminde toprak dağılım dengesizliği tarımda bir yandan geniş ölçüde yoksullaşma öte yandan küçük grupların elinde bir kutuplaşmanın varlığına işaret etmektedir. Geniş ölçüde kapitalist ilişkilerin egemen olmaya başladığı Batı, Güney Anadolu ve Marmara yörelerinde bu kutuplaşma daha da belirgin durumdadır.

Türkiye'de topraksız aileler oranı yüzde 17,52 dolaylarındadır. Hane halklarının yüzde 66 sı otuz dönümden aşağı toprağa sahiptir ve bunların sahip oldukları topraklar toplam arazi içinde yüzde 17,5 dolaylarında kalmaktadır. Buna karşın 200 dönümden fazla toprağa sa-

hip hane halkının toplam hane halkı içindeki payı yaklaşık olarak yüzde 2 dir. Bu kadarı küçük bir payın sahip olduğu arazi miktarının toplam arazi içindeki payı ise yüzde 30'a yaklaşmaktadır. Bu durum geniş ölçüde bir yoksullaşma ile küçük gruplar lehine bir kutuplaşma olgusunu belirlemektedir.

Geriliğin bir başka etmeni de tarım kesimi dışında özellikle kırsal özelliği ağır basan kasaba ve kentlerde yaygın olarak bulunan küçük üreticiliktir. Bu üretim biçimi sanayi ve hizmet kesimlerinde çok yaygın bir durumdadır. Tarım kesimindeki küçük üretici ile birleştiğinde önemli bir ağırlık teşkil etmektedir. Nitekim çalışan nüfusun meslekler ve sektörler ayırımından bu anlamda yapılan bir toplulaştırma toplam çalışanların % 60'ına yakın bir kesimin küçük üretici ve onların yanında çalışanlar olduğunu göstermektedir. Gerek tarımda gerek tarım dışında ölçek ekonomilerine uyumlu bir biçimde geleneksel ve geri teknoloji ile çalışan bu grup insanlar kapitalist ekonomik kuramına göre verimliliği düşük kesim olarak adlandırılırlar. Bu kesimin oldukça yaygın olması, çoğunlukla geleneksel tutucu ve değişmeye ayak uyduramıyan bir yapıda bulunması kapitalizmin gelişmemesine etken olan önemli bir unsurdu.

Görüldüğü gibi küçük üretici kentlerde toplam çalışanların yüzde 22'si kırda ise yüzde 87'sine ulaşmaktadır. Toplam çalışanlar ise yüzde 72 dolaylarındadır. Bu yapının 1960 - 1965 - 1970 yılları arasında pek az bir değişme göstermesi Türkiye'nin henüz kapitalistleşme sürecinde ileri adımlar atamadığını kanıtlamaktadır. Başka bir anlatımla, kapitalizm henüz Türkiye'de geleneksel kesimi öldürememiş ya da bu kesimin işçileşmesini gerçekleştirecek bir gelişme göstermemiştir.

Ülkemizde esas artı-değeri yaratan emek ile onu sömüren ve üretim araçlarına sahip olan sermaye arasındaki çelişki de kapitalist toplum koşulların özelliklerine uygun bir düzeye henüz gelmiş sayılamaz. Nitekim organize sanayi ve hizmetler kesimi ile tarımda benzer ölçeklerde çalışma aslında toplam çalışanların yüzde 20'si dolaylarındadır. Başka bir anlatımla modern sanayi, hizmet ve tarım işletmelerinde tam anlamıyla kapitalist üretim ilişkileri içinde bulunan emekçiler çalışanlar kitlesi içinde azınlıktadırlar. Nitekim altı milyon dolaylarında bulunan toplam ücretli ve emekçi kesimin ancak 1,5 milyonu örgütlenmiş emekçi kesimidir. Bu nedenle Türkiye'de esas sömürü, emek sermaye sömürüsünden çok, aracı, asalak sınıfların sömürüsüdür. Bu çeşitli üretici sınıf ve tabakalar ile tüketici ya da son kullanıcı arasına giren tüccar, aracı, bankacı, tefeci, spekülatör gibi unsurlar ve çeşitli verimsiz faaliyetlerde bulunan burjuvazi tarafından yürütülmektedir. Artı-değerin paylaşılmasında maddi üretim araçla-

rına sahip olan kapitalistin payı, şimdilik nakdi ya da ticari sermaye sahipleri ile çeşitli verimsiz aracı işler yapan burjuva unsurlarının payının çok gerisindedir. Bu olgu Türk kapitalizminin geri kalmışlığını belirleyen önde gelen nedenlerden birisidir.

Ancak unutmamak gerekir ki, özellikle 1970'lerden bu yana ticaret kapitalizmi bir ölçüde sanayi kapitalizmine dönüşme eğilimi de göstermiş bulunmaktadır. Başka bir anlatımla sanayici eski ticaret faaliyetlerini terketmeksizin küçük ölçekli ya da montaj sanayi dediğimiz daha çok tüketim sanayiine el atmış bulunmaktadır. Bununla birlikte homojen bir sanayi kapitalizminin gelişmesi ülkemizde oldukça sınırlıdır. Nitekim Ticaret Bakanlığının son yayınladığı istatistik raporlarında sanayicilerin büyük bir yüzdesinin ihracat ve ithalatçılık yapmaları bu olgunun varlığını ortaya koymaktadır. Böylece bu grupların neden kolaylıkla yabancı sermaye ile bağımlaşabildiği ve geri kalmış kapitalist ya da yarı-feodal ülkelerden hepsinin derece derece karşı karşıya kaldığı emperyalist sömürmeye Türkiye'nin de niçin açık bulunduğu bir ölçüde anlam kazanmaktadır. Bu olguya yabancı sermaye yatırımları, dış krediler, dış ticaret ilişkileri de eklenince Türkiye'nin emperyalist ülkelere bağımlılık durumuna düşürüldüğü kolaylıkla ortaya çıkmaktadır.

* * *

Türkiye'de bölüşüm ilişkilerini bir de üretici olan ve olmayan sınıflar açısından ele almak olanağı vardır. Üretici sınıflarımız, ortakçı, kiracı, küçük üretici olarak çalışan köylüler ve küçük esnaf ve sanatkâr, ücret karşılığı emeğini satarak yaşamını sürdüren toprak ve tarım dışındaki işçiler, verimli fikir emekçileridir. Üretici olmayan sınıflar ise topraktan aldığı kira ve ortakçıdan aldığı payla yaşayan büyük toprak sahipleri kapitalist çiftçi, tarım kesimi dışında maddi üretim araçlarına sahip olan ticaret ya da yarı sanayici kapitalist, tüccar, aracı, tefeci, spekülatör, verimsiz hizmet faaliyetlerini yürüten nakdi ve ticari sermaye sahipleri ile taşınmaz mal gelirleri ile yaşayan gruplardır.

Üretici sınıflar ile üretici olmayan sınıfların yanyana yaşaması ve bunların farklı ekonomik sistemler içinde bir arada bulunması Türkiye'nin ne denli bir sömürmeye dayanan bir sistem içinde olduğunu gösterir. Türkiye'de üretici olmayan sınıflar böylesine bir üretim ve bölüşüm sistemi içinde, üretici sınıflarca ortaya konulan ürünün önemli bir kesimine el koymakta ve kontrol etmektedirler.

Bu yapı içinde kooperatifçiliğin ekonomik, sosyal ve siyasal bir organizasyon olarak yerinin irdelenmesi gerçekten önemli bir sorundur. **Çünkü tarım kesiminde yarı-feodal ekonomilerin küçük üreticiliğin, geleneksel faaliyetlerin yapısını değiştirici düzenlemeler yapılmadan kooperatif organizasyonun ekonomik, sosyal ve siyasal yansımaları çok sınırlı kalacaktır.**

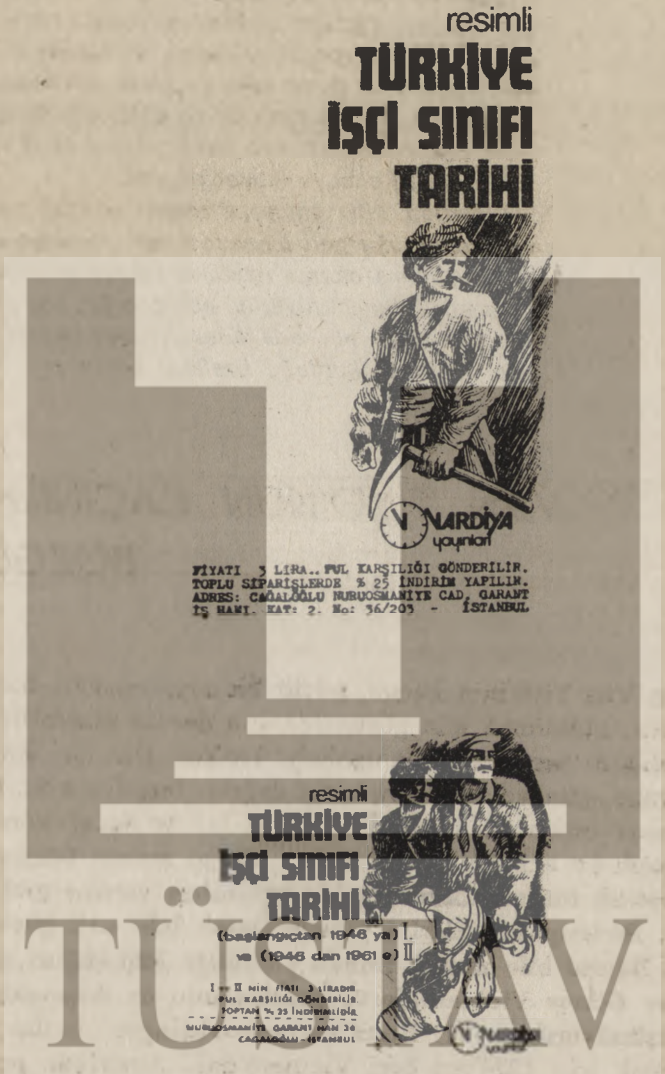

Aşağıda tam metnini sunduğumuz yazı Hanoi'de çıkan Vietnam Araştırmaları dergisinin ve Vietnam Postası gazetesinin müdürü Nguyen Hak Vien'in kaleminden çıkmadır. Yazı, ABD emperyalizminin Güney Vietnam'da kurmuş olduğu baskı ve sömürü düzeninin perde arkasına bir ölçüde ışık tutuyor. Yazının bir ilginç yanı da bizim sol basında yadırganacak ölçüde ılımlı dil ile kaleme alınmış olmasıdır. Besbelliki Vietnamlı devrimcilerin dergi sayfalarında deşarj olmaya ihtiyaçları yok.

Yazıda ABD emperyalizminin sömürü ve baskı altında tuttuğu geri ülkelerde eski sömürge düzeninin dayanmış olduğu işbirlikçi feodal unsurlara güvenmediği, bunların yerine eskilerinden çok daha rezil, çok daha eli kanlı lümpen unsurlardan oluşan yeni kadrolar kurduğu özellikle belirtiliyor.

VAN TİYÖ'NÜN KAÇINILMAZ BOZGUNU

Başkan Van Tiyö'nün kaçışı, güçlü bir siyasî-askerî baskı aygıtını ayakta tutabilmek için gösterilen son derece masraflı ve büyük bir çabanın yenilgisini damgaladı. 1963'de Diem'in devrilmesinden buyana, güneyde her şey hızla dağılıp bozuluyordu. Geriye sadece güneyi birbirine katan kişisel hırslar ve fesat komiteleri kalmıştı. Jonhson acı acı yakınıyordu: «Çoğu zaman Güney Vietnamlılar politik intihara kuvvetli bir eğilimleri varmış gibi gözüküyorlardı. Birleşip kendilerini yönetebilmek için çok güçlük çekiyorlardı. Benim bile zaman zaman yılgınlığa kapıldığım anlarım oluyordu ve Güney Vietnamlıların kendilerinin öz düşmanları olduğunu düşünüyordum.» (1) Buna rağmen Vaşington bütün ülkeyi kaplayabilmek için 1954'ten beri Vietnam'daki Amerikan politikasının ana direği olarak bir ordu ve polis aygıtı yaratma işine girişmişti. Savaş yoğunlaştıkça bombaların ve kimyasal karışımların

yok ettiği köylerden gelen mültecilerin sayısı da artıyordu. Bu mülteciler Saygon'un başlıca asker ve polis yedeklerini oluşturuyordu.

Gerçekten de bu eli kolu tutan mültecilerin köyleri ve tarlaları tamamen yok edildiği için askerden kaçma imkânları bile yoktu. Ailelerinin devamını sağlayabilmek ve onlara bakabilmek için orduya ya da polise katılmaktan başka çareleri yoktu bunların. İşte bu yüzden mahallî ve bölgesel askerî kuvvetler birliklerindeki insan sayısı 1954'de 150.000 iken, 1965'de 500.000'e, 1972'de de 1 milyona yükselmiştir. Bütün bu kuvvetler ülkedeki beş bin karakola serpiştirilmiştir. İkinci plandaki başlıca çaba, bu ordu için bütün görevleri yerine getirmeye hazır, bir subay müfrezesi yaratmaya yönelikti. Fransızlar yerli bölüklere kumanda edecek Vietnamlıların subay karakollarına girmelerini yasaklamışlardı; yalnız Fransız uyruğunda olanlar ve ailesi gerçekten rejime bağlılık gösterenler girebiliyorlardı. Daha sonra Bao Dai'nin ordusunun meydana gelmesiyle zengin çocuklarından oluşmuş bir subay müfrezesi ortaya çıktı. Bu çocuklar, Fransız askerleriyle uyuşabilmeleri için Fransız askerî okullarında yetiştirilmişlerdi. 1950'den sonra orduya katıldıkları için bunlar, yüksek rütbelere dek ulaşamamışlardır. Bunların yanında yeni bir insan nesli ortaya çıkmıştır, hem de savaş içinde. Savaş uzlaşıcı karakterini kaybederek bütün bir halka karşı tam bir savaş haline gelerek geliştikçe bölükleri yönetecek ve yasa dışı uygulamalara girişebilecek adam ihtiyacı artıyordu. Bu yasa dışı tertipler, insan katliamları, köy yıkımları, tutuklulara yapılan işkenceler, polis taramaları, kitle halinde tutuklamalar, insan yığınakları hepsi **tedbirler** adı altında dünya kamu oyuna sunuluyordu. Uzamış bir savaşın alt üst ettiği dibi doruğuna erişmiş bir toplumda elbetteki en belâlı işleri yapabilecek, sınıf niteliğini kaybetmiş maceracılar bulmak zor değildi.

Saygon'un silâhlı kuvvetlerinde 1975 başında 10.000'i kıdemli 70.000'den fazla subay vardı. Bunların 100'den fazlası generaldi. Yönetim sistemi askerileştirilmişti. Askerî bölge, il birliği yönetim birliği kumandanları aynı zamnda il başkanı sıfatlarını da taşıyorlardı ve yönetimi ellerinde tutuyorlardı. Taşra veya belediye meclislerinde de askerlerin önemli yeri vardı. Her belediye, polis ve ordu karakollarından kurulu bir ağ ile örtülmüştü. Sivil yetkililer bile her zaman askerî kumandanın emrine uymak zorunda idiler. Saygon'da Askerî Devrim Konseyi yönetimin başında bulunuyordu. Ve bütün politik kararları o alıyordu. Askerî ve siyasî karakolları işgal eden subaylar en kısa yoldan zengin olmak için aynı zamanda ekonomik mekanizmaya da el koyuyorlardı. Alt tabakada ise askerî hareketler sırasındaki yağmalar, tutuklulardan ve şüp-

helilerden zorbalıkla alınan paralar, Amerikalıların gönderdiği mal ve malzeme aşırmaları hiç yoktan servetler yaratmaya yetiyordu. Örneğin; birkaç ay önce, savaştan bıkmış yüzlerce askerin terk ettiği taburun kumandanı; alacakları, kimse ayrılmamışcasına ayarlıyabiliyordu. Gerçekte olanın iki-üç misli kamyon ve başka araçların bir çarpışma sırasında yok edilmiş olduğu bildirilebiliyordu. Kısacası Amerikan yardımının dağılmasıyla ellerine geçen paralardan da yararlanmasını çok iyi biliyorladı. Üstün olan geri birlikler daha önemli işlere el atabiliyorlardı; ithal-ihraç lisansları, dövizler, esrar, bina ve büyük otel yapımları, banka işleri, yağma 1970'te Kamboçya'nın istilâsı sırasında, Fransızların kauçuk ekiminde olduğu gibi. Aileleri ve yakınlarıyla beraber Saygon'da yüksek rütbeli subaylar yeni bir komprador sınıf meydana getirmişti. Bunlar eski «Fransız» kompradorlarından çok daha zengindi.

Böylece, çıkarları, hayat tarzları ve düşünüşleri dar anlamda Amerikan politikasına bağlı olan, aynı zamanda asker, bürokrat ve madrabaz bir sınıf ortaya çıktı. Geleneksel Vietnam toplumundan çıkıp eski sömürgeciliğin bir dayanağı durumuna gelen, şüphesiz sallantıdaki fakat ülke içinde kök salmış olan eski feodal sınıftan değişik olarak, yeni yeni Amerikan sömürgeciliği (néo-colonialisme Americain) teknik ve finans gücü sayesinde yeni bir sosyal sınıf yaratmıştı ve bu sınıfa dayanıyordu. Bu işbirlikçi sınıf gücünü Amerika'nın gücünden alıyordu. Ama doğuştan onulmaz bir kusuru vardı ve bu ona acı veriyordu, çünkü hayatı Amerikan yardımının devamına bağlıydı. Derebeyler ve ileri gelen feodallerin yerini bunlar almıştı.

Önceleri, Amerikalılar ancak Fransızların bıraktıkları yolları kullanabiliyorlardı. Öyle ki, 1963'deki hükümet darbesi — Vaşington'un onayı ile — Van Minh'in başında bulunduğu «Askerî Devrim Konseyi» ve konseyin başlıca karakollarını elinde tutan eski generaller sayesinde yapılmıştı. Bu eski generaller — Minh, Don, Kim, Xuan — Fransızların zamanındaki komprador ailelerinden türemişlerdir. Ve Amerikalılara tam güvenleri yoktu. Ayrıca, Amerikan eksperlerinin konr-gerilla taktik ve metotlarının pek yer almadığı klasik bir askerî eğitim görmüşlerdi. Daha önemlisi de Vaşington'a politik bağlılıkları biraz şüpheliydi. Çünkü Fransa'ya çok bağlıydılar. Ve eski koruyucularının az çok zararına dokunacak bir şey yapmak istemiyorlardı. Oysa Fransa tarafsız bir çözüm yolu arıyordu. — De Gaulle bunu 1961'de doğrulamıştı —; bu tarafsızlık aynı zamanda, eski generallere bağlı olan Saygon'un orta sınıfını da etkilemişti. Johnson'un 1 Haziran 1964'de Diem'in düşmesinden sonra Saygon hükümetine yolladığı mesaj onları bütün bu tarafsızlık he-

veslerine karşı alarma geçirmişti. Ve, Mc. Namara'nın aynı dönemde başkana sunduğu raporda : «Durum endişe vericidir. Eğer, birkaç ay içinde şimdiki eğilimler frenlenemezse bu bizi en iyi ihtimalle tarafsızlığa, belki de, komünistlerin kontrolündeki bir yönetime sürükler. Yeni hükümet en büyük dert kaynağıdır, kararsız ve değişkendir.» (2) Vaşington artık daha gözü pek kadrolar bulmak zorunda idi, çünkü askerî durum gittikçe ağırlaşıyordu, zaten gençler yerlerinde duramıyorlardı ve nöbeti devralmaya hazırdılar. 31 Haziran 1964'de General Nuyen Han ve General Tran Tien Kiem'in işbirliği ile yapılan silâhsız bir darbe ile doğan Van Minh düşürüldü; CIA yeşil ışığı yakmış olduğundan işler gürültüsüz patırsınız yapıldı. Nuyen Han o zamanlar 37 yaşında idi. Daha önceleri Fransızlara hizmet etmiş, sonra Amerika'da eğitim görmüş, daha sonraları Saygon'un kurmay generalliğine terfi etmişti ve Mekong deltasında görev yapan bir tümene komuta ediyordu. Özellikle general Hokins'in ona çok güveni vardı. Mc. Namara da onu şöyle övüyordu : «Han, zafer için gerekli olan psikoloji, politika, ekonomi unsurları üzerinde bilgisini ispatlamıştır.» (4) Nuyen Han Kuzeyle savaş tedbirlerini yoğunlaştırdı, tarafsızları etkisizleştirdi, Kuzeyin bombalanmasını onayladı. Operasyonları yürütebilmek için Vietnam'da resmî olarak bir Amerikan kumandanlığı böylece kurulmuş oldu. Nuyen Han'ın yanına Dai Viet Partisinden Nuyen Ton Hogn adında bir sivil kukla verdiler ki, yeni hükümetin askerî karakteri fazlasıyla ortaya çıkmasın. Kitlelerin karşıtlığı Nuyen Han'ın hükümetini sarstı. Sivil kuklaların da kalkması pek işe yaramadı. Nuyen Han yönetimi devam ettiremiyeceğini açıkladı ve Fransa'ya kaçtı.

Ağustos 1964'de askerî devrim konseyi Vung-Tou'da toplanıyordu. Elliyedi subay, halkın kılavuzluk görevini ordudan beklediğini ileri sürerek bir anayasa kabul ettirdiler. Bu anayasaya göre; yasama, yürütme ve yargı kuvvetleri ordunun eline geçiyordu. Aslında bu genç, yeni terfi etmiş subayların arkasında gizli Amerika politikası yatıyordu. Savaşı kazanabilmek için kuvvetli, iyi düzenlenmiş bir askerî diktatörlük gerekliydi. Vaşington ne pahasına olursa olsun Saygon hükümetinin çöküşünü önlemek istiyordu. Ve Beyaz Saray'a giden resmî raporlarda bunu gözönüne alıyordu. «Güney Vietnamlı subaylar üstünde bütün etkisini gösteren uyuşmazlıkların, Saygon hükümetinin yetersizliğinin bozgunculuğun yönetim değişikliklerinin çoğalması; solcuların hükümete girmesini, hatta ulusal bir birliğin su yüzüne çıkmasını sağlayabilir.» (5)

Kişisel rekabetler, bireysel hırslar ve asker-sivil arasında ücret ayarlamaları ancak savaşın zararına dokunabilirdi. Bunun üzerine

General Max well Taylor, Güney Vietnamlı generalleri bir oturumda toplayarak onlara kişisel anlaşmazlıklarla uğraşmanın zamanı olmadığını söyledi. Nuyen Van Tiyö'nün başkan olduğu ve on generalden oluşan bir «devlet yöneticisi Komite» meydana getirildi. Hemen Van Tiyö'nün devlet başkanı, Kao Ki'nin de başbakan olduğu yeni bir kabine kuruldu, derhal savaş ilân edildi ve Saygon'un büyük bir meydanının ortasına, savaş aleyhtarlarını uyarmak için hemen bir darağacı dikildi. Fransa ile diplomatik ilişkiler kesildi. Saygon hükümeti ABD'den 200.000 kişilik bir asker yardımı istedi. Van Tiyö — Kao Ki ikilisi bütün yetkileri kendi ellerinde topluyor, orduyu ve yönetimi kendi lehine arıtıyor, savaş bildirilerini çoğaltıyor ve Kuzeye karşı yoğun bombardımanlara baş vuruyorlardı. Şubat 1966'da, Honolulu'da Johnson, Tiyö ve Ki ile görüştü. Ve onlara yardım garantisi verdi. Daha sonra ikinci başkan Humphey, Saygon'a giderek bu durumu doğruladı. Böylece yeniden kurulmuş olan askerî diktatörlük Amerikan ve Güney Vietnam birliklerinin denetimi altında olan bölgelerde bile, kitlesinin şiddetli bir muhalefeti ile karşılaşıyordu. Albaylar, generaller ve politikacılar arasındaki kişisel rekabetler sürüp gidiyordu. Kuzey bölgesinde konaklayan 1. ordu komutanı Nuyen San Tu budist bir ayaklanmayı öne sürerek, yanındaki bir grupla birlikte ordudan ayrıldı. Bu çekilme Nısoulgob'daki önemli krizi oluşturuyordu. Güney Vietnam hükümeti Amerikan dayanağı sayesinde isyanı bastırdı. Bu şiddetli tepki ülkeyi tek başına kurtuluşa götürebilecek güçte olan budist hareketi yok etti. Tiyö'yü devirmeyi düşünen başka bir general, Huu Ço da Taiwan'a büyükelçi olarak atandı. Mart 1967'deki Guam konferansında Johnson baştaki iki adam için övgüler dizmeye devam ediyordu. Saygon usulü — yani her yanda, her an hazır ve nazır ve de ortalığı kasıp kavuran polisin himayesinde yapılan — yasama meclisi seçimleri; sivillerin de katılmasıyla «Devlet Yönetim Komitesinin» sözde genişletilmesiyle, her zaman uyutulan Amerikan kamu oyunu tatmin amacıyla rejime demokratik bir dış görünüş verdiler.

Bütün bunlar Tiyö ile Kao Ki arasındaki rekabetin gittikçe azmasına engel olamıyordu. Waşington en azından biçimsel de olsa bir Cumhurbaşkanı seçtirmeyi uygun buluyordu. Bu da çekişmeleri şiddetlendirdi. 1967 Cumhurbaşkanlığı seçimleri dolayısıyla Tiyö ile Ki arasında gerçek bir hesaplaşma oldu. Beyaz Saray telâşa kapıldı: «İki adama karşı bağlılık dolayısıyla meydana gelecek bir anlaşmazlık yüzünden silâhlı kuvvetlerin bölünmesi feci sonuçlar doğurur.» (6)

Amerikan Saygon elçisi Bunker müdahale etmek zorunda kal-

dı ve Saygonlu generalleri toplayarak Waşington'un ordunun bir tek listesi olması gerektiğini ve bir tek liste istediğini bildirdi. Tiyö listenin başında olduğundan Ki boyun eğmek zorunda kaldı. Ama Mart 1968 halk kuvvetleri kentlere karşı saldırılarını başlatırlarken, Van Tiyö'yü devirmeyi denedi. Ancak CIA ve Bunker onu ihbar ettiler. Şöyle ki; bir Amerikan helikopteri aralarında genel polis müdürü Nog Leon'un da bulunduğu rejimin önemli kişilerinin toplantı yapmakta olduğu binanın üzerine sanki rastlantı eseriymiş gibi bir roket attı. Toplantı yapmakta olanların hepsi Ki'nin taraftarıydılar. Başbakanlığa atanan bir sivil, Ki'nin adamı Nuyen Van Log görevinden alındı. Yerine Tiyö'ye karşı daha yumuşak başlı ola Tron Van Huong getirildi. Tiyö ile Ki, ikisi de aynı sosyal sınıftan geliyorlardı, aynı okulda yetişmişlerdi, ama Ki yeterince «politik» değildi. Çekinmeden ortalıkta kötü yankılar uyandıran lâflar, Hitler'e övgüler, kovboy tavırlar, kuşkusuz bir savaşı yönetmek ama aynı zamanda Amerikan politikasının fazla göze batan bazı yönlerini kamufle etmek için bir lidere uygun düşmüyordu. Oysa küçük toprak sahibi bir aileden gelen Fransız generali Vanuxsem'in eski emir subayı, Diem'in atadığı Dalat Askerî Okulu'nun müdürü, Amerika'da stajını yapan ve 1960'da general Maxwell Taylor'un dikkatini çeken Nuyen Van Tiyö daha uygun görünüyordu. 1954-1963 arasında Diem rejiminde olduğu gibi, Amerikan desteği 1967'den sonra Tiyö rejiminin istikrarını sağlamıştı. Bu Amerikan desteği de başka bir şey gerektirmezdi. Ama Tiyö'nün devleti bizim de biraz evvel tanımladığımız çürümüş politika ve ordu aygıtının üzerine kurulmuştu. Ve bu kocaman etkileyici mekanizma yıkılmıştı. Tiyö'nün yükselişi belki de karşı konulmaz değildi. Ama düşüşü kaçınılmazdı.

(Çeviren : H. B.)

TÜSTAV

1) Tabiî ki Amerika'nın eli altında bulunan Güney Vietnamlılardan söz ediyor.
2) Bak, Lyndon Johnson. «Vantage Point» sayfa, 35.
3) Pentagon Papers, sayfa, 271.
4) Thedore Droper'in, «Les Pieges de la Buissone», sayfa, 59.
5) Pentagon Papers, sayfa, 433.
6) Johnson, a.g.e., sayfa, 262.

SÖKE MEKTUBU: SÖKE KÖY EMEKÇİLERİNİN DİRENİŞİ

Söke ovası Türkiye'nin en verimli topraklarının olduğu yer. Söke ovası toprakları bereketli, zengin. Ama bu zenginlik birkaç ağanın elinde. Hilmi Fırat'lar gibi Fahri Tanman'lar gibi. Söke köy emekçisi, yani toprağı eken biçen yoksulluk içinde. Ve patronların, ağaların çıkarlarının bekçisi, polis, jandarma da bu sömürü düzeninin olduğu gibi sürmesi için görev başında. Aşağıdaki satırlarda Söke'nin Sazlıköy emekçilerinin büyük yankıları olan direnişinin öyküsünü köylülerin kendi ağzından dinliyoruz :

Toprak-İş Sendikasının Ödemiş temsilcisi Rıfat Işık direnişin nasıl başladığını şöyle anlatıyor :

«Çiftlik sahibi Hilmi Fırat'ın çok toprağı var. Otuz bin dönüm diyorlar. Uzun süredir bura işçilerini tutar ama onlara çok düşük ücret verir. Dışarıda işçi ücreti 60 - 70 lira. Bu, adama 42 buçuk lira veriyor. Bunun iki buçuk lirasını amele başı denen adam için kesiyorlar Bunlar işçiyi işe götürür getirir. Ameleye sadece 40 lira veriliyor. Dışarıdan getirdiği işçiye daha çok veriyor. Bilmem bizimkiler yavaş çalışırmış, bilmem ne... Sazlıköy dışından işçi getiriyor.

«Asıl amaç köylüyü ezmektir. Tahakkümdür. Burada yoksulluk sürdükçü halk üzerindeki tahakkümü süreciktir. Böyle düşünüyor Hilmi Fırat gibiler. Halkın herzaman önünde elpençe divan durmasını istiyor. Asıl sebep bu...

«Toprak - İş Sendikasının kurulmasından sonra, köylüler, sendikanın da etkisiyle, kendi kendilerine bir karar aldılar. Direnişe geçecekler. Talepleri de şunlar: Kadınlara 60 lira ücret, erkeklere 70 lira. Ara-

ya kaymakam girdi. 55 lira asgari ücrete razı oldular. Kadınlar için de erkekler için de aynı asgari ücret, 55 lira. İstem bu. İkincisi, işe sendika aracılığı ile girecekler, amele başı ücreti ödemiyecekler. Sazlıköye iş hakkı tanınacak, onlar yetmezse dışardan işçi getirebilir, onu da sendika yoluyla.»

Toprak emekçisi Abdullah Sadık anlatıyor:

«45 yaşındayım, burada doğdum. Evim, tarlam yok. Kiradayım, çapaya giderim. 30 liradan gittik. Biz sonradan anladık. Sendikaya bağlandım, bize 70 liradan iş buldu. Bunun üzerine Fırat ağa ücreti 40 liraya çıkardı. Bir süre böyle devam ettik. Bizim çiftliğe de dışarıdan amele getirmeye başladılar. Onlara 55 - 60 lira veriyorlar. Biz sorduk bunlara veriyorsun da bize niye vermiyorsun bu ücreti diye... Gazetelerde haberler çıktı, yüz liraya adam tutuyorlar diye. Bunun aslı şu olsa gerek. Yer var Dayı başı (amele başına böyle derler) ağadan 120 - 130 lira alıyor çalışana 80 lira veriyor. Yevmiye bir kişiye bir dönüm çapalatıyor. Normal bir insan günde yarım dönümü geçer. Temiz yerlerde bir dönüm de çapalanabilir.

«Sendikadan önce Hilmi Fırat'ın çiftliğinde sabah 6:30'da işbaşı yapıyor, akşam 6:00 da bırakıyorduk. Şimdi istemimiz sekiz saat iş. Yevmiye 55 lirayı kabul etti kaymakam, Bey de kabul etmiş.

Beyin ortakçıları var, onlarla toplantı yapacaktık, toplantıya gelmediler. Direnişi sürdürüyoruz. Kaymakama durumu bildirdik. Bizi haklı buldu.

«Beyin ortakçılarından Mehmet, öteki gün geldi. Amacı ortalığı karıştırmaktı. Sendikacı arkadaşlarla hır çıkarmak. Ortalık karıştı. Sendikacı arkadaşları tutukladılar. Onlara dokunulmadı. Halbuki kışkırtan onlar. İşte sendikacı arkadaşlar yok iken de direniş sürüyor. Bu şartlar kabul edilecek, ondan sonra işe gidilecek. Köyce karar aldık. Beyin toprağı çok. Kimi diyor 35 bin, kimi 60 bin. Bir günde bir ucundan ötekine ulaşamaz bir kimse. Ortakçıya veriyor. Yeri veriyor. Pamuk toplamada 150 kuruş veriyor amele parası. 500 dönüm diyelim. Bundan 50 ton çıksa, kantara çektiğinde 25 tonunu kendine alıyor, 25 tonunu bana bırakıyor.

«Direnişi durdurmak için her baskıyı yapıyorlar. Kadınlarda asıl iş, zaten erkek olarak bizi hiç yanaştırmıyorlar. Biz bir idareye falan başvuramıyoruz. Bize saldırıyorlar, vuruyorlar. Biz bu direnişi kadınlar yüzünden yapabiliyoruz. Bazen kadınlarımızı da dövüyorlar. Döğseler de kadınlar yılmıyor. Konuşuyorlar, gerekeni söylüyorlar. Haklarını savunduklarını söylüyorlar. Erkeklere kalsa direniş falan olmaz. Birşey söyledin mi, eline kelepçe, doğru içeri. Birşey konuşamazsın. Konuştun mu, «bu askere karşı geldi, polise karşı geldi» diyorlar, hay-

di karakola. Kadınlara pek yapamıyorlar. Kadınlar daha rahat konuşuyor. Grevi kadınlar yüzünden sürdürüyoruz ve sürdüreceğiz de...

«Kabul ederlerse şartlarımızı, işe başlayacağız. Sendika faaliyete geçecek. İleride sigorta haklarımız için mücadeleye geçeceğiz. Yani mücadele bitmiyor. Ama nereye kadar olacağı henüz belli değil. Arkadaşların tutuklanması Hilmi Fırat'ın özel emri ile oldu. Arkadaşların tutuklanmasıyla bizim toplu sözleşme imzalama imkânımız ortadan kalkmıyor. Ayrıca sendika avukatları da var. Arkadaşlar tutuklansa da toplu sözleşme yaparız.»

Mustafa Yılmaz anlatıyor :

«Ağanın bütün işi Sazlıköy'dedir. Fabrikaları buradadır, Söke'ye gider gelir. İki fabrikası var Kuşadası'nda, bazen geceyi orada geçirir. Çok zengindir. Birçok bankalarda hissesi var. Hatta İsviçre bankalarında parası var deniyor. Biz buranın yerlisi değiliz. Göçmeniz, geleli 35 - 40 yıl olmuş. Eskiden çiftliğe taşkın falan gelirmiş, köylü sığınamamış. Babası Osmanlı paşasıymış. Paşa gelmiş, çiftliği kurmuş. Böyle diyorlar.»

Rıfat Işık :

«Sendikacı arkadaşlar tutuklanınca, Pazartesi gecesi saat on sıralarında buradan bir grup kamyonla Söke'ye gittiler. Gelen gençleri Söke'den içeri sokmadılar. Ertesi sabah kadınlar Söke'ye gitti. Adliye önüne varır varmaz, polis, emniyet amiri başta, kadınlara saldırdı. Bir kadın çocuk düşürmüş. Döğülen kadınlar bugün şikâyet dilekçesi hazırladılar, tanıkları da yazarak savcılığa bildirdiler. Emniyet amiri ve Polisler hakkında bu şikâyet.»

Mehmet Ali Özdemir :

«Bu köylüyüz. Tarımda çalışırız. Çapa yaparız. Tahsil ortadan ayrılma, o gün toplantı yaptık. Direniş başlamıştı. Jandarmalar üzerimize saldırdılar, arkadaşlarımızı alıp götürdüler. Bir kamyon ile Söke'ye gittik. Bizi Söke'ye sokmadılar. «Türkiye'de hak aramak yasak» diyor bir polis. Dün arkadaşların mahkemesi vardı. Hükümet önünde kadınları döğdüler. Biz orada yüz kişi falandık. Toplum polisi ve Jandarma saldırdı.

«35 bin dönüm arazisi var ağanın. Bu topraktan bir tutam ot bile koparamazsın. Bize iş vermiyor. Bize 40 lira verse, dışardan gelen işçiye 60 - 70 lira veriyor. Direnişimize engel olmak istediler, olamadılar. Sekiz günden beri sürüyor bu grev. Köyden karşı çıkan beyin ortakları. Bey toprağın çoğunu icara veriyor. Kendisi iki üç bin dönüm ekiyor. Şartlarımız, sekiz saat işgünü, haftada altıgün çalışılacak ve bu köylü çalışacak bu köyün işinde »

Haziran/1975

TÜRKİYE ve DÜNYA

TEP GENEL BAŞKANI MİHRİ BELLİ «HALKIN TÜRKİYE'DE AÇIK DİPLOMASİ» İSTEDİĞİNİ SÖYLEDİ

Hükümetin ilân ettiği geçici statü'nün uygulanmasının ertelenmesiyle ilgili olarak Türkiye Emekçi Partisi Genel Başkanı Mihri Belli yazılı bir demeç vermiştir:

«Cephe Hükümetinin bile» hasmane bir davranış diye nitelendirdiği ABD'nin tek yanlı ambargo kararına, iktidarın bir ay önceki pısırıkça verdiği karşık, halkımızın ulusal gururunu yaralamıştır. Bu karşılık uyduluk politikasının doğal sonucuydu. Yurtseverler hakkı olarak «dağ fare doğurdu» dediler.

Gayri Milli Cephe iktidarından başka bir şey de beklenemez.

Türkiye'nin onuru ayaklar altında çiğnenmiştir. Bütün dünya bunu böyle biliyor. Kapalı kapılar ardında gizli diplomasi oyunları, resmî demeçlerde laf cambazlıkları bu gerçeği halkımızın gözünden gizleyemez. Halk, açık diplomasi istiyor. Bağımsızlıkla bağdaşmayan tüm anlaşmaların iptalini istiyor. Bağımsız ve gerçekten demokratik bir Türkiye istiyor. Ve halkımız, emekçiler iktidara ağırlıklarını koymadıkça bunların olmayacağını iyi biliyor.»

BASIN BÜLTENİ

Türkiye Emekçi Partisi Genel Başkanı Mihri Belli, ABD ambargosunun kesinleşmesi, karşısında MC Hükümetinin aldığı kararla ilgili olarak şu demeci vermiştir:

«Bu, MC Hükümetinin taviz politikasının bir iflasıdır. Amerikan yasama organının ambargo konusundaki davranışı normaldir. 1919'da İzmir'e Yunan çıkartmasını savaş gemileriyle desteklemiş olan Amerika, Kıbrıs konusunda Yunanistanın tarafını tutmakla kendi tarihsel geleneğine uygun şekilde hareket etmiştir.

Tarihine, halkın gerçek çıkarlarına ters düşen yollara sapan Türkiyenin yöneticileridir. Türkiyenin emperyalist ülkelerin ittifakında yeri yoktur. NATO'culuk Türkiye'nin millî savunmasını, Amerikanın keyfine bağlı kalmış, bu günkü durumu yaratmıştır. NATO'dan, CENTO'dan, çıkmadan Türkiye için ulusal savunma, ulusal dış politikada söz konusu olamaz.

Hükümet ambargonun kesinleşmesine karşı bazı tedbirler kararlaştırmıştır. Bunlar yetersizdir.

Demirel'in başında bulunduğu bu hükümet böylesine yetersiz tedbirleri bile uygulayacak cesaret ve kararlılığı gösteremez. Siyasî kariyerini Türkiye'de amerikan vesayetinin sürmesine bağlamış olan politikacılardan, birdenbire millî gururla bağdaşan, azimli bir tutum beklemek hayaldir.

Taviz politikası iflas etmiş olan MC Hükümeti istifa etmelidir. Meclis içinden ve dışından, halkımızın bağımsız, haysiyetli dış politika ve demokrasi özlemlerine uygun bir ulusal hükümet kurulmalıdır.»

● ABD İLE TÜRKİYE ARASINDA 58 İKİLİ ANLAŞMA VAR

Çeşitli kaynaklardan derlenen bilgilere göre Türkiye ile Amerika arasında ilki 1945 yılında sonuncusu 1964 yılında imzalanmış 58 ikili anlaşma bulunmaktadır.

Anlaşmalardan 9 tanesi açık, 4 tanesi hizmete özel, 45 tanesi ise gizli niteliktedir. Açık anlaşmalardan birincisi 23 Şubat 1945 günü imzalanmış Amerikan Yardımına ilişkin olan anlaşmadır. İlk gizli anlaşma ise 1948 Ağustosunda imzalanmıştır. Bu gizli anlaşmanın başlığında aynen şöyle denmektedir:

«Harita genel müdürlüğü ile ABD kara ordusu harita servisi arasındaki gayri resmi anlaşma.»

Amerika ile Türkiye arasında imzalanmış 58 ikili anlaşmanın konuları ve tarihleri şöyle sıralanmaktadır:

1 — Askeri yardıma ilişkin anlaşma. Açık. (23 Şubat 1945)

2 — Hava ulaştırma anlaşması ve eki. Açık (12 Şubat 1946)

3 — Ödünç verme, kiralama ve karşılıklı talepler anlaşması açık. (Mayıs 1946)

4 — Yeni Askeri Yardım Anlaşması. Açık (12 Temmuz 1946)

5 — ABD Kara ordusu harita servisi ile Harita Genel Müdürlüğü arasındaki gayri resmi anlaşma. Gizli. (Ağustos 1948)

6 — Amerikan ordusu, ABD Dışişleri Bakanlığı Kongre Kütüphanesi ile Türkiye Harita Genel Müdürlüğü arasındaki gayri resmi anlasma gizli. (Kasım 1950)

7 — ABD ordusu ile Harita Genel Müdürlüğü arasında Türkiye birinci D Nirengi şebekesinin muvazenesi anlaşması. Gizli. (20 Şubat 1953)

8 — TUHUM ve AMS arasında Türkiye'nin 1/250.000 ölçekli haritalarının revizyonu anlaşması. Gizli. (23 Şubat 1953).

9 — Harita Genel Müdürlüğü ile ABD Kara ordusu Harita Servisi arasında, **ABD ordusundan temin edilecek 1/250.000 ölçekli Türkiye haritalarının renk provaları ve ABD ordusuna verilecek 1/250.000 ölçekli Türkiye Haritaları anlaşması.** Gizli. 23 Şubat 1953).

10 — İki adet denizaltının Türkiye'ye verilmesi anlaşması. Gizli. (1 Haziran 1954).

11 — Türkiye ile ABD deniz kuvvetlerine mahsus müşterek talimat anlaşması. Gizli. (12 Haziran 1954)

12 — ABD ve Türkiye arasında askerî kolaylıklar antlaşması. Gizli. (23 Haziran 1954)

13 — Türkiye ve ABD arasında vergi muafiyetleri anlaşması ve eki. Açık (3 Haziran 1954)

14 — Kuvvetler statüsünü tamamlar mahiyetteki nota teatisi. Hizmete özel. (23 Haziran 1954)

15 — NATO devletleri arasında kuvvetler statüsüne dair sözleşmenin tatbikatına mütaallik anlaşma. Açık. (23 Haziran 1954)

16 — Akdeniz ve Ege kıyıları-

mıza ait hidrografik haritaların yapılmasına dair anlaşma. Gizli. (29 Kasım 1954)

17 — Hava teknik anlaşması.

18 — Türkiye Hava Kuvetleri ile ABD Hava Kuvvetleri ortak talimatı. Gizli. (Adana Hava meydanı hakkında, 6 Aralık 1954)

19 TUHUM ve AMS arasında Türkiye'nin 1/25.000 ölçekli kara haritalarının hazırlanması hakkındaki anlaşma. Gizli. (Nisan 1955)

20 — İhtiyaç fazlası malzemenin elden çıkarılması hakkındaki anlasma. Hizmete özel. (26 Mayıs 1955).

21 — Atom enerjisinin sivil sahada istimali hususunda işbirliği anlaşması. Açık. (10 Haziran 1955)

22 — ABD askerî kuvvetlerinin Esenboğa havaalanının havacılık hizmetleri ve tesisleri bakımından yararlanmaları hususunda teknik anlaşma. Gizli. (2 Temmuz 1955)

23 — TUHUM ve AMS arasında yapılan NEBDE ve tahvil anlaşması. Gizli. (6 Ağustos 1955)

24 — Türk Genelkurmayı ile Amerikan Yardım Kurulu arasındaki Amerikan destek eşyasını liman, tahmil ve tahliye işleri nakil ve masraflrının ödenmesine dair prensip kararı ve uygulama talimatı. Gizli. (31 Ocak 1956)

25 — Türkiye ile ABD arasında NATO kuvvetler statüsü sözleşmesinin 7. maddesinin tatbiki ile ilgili nota teatisi. Hizmete özel. (28 temmuz 1956).

26 — Türk ve Amerikan garnizon komutanları için ortak talimat. Gizli. (2 Ocak 1957).

27 — Askerî kolaylıklar anlaşmasına ek muhabere - elektronik teknik anlaşması. Gizli. (5 Mart 1957).

28 — Muharebe elektronik eki ile ilgili anlaşma memorandumu. Gizli. (27 Mart 1957)

29 — NİKE Eğitim ve malzemesinin teknik ve müteallik anlaşma. Gizli. (6 Aralık 1957).

30 — HONEST JOHN eğitim malzemesinin teklif ve kabulüne müteallik anlaşma. Gizli. (14 Nisan 1958)

31 — F - 100 uçaklarından üç filo teklif ve kabulüne müteallik anlaşma. Gizli. (14 Nisan 1958)

32 — Ödünç verilecek gemilerle ilgili nota teatisi. Gizli. (14 Ekim 1958)

33 — Türkiye'de atom silâhları stoku tesisine dair anlaşma. Gizli. (20 Kasım 1958)

35 — Türk Kara Ordusunun Atom silâhlarını hedefe ulaştırma birliklerine harp başlığı yapılması hakkında anlaşma. Gizli (28 Şubat 1959).

34 — OPTİK Radyo Rasathanesi ölçme tekabül anlaşması, Gizli. (18 Şubat 1959)

36 — İşbirliği anlaşması. Açık (5 Mart 1959)

37 — Atom enerjisinin ortak savunma için kullanılması hakkında işbirliği anlaşması. Gizli. (5 Mayıs 1959)

38 — Türk Hava Kuvvetleri atom silâhlarının hedefe ulaştırma sistemleri ile ilgili tesisler hakkında HEAT PRESS teknik anlaşması. Gizli. (9 Temmuz 1959)

39 — Diyarbakır havaalanı anlaşması. (20 Ekim 1959)

40 — Türkiye'deki NATO kuvvetlerine modern silâhların ithali anlaşması. Gizli. (Kasım 1959)

41 — Türkiye'deki NATO ENF. Torpido tesislerinin kontrol işletme ve bakımı için Deniz Kuvvetleri arasındaki anlaşma. Gizli. (9 Kasım 1959)

42 — İhtiyaç fazlası ABD askerî malzemesinin Türkiye'ye satış an-

laşması. Hizmete özel, (13 Kasım 1959)

43 — Türkiye'deki M-12 mesafe bulucularının onarım ve inşa anlaşması. Gizli. (13 Kasım 1959)

44 — Titreşim telli gerilim ölçme aleti tekâmül anlaşması, Gizli. (24 Aralık 1959)

45 — Türk sınırında Oşinografik araştırmalar anlaşması. Gizli. (31 Aralık 1960)

46 — Tabii uranyum anlaşması. Açık. (7 Şubat 1961)

47 — Toprak stabilizasyonu geliştirme anlaşması. Gizli. (Nisan 1961)

48 — SİGİNT anlaşması. Gizli. (20 Şubat 1962)

49 — Türkiye'de kurulacak ABD FORWARD SCATTER sisteminin teknik anlaşması. Gizli (25 Mayıs 1962)

50 — Çiğli hava Üssü için SANCAR-WOOD protokolü. Gizli. (14 Mart 1963)

51 — Türkiye'de mevcut jupiter füzelerinin sökülerek yerlerine atom denizaltılarında taşınan polaris füzelerinin ikame edilmesi antlaşması. Gizli. (10 Nisan 1963)

52 — Kaynaklama konusunda bilgi mübadelesi. Gizli. (11 Ekim 1963)

53 — İncirlik'te Türk uçaklarına yapılan P—4 yakıt ikmali protokolü. Gizli. (30 Ocak 1964)

54 — Adana sahası FIR trafik kontrolu protokolü. Gizli. (15 Haziran 1964)

55 — ABD deniz kuvvetlerinin RA-3-B uçaklarının yapacağı fotoğraf görevi protokolü, Gizli. (Temmuz 1964)

56 — Çiğli Türk - ABD kuvvetvetleri teknik kullanma protokolu Gizli. (25 Ağustos 1964)

57 — Patalojik bilgi mübadelesi Anlaşması. Gizli. (31 Ağustos 1964)

58 — Askerî yiyecek ve beslenme usulleri hakkında Anlaşma. Gizli. (16 Eylül 1964)

NOT: Yukarda yorumsuz olarak sunduğumuz ve bağımsızlığımızla bağdaşmayan 58 anlaşma'da Gizli şerhini taşıyan hiçbir anlaşma Meclislerden geçmemiştir ve 1969'da yapılan gizli anlaşmaların tek anlaşmaya indirilmesiyle ilgili «Çerçeve Anlaşması»nın da Meclislerde görüşülmesi yarım kalmıştır.

● BURSA'DA DEMOKRATİK GÜÇBİRLİĞİ

Bursa'da giderek yoğunlaşan faşist saldırılar ve baskılar karşısında demokratik kurululşar (özellikle gençlik kuruluşları ve sendikalar) arasında dayanışma ve ortak hareket zorunluluk halini aldı. Bu nedenle kuruluş temsilcilerinin katıldığı, bir dizi toplantı yapıldı. Hemen hemen tüm demokratik kuruluşlarda bu dayanışmaya içten ve sıkıca sarılma isteği vardı.

Toplantılara katılan kuruluşlar şunlardı: TEP, CHP Gençlik Kolları, TSİP, TÜMAŞ, MEM-DER, ÇAĞDAŞ METAL - İŞ SENDİKASI, HALKEVİ, MADEN - İŞ (Güçbirliğine daha sonra, katıldı) MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI BURSA TEMSİLCİLİĞİ, TÖB-DER, YÖKD.

DEMOKRATİK GÜÇBİRLİĞİNİ ZEDELEYİCİ TUTUMLARDAN KAÇINALIM

Kuruluş temsilcisi olarak toplantılara katılan bazı sosyalist arkadaşlar ortak hareket ve dayanışma konusunda içten davranmıyorlardı. Sezilen tavır şuydu: Demokratik güçbirliği ve faişzme karşı mucadelede omuz omuza olma onlar için pek önemli değildi.

Taktik olarak bakıyorlardı soruna. Kendi subjektif amaçlarının gerçekleşmesini istiyorlardı.

Bazı soyalist arkadaşların bu tavrı özünde demokratik güçbirliğini zedeleyici, sekter bir tavırdı.

Ama, herşeye rağmen, tüm demokratik kuruluşlar güçbirliğinin mutlaka yaratılmasının gerekliliğine içtenlikle inanarak hareket ettiler. Güçbirliğini zedeleyici davranışlara karşı aktif tavır alındı. Güçbirliğini güncel olaylara karşı ani bir tepki olarak değil, ama güncel sorunları da ihmal etmeden, anti-faşist hareketin geleceği düşünülerek davranıldı. Birleştirici bir tavırla sendikalar arasında rekabetin ikinci plana atılması belli ölçüde sağlandı. Ve bu sağlandığı ölçüde güçbirliği başarılı oldu. Devrimciler tecrit olmadılar. Bazı çevrelerin, sosyalistleri tecrit etme çabaları boşa çıkarıldı.

GÜÇBİRLİĞİNİN SÜREKLİLİĞİNİ SAĞLAYALIM

Toplantılarda güçbirliğinin sürekli olarak koordine edilmesi ve merkezileştirilmesi meselesi de tartışıldı. Bunun yararları anlatıldı. Bu öneri ilke olarak benimsendi. Ama pratikte şimdilik gerçekleşemedi. Anti-faşist hareketin herhangi bir örgütün siyasi çizginin hakimiyetine girmesi en önemli sakınca sayıldı. Birkaç sosyalist siyasi örgütün katıldığı bir anti-faşist harekette bir sosyalist örgütün kendi siyasi çizgisini empoze etmeye çalışmasının güçbirliğini baltalayacağı gerçeği sabırla anlatıldı. Bu hatalı tutuma düşen sosyalist arkadaşlar ikna olmuş göründüler.

Bu demokratik güçbirliği sonucu onbinlerce basılan bildiriler emekçi halka dağıtıldı. Ve 16 Ağustos günü Bursa'da halktan binlerce insanın katıldığı Faşizmi Protesto Yürüyüşü yapıldı. Bursa kenti bu çapta bir demokratik gösteriy ilk kez görüyordu.

CHP'NİN TUTUMU

CHP'nin tabanında, Ecevit'in Taksim mitinginde yaptığı konuşmadan sonra, kendileri dışındaki solla daha somut dayanışmaya girme ihtiyacı doğmuştu. Demokratik güçbirliği çağrısına bu nedenle baştan olumlu cevap verdiler ve toplantılara kademelerin temsilcileri ile katıldılar.

CHP il ve Merkez ilçe yöneticilerinin tavrı muhtemel seçimlere göre saptanmış esnek bir tavırdı. Tabanın tavrı ise daha içtendi. Ancak CHP Gençlik Kolları diğer sol partilerle birlikte bildiriye imza atınca bu yöneticilerin tavrı birden değişti ve gençleri partiden atmakla tehdit ettiler. Bildiriye imza atan Merkez İlçe Gençlik Kolu yöneticisini disiplin kuruluna vermek istediler ancak Bursa Milletvekili Hasan Esat Işık il yöneticilerini uyardı ve gençlerin heyecanlı olduklarını, onlar suçlamanın, hele partiden atmanın yanlış olacağını bildirdi. CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit telefonla yönetici arayarak gençlere karşı olumsuz davranışlardan kaçınılmasını istedi. Bunun üzerine iş örtbas edildi. Ancak gençlerin bundan böyle demokratik güçbirliğine resmen katılmaları da CHP yöneticilerince yasaklandı.

● BURSA YÜKSEK ÖĞRENİM KÜLTÜR DERNEĞİNİN BİLDİRİSİ

Öğrenci Arkadaş

Büyük bir Devrimci şöyle der: «Düşman bize saldırıyorsa, korktuğu için saldırır,»

Bu önemli sözler Ülkemiz için-de geçerli..

Hep biliyoruz:

İçinde yaşadığımız Dünyada, Sosyal, Politik ve Kültürel ilişkileri Sömürge halklarla Emperyalist metropoller arasındaki Mücadele tayin eder.

Yurtseverler olarak, Devrimciler olarak bu Mücadelenin özü nü, boyutlarını iyi kavramak zorundayız..

ÇÜNKÜ bilerek yada bilmeyerek atılacak her yanlış adım son çözümlemede de Emperyalizme yeni Karakollar kazandıracak, buna karşılık atılan doğru ve bilinçli adımlar Emperyalizmi ve Faşizmi her adımda biraz daha gerilecektir...

Emperyalizmin diğer yayılma alanlarının anti-emperyalist ve anti-faşist mücadeledeki önemini unutmadan, biz öğrencilerin güncel ve somut meselesi olan Eğitim ve Kültür konusuna değinmek istiyoruz.

Emperyalizm girdiği her ülkede:

— İşçi sınıfı ideolojisi yayılmasın diye

— Halk gerçekleri görmesin diye

— Anti - emperyalist ve Anti-faşist mücadele ruhu bastırılsın diye

— Gerçek Demokrasi anlayışı yerleşmesin diye

İdeolojik ve Kültürel saldırıya geçer. İşte eğitim ve Öğretim de bu saldırı araçlarından sadece ikisidir.

Kardeşler

Sizlerin içinde bulunduğu eğitim sisteminin özünde açıkça şu görülüyor : Emperyalist Burjuvazinin çeşitli kesimleri arasında ki çıkar kavgasının ortaya çıkardığı politik sürtüşmeler, gençliği ve halkımızı oyuncak haline getirmiştir...

Bu oyunları bozmanın tek bir yolu vardır; Bağımsızlık ve Demokrasi mücadelesine omuz vermek..

Sizleri böyle bir bütünlük adına selâmlarken, her meseleniz de yardımcı olacağımızı bilmenizi isteriz..

— Kahrolsun eğitim ve öğretimi Emperyalizmin aleti haline getirenler.

— Yaşasın Demokratik eğitim ve Üniversite mücadelesi.

TÜRKİYE EMEKÇİ PARTİSİ
GENEL MERKEZİNİN YENİ ADRESİ:

Ticarethane Sok. No. 12/7 CAĞALOĞLU - İST

NOT: Parti ile yazışmaların bu adrese gönderilmesi gerekir.

TÜSTAV

10 lira